

Advies en verslagen

MiNa-Raad - Kliniekstraat 25, 1070 Brussel - tel 02-558 01 30 - fax 02-558 01 31

2003|31

54313

Advies op hoofdlijnen

van 3 juni 2003

**over de regionale adviesraden in het kader
van het Gemeenschappelijk visserijbeleid**

Verslag hoorzitting

van 9 juli 2002

**omtrent de Belgische zeevisserij en de hervorming
van het Gemeenschappelijk visserijbeleid**

Verslag hoorzitting

van 27 januari 2003

**omtrent de Belgische zeevisserij en de hervorming
van het Gemeenschappelijk visserijbeleid**

VLIZ (vzw)
VLAAMS INSTITUUT VOOR DE ZEE
FLANDERS MARINE INSTITUTE
Oostende - Belgium

Overzicht

2003|31 Advies op hoofdlijnen

van 3 juni 2003

over de regionale adviesraden in het kader van het Gemeenschappelijk visserijbeleid 3

1. Inleiding 5
2. Advies 7
 - 2.1. De regionale adviesraden 7
 - 2.2. Algemeen 8
 - 2.3. Algemene principes 9
 - 2.4. Ruimtelijke afbakening van het werkingsgebied 10
 - 2.5. Afbakening bevoegdheden 10
 - 2.6. Structuur van een regionale adviesraad 11
 - 2.7. Samenstelling 11
 - 2.8. Werking 13

Verslag hoorzitting

van 9 juli 2002

omtrent de Belgische zeevisserij en

de hervorming van het Gemeenschappelijk visserijbeleid 15

1. De invloed van de visserij op het ecosysteem, Jan Haelters 19
2. Belgische regelgeving inzake zeevisserij, Jean-François Verhegghen 24
3. De hervorming van het Gemeenschappelijk visserijbeleid, Jacques Verborgh 29
4. Na eb volgt vloed - Feiten en bedenkingen, Rudy De clerck 33
5. Vraagstelling en discussie 43

Verslag hoorzitting

van 27 januari 2003

omtrent de Belgische zeevisserij en

de hervorming van het Gemeenschappelijk visserijbeleid 53

1. Toelichting bij de besluiten van de Visserijraad van december 2002, Luc Martens 57
2. Vraagstelling en discussie 63

MILIEU-EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

Advies op hoofdlijnen

van 3 juni 2003

over de regionale adviesraden in het kader

van het Gemeenschappelijk visserijbeleid

Overname wordt verwelkomd, mits bronvermelding

© 2003 Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
Kliniekstraat 25, vierde verdieping
B-1070 Brussel
tel. 02-558 01 30
fax 02-558 01 31
e-mail: info@minaraad.be
internet: www.minaraad.be

I. Inleiding

Op 20 december 2002 nam de Europese Visserijraad een aantal besluiten omtrent de hervorming van het gemeenschappelijk visserijbeleid. Deze besluiten zijn gebundeld in een drietal verordeningen en betreffen diverse hervormingsregels¹.

Om zich te informeren over het onderwerp organiseerde de MiNa-Raad twee hoorzittingen op respectievelijk 9 juli 2002 over de problematiek van de Belgische zeevisserij en over de hervormingsplannen van de Europese Commissie en op 27 januari 2003 over de feitelijke hervormingen die beslist werden door de Europese Visserijraad².

De Raad nam zich voor over de problematiek meerdere adviezen te formuleren en het eerste advies te richten op de instelling van regionale adviesraden. De argumenten voor deze keuze liggen voor de hand: als milieuadviesraad voelt de MiNa-Raad verwantschap met de op te richten regionale adviesraden. In die optiek heeft de MiNa-Raad in het verleden trouwens adviezen over vergelijkbare onderwerpen geformuleerd. Bovendien plant de Europese Commissie tegen eind 2003 een voorstel omtrent de regionale adviesraden. De MiNa-Raad wil daarvoor een bijdrage leveren. Uiteraard is dit advies in de eerste plaats gericht aan de Vlaamse en Belgische overheden.

In de huidige toestand wil de MiNa-Raad zich beperken tot een advies op hoofdlijnen met aanbevelingen over de afbakening van het werkingsgebied en de samenstelling en de werkwijze van de regionale adviesraden. Onder meer afhankelijk van het voorstel van de Europese Commissie eind 2003 zal de Raad beslissen of er nog een meer uitgebreid advies volgt.

Prof. dr. R. F. Verheyen
Voorzitter MiNa-Raad

1) VERORDENING (EG) Nr. 2369/ 2002 VAN DE RAAD van 20 december 2002 houdende wijziging van Verordening (EG) nr. 2792/1999 tot vaststelling van de uitvoeringsbepalingen en voorwaarden voor de structurele acties van de Gemeenschap in de visserijsector, Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen, L 358/49-56, 31.12.2002.

VERORDENING (EG) Nr. 2370/ 2002 VAN DE RAAD van 20 december 2002 tot vaststelling van een communautaire noodmaatregel voor de sloop van vissersvaartuigen, Publicatieblad van de Europese

Gemeenschappen, L 358/57-58, 31.12.2002.

VERORDENING (EG) Nr. 2371/ 2002 VAN DE RAAD van 20 december 2002 inzake de instandhouding en de duurzame exploitatie van de visbestanden in het kader van het gemeenschappelijk visserijbeleid, L 358/59-80, 31.12.2002.

2) MiNa-Raad, Verslaggeving van de hoorzittingen van 9 juli 2002 en 27 januari 2003 omtrent de Belgische zeevisserij en de hervorming van het gemeenschappelijk visserijbeleid, 2003/als bijlage gepubliceerd.

II. Advies

2.1. De regionale adviesraden

- [1] **De instelling van regionale adviesraden.** De regionale adviesraden zullen worden opgericht overeenkomstig art. 31 en 32 van Verordening 2371/2002:
- Regionale adviesraden worden opgericht om de Commissie te adviseren over aangelegenheden inzake het visserijbeheer voor bepaalde zeegebieden of visserijzones.
 - Regionale adviesraden worden hoofdzakelijk samengesteld uit vissers en andere vertegenwoordigers van groepen die belang hebben bij het gemeenschappelijk visserijbeleid, zoals vertegenwoordigers van visserij en aquacultuur, milieu- en consumentenbelangen en wetenschappelijke deskundigen uit alle lidstaten met visserijbelangen in het betrokken zeegebied of de betrokken visserijzone.
 - Ook vertegenwoordigers van nationale en regionale overheden met visserijbelangen in het betrokken zeegebied of de betrokken visserijzone hebben het recht om als lid of waarnemer deel te nemen aan de regionale adviesraden. De Commissie kan de vergaderingen bijwonen.
 - De regionale adviesraden kunnen door de Commissie worden geraadpleegd over de voorstellen voor maatregelen zoals meerjarige herstel- of beheersplannen die de Commissie van plan is in te dienen en die specifiek betrekking hebben op de visserij in het betrokken gebied. Zij kunnen eveneens door de Commissie en de lidstaten over andere maatregelen worden geraadpleegd.
 - Bovendien kunnen de regionale adviesraden
 - * uit eigen beweging of op verzoek van de Commissie of een lidstaat aan de Commissie of de betrokken lidstaat aanbevelingen en suggesties met betrekking tot aangelegenheden inzake het visserijbeheer voorleggen;
 - * de Commissie of de betrokken lidstaat informeren over problemen met betrekking tot de uitvoering van communautaire voorschriften en aan de Commissie of de betrokken lidstaat aanbevelingen en suggesties voorleggen om die problemen aan te pakken;
 - * alle andere activiteiten ontplooien die nodig zijn voor de vervulling van hun functies.
 - Procedure voor de oprichting van regionale adviesraden:
 - * De Raad beslist over de oprichting van een regionale adviesraad.
 - * Een regionale adviesraad bestrijkt zeegebieden onder de jurisdictie van ten minste twee lidstaten.
 - * Een regionale adviesraad stelt zijn reglement van orde vast.

- [2] **Andere voorstellen van de Europese Commissie.** Op 28 mei 2002 publiceerde de Europese Commissie een aantal voorstellen³ welke een aanwijzing zijn voor de voorstellen die de Europese Commissie eind dit jaar naar voren zal brengen:
- De regels inzake het lidmaatschap zullen flexibel zijn om de participatie van alle partijen die een werkelijk belang hebben bij de betrokken visserijaangelegenheden te garanderen. De samenstelling zal verschillen naargelang het te behandelen onderwerp. In de breedste samenstelling zullen als lid optreden de organisaties van vissers, wetenschappers, de relevante nationale, regionale of plaatselijke overheden, NGO's op milieugebied en andere belanghebbende NGO's en vertegenwoordigers van de aquacultuur en de verwerkende industrie, de recreatievissers, de groothandel en de werknemers in de visserij-sector.
 - De Commissie en de lidstaten zullen niet gebonden zijn door de aanbevelingen, adviezen of verslagen van de regionale adviesraden, maar kunnen in de toelichting bij hun voorstellen uiteenzetten hoe zij zijn omgegaan met het door de bevoegde regionale adviesraad uitgebrachte advies.

2.2. Algemeen

- [3] **Positieve appreciatie.** De MiNa-Raad verwelkomt de instelling van regionale adviesraden als een bijdrage tot de verwezenlijking van de doelstellingen van het hervormde visserij-beheer. Deze regionale adviesraden zouden een belangrijke rol moeten gaan spelen in een evenwichtig en democratisch visserijbeleid. Tot dusver werd het beleid vooral bepaald door enerzijds de wetenschappers die voorstellen onderbouwen of zelf formuleren en anderzijds de politici die de beslissingen nemen. De doelgroepen met werkelijk belang in de visserij-aangelegenheden werden slechts op ad hoc basis en vrijblijvend betrokken bij de beleids-voorbereiding. De MiNa-Raad verwacht derhalve dat de regionale adviesraden gestructu-reerde organen zullen zijn die ernstig genomen worden door de overheden.

De regionale adviesraden moeten in de eerste plaats fora zijn waar de doelgroepen gehoord worden over diverse voorstellen van de verschillende overheden, waar zij kennis nemen van de standpunten van de andere doelgroepen, waar zij in overleg met die andere doelgroepen een consensusvoorstel nastreven. Uit de voorstellen van mei 2002 van de Europese Com-missie leidt de MiNa-Raad af dat de regionale adviesraden ook een laboratoriumfunctie zullen hebben waar de verschillende belanghebbenden zich vrijwillig engageren tot bepaalde acties die later eventueel kunnen uitgroeien tot volwaardige beleidsinstrumenten.

De MiNa-Raad verwacht dat de regionale adviesraden kunnen bijdragen tot een visserij-beleid dat zo dicht mogelijk bij de werkelijkheid staat en tot de verbreding van het draag-vlak voor het visserijbeleid. Zodoende kunnen de implementeerbaarheid van de regelgeving en de efficiëntie van de controle verbeteren.

De MiNa-Raad wenst te benadrukken dat de instelling van regionale adviesraden slechts een gedeeltelijke invulling is van de principes van publieke participatie en informatie-verspreiding overeenkomstig de conventie van Aarhus over de toegang tot informatie, de participatie van het publiek aan het beslissingsproces en de toegang tot het gerecht op vlak van leefmilieu⁴.

3) De Europese Commissie, Hervorming van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid, 28 mei 2002, http://europa.eu.int/comm/fisheries/reform/governance_1_nl.htm

4) Naast het gestructureerde overleg met het georganiseerde middenveld moet er onder meer ook oog zijn voor de toegang tot de informatie voor het brede publiek, de dialoog tussen de overheid en het brede publiek, enz.

Wat het doelgroepenbeleid aangaat, verwijst de MiNa-Raad expliciet naar het Implementatieplan van de WTO⁵ (Art. 146.bis), dat vermeldt dat landen de volledige publieke participatie bevorderen in het formuleren en uitvoeren van beleid gericht op duurzame ontwikkeling, m.a.w. dat participatie moet ingaan vanaf het opmaken van beleidsdocumenten.

Tenslotte vestigt de MiNa-Raad er de aandacht op dat de werking van de adviesraad niet mag ondergraven worden door bepaalde vormen van bilateraal overleg tussen de adviesvragende overheid en partijen die zelf ook betrokken zijn bij de adviesverlening. De Raad denkt daarbij aan overleg dat zou kunnen geïnterpreteerd worden als een bevoordeling van één of enkele partijen.

2.3. Algemene principes

- [4] **De ecosysteembenadering.** De aanmoediging van de toepassing van de ecosysteembenadering tegen 2010, rekening houdend met de 'Reykjavik Verklaring inzake verantwoorde visserij in het mariene ecosysteem' en 'Beslissing 5/6 van het Biodiversiteitsverdrag' is een actie van het Implementatieplan van de WTO die nodig is voor het verzekeren van duurzame ontwikkeling van oceanen, zeeën, kustgebieden en visserij.

Ook de gedragscode voor verantwoorde visserij van de FAO⁶ legt de principes en internationale gedragsnormen vast voor verantwoorde vispraktijken met het oog op de verzekering van het effectieve bescherming, beheer en ontwikkeling van levende aquatische bronnen, met alle respect voor het ecosysteem en biodiversiteit.

De MiNa-Raad stelt daarom dat de ecosysteembenadering ook een algemeen principe moet zijn van de regionale adviesraden. Dit principe moet zich weerspiegelen in alle mogelijke aspecten zoals de afbakening van het werkingsgebied, de samenstelling, de taken, enz.

- [5] **Driedledige structuur.** In overeenstemming met zijn vroegere standpunten m.b.t. integraal waterbeleid⁷ en geïntegreerd beheer van kustgebieden⁸ herhaalt de MiNa-Raad zijn pleidooi voor een driedledige structuur voor de organisatie van het beleid inzake visserij en inzake het beheer van het mariene milieu. Door deze driedledige structuur wil de MiNa-Raad waarborgen dat het maatschappelijk overleg volledig tot zijn recht kan komen in het forum dat daarvoor voorzien wordt.

Bij deze driedledige structuur wordt een onderscheid gemaakt tussen een bestuurlijk, een ambtelijk en een adviserend orgaan. De Raad ziet het bestuurlijk orgaan als het politieke niveau dat bevoegd is voor de materie die aan de orde is (i.c. de beslissingsorganen in de Europese Gemeenschap, de nationale of federale staat en/of de regio i.c. het Vlaamse Gewest). Het ambtelijk orgaan is in ogen van de MiNa-Raad een formele en permanente structuur. Deze structuur is belast met taken van beleidsvoorbereiding en beleidsuitvoering. Het adviserend orgaan, in casu het regionaal adviesorgaan, ten slotte is een instantie waar de verschillende maatschappelijke doelgroepen en zij alleen, overleg plegen en een standpunt bepalen over de voorstellen van het ambtelijk orgaan. Vervolgens kan het bestuurlijk orgaan met kennis van het advies een beslissing nemen. Een driedledige structuur heeft gevolgen voor de samenstelling en het huishoudelijk reglement van de regionale

5) Wereldtop inzake Duurzame Ontwikkeling (WSSD), Johannesburg, 26 augustus tot 4 september 2002, Implementatieplan, Vertaling voor de hoorzitting van de MiNa-Raad, 16 september 2002, 60 p., enkel gepubliceerd op de website <http://www.minaraad.be/studies/Johannesburg%20finale%20overtaling.pdf>

6) FAO, Code of Conduct For Responsible Fisheries, <http://www.fao.org/fi/agreem/codecond/codecon.asp>

7) MiNa-Raad, Advies van 5 mei 1994 over het voorontwerp van decreet betreffende het rivierbekkenbeleid en de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging, afl. 1994/5, 27 p.

MiNa-Raad, Advies van 21 december 1999 over richtinggevende principes voor integraal waterbeleid, afl. 1999/28, p.44/54.

8) MiNa-Raad, Advies van 5 april 2001 over het geïntegreerd beheer van kustgebieden (GBKG), 2001/13, p.17/23.

adviesraden. Hierop wordt verder in het advies nog ingegaan. Er moet een organisatorische afstemming komen tussen enerzijds de structuren van het Europees visserijbeleid en anderzijds het wetenschappelijke adviesorgaan ICES⁹.

2.4. Ruimtelijke afbakening van het werkingsgebied

- [6] **De ruimtelijke afbakening.** In de verordening is vastgelegd dat het werkingsgebied van een regionale adviesraad zeegebieden omvat onder de jurisdictie van ten minste twee lidstaten. Uit informatie die verstrekt werd door de Europese Commissie (DG FISH/D/1) blijkt dat dit zowel de EEZ¹⁰ als de territoriale zee van de lidstaten kan betreffen.

Een ruimtelijke afbakening is belangrijk en wenselijk om bijvoorbeeld correct te kunnen adviseren over de visquota. De afbakening van de werkingsgebieden kan vanuit diverse insteken gebeuren. Geen enkele manier van afbakenen zal evenwel eenvoudig zijn omdat er vanuit de perifere gebieden steeds invloed uitgeoefend wordt op het kerngebied. Daarom mag de afbakening niet al te streng zijn om geen relevante informatie te missen. In elk geval pleit de MiNa-Raad voor een optimaal aantal regionale adviesraden voor de visserij.

Gelet op het algemeen uitgangspunt van de ecosysteembenadering is het voor de MiNa-Raad vanzelfsprekend dat ook bij de afbakening de ecosysteembenadering wordt toegepast. De MiNa-Raad is alvast geen voorstander van de “één soort”-benadering waarbij de problematiek van de stock van één vissoort de basis is van de afbakening. De problematiek van de visserij moet evenmin benaderd worden via een benadering waarbij enkele soorten de basis vormen. Ook deze benadering geeft immers een te beperkt beeld en bovendien leidt de wetenschappelijke onderbouwing van de koppeling van enkele visstocks vaak tot discussie. Deze benaderingswijzen zouden regelrecht leiden tot een herhaling van de fouten van het verleden. De benadering vanuit het type van visserij is een te “sectorale” benadering. Die benadering zou overigens op vele problemen stuiten binnen de “visserij” zelf omdat vele types visserij naast elkaar actief zijn. Bovendien is de visserijsector permanent in evolutie wat leidt tot steeds nieuwe types van visserij.

- [7] **De afbakening volgens de ecosysteembenadering.** Als consequentie van het aanvaarden van de ecosysteembenadering als uitgangspunt voor de afbakening van het werkingsgebied voor de regionale adviesraden stelt de MiNa-Raad dat regionale adviesraden actief moeten zijn over een gebied vanaf de laagwaterlijn tot en met de EEZ.

Ondanks zijn pleidooi voor de afstemming van de driedelige structuur en de taken van ICES, is het niet wenselijk de ICES-vakken te laten samenvallen met de afbakening van het werkingsgebied. Die afbakening kan mogelijk wel nuttig zijn op het niveau van de mogelijk op te richten werkgroepen. Specifiek voor de Noordzee meent de MiNa-Raad dat alle EEZ's van de oeverstaten van de Noordzee als één regio beheerd moeten worden.

2.5. Afbakening bevoegdheden

- [8] **Ruime adviesbevoegdheden zijn positief.** De regionale adviesraden adviseren over aangelegenheden inzake het visserijbeheer. De bevoegdheden situeren zich zowel op Europees, nationaal als regionaal niveau: ze kunnen om advies gevraagd worden door de Europese Commissie en door de lidstaten omtrent voorstellen voor maatregelen. Er is ook een initiatiefrecht.

9) ICES: International Council for the Exploration of the Sea

10) EEZ: Exclusief Economische Zone

Naast de taak van het adviseren kan een regionale adviesraad ook informeren omtrent de uitvoering van de gemeenschappelijke voorschriften en ter zake aanbevelingen en voorschriften voorleggen. De regionale adviesraden mogen alle activiteiten ontplooiën die nodig zijn voor de vervulling van hun functies.

De MiNa-Raad ondersteunt de brede afbakening van het (mogelijke) takenpakket en juicht vooral het initiatiefrecht van de regionale adviesraden toe.

- [9] **Adviesplicht is niet voorzien.** De MiNa-Raad stelt vast dat noch de Raad bij de instelling van de regionale adviesraden in Verordening 2371/2002 noch de Europese Commissie in de bijkomende voorstellen van 28 mei 2002 gewag maakt van verplichte adviesvragen. De MiNa-Raad meent dat een adviesorgaan dat gerespecteerd wordt minimaal een opdracht moet krijgen. Daarom suggereert de MiNa-Raad dat de Europese Commissie in haar aangekondigde voorstellen van eind 2003 een lijst met verplichte adviesvragen zou opnemen.
- [10] **Advisering over niet-visserijaangelegenheden.** Uit de hoorzittingen is gebleken dat tal van activiteiten (stortplaatsen van baggerspecie, windmolenparken, natuurbehoud op zee, ...) in het mariene milieu een mogelijke significante impact hebben op de visserij en ruimer op het mariene ecosysteem. De MiNa-Raad meent dat een advisering over deze activiteiten in een bepaald zeegebied of visserijzones in de regionale adviesraden steeds mogelijk moet zijn. Deze mogelijkheid tot advisering heeft niet noodzakelijk de verplichting tot een adviesvraag tot gevolg, maar kan eveneens ingevuld worden door het initiatiefrecht van de regionale adviesraad en een positieve benadering daarvan door de betrokken overheden. Dit impliceert bijvoorbeeld dat de betrokken overheden op verzoek maar op basis van vrijwilligheid de noodzakelijke informatie ter beschikking stellen en desgevallend motiveren waarom bepaalde informatie niet wordt ter beschikking gesteld.

2.6. Structuur van een regionale adviesraad

- [11] **Een vaste kern.** In haar voorstellen van 28 mei 2002 suggereerde de Europese Commissie dat het lidmaatschap van een regionale adviesraad flexibel zou moeten zijn. De samenstelling zou moeten kunnen wijzigen in functie van het onderwerp.

De MiNa-Raad is ervan overtuigd dat een regionale adviesraad uit een vaste kern met vertegenwoordiging van de meest relevante belangengroepen moet bestaan aangevuld met experts die kunnen uitgenodigd worden voor specifieke onderwerpen. Deze kern moet in staat zijn de visserijaangelegenheden te beoordelen met in achtname van de belangen van alle belangengroepen en van de elementen van een ecosysteembenadering.

De MiNa-Raad acht de flexibele samenstelling alvast zinvol voor het adviseren van bijvoorbeeld niet visserijaangelegenheden. Het lijkt vanzelfsprekend om de betrokken sectoren in dat geval ook te betrekken.

2.7. Samenstelling

- [12] **Algemene uitgangspunten.** Zoals ook reeds in de context van het beleidsveld "integraal waterbeleid" geformuleerd¹¹, suggereert de MiNa-Raad een aantal specifieke regels voor de samenstelling van adviesorganen:
- De MiNa-Raad wil dat alle belangenorganisaties of sectoren op gelijke voet betrokken worden en daarom via het adviesorgaan geconsulteerd zouden worden;

11) MiNa-Raad, Advies van 3 mei 2001 over de samenwerking van de internationale commissies voor de bescherming van rivieren de Maas

en de Schelde met NGO's, belangenorganisaties en sectoren, afl. 2001/16, p.5-6/6.

- daarvoor moet er aandacht zijn voor evenwicht in de inspraak van alle gebruikers onderling. Er moet ook aandacht zijn voor een evenwicht dat rekening houdt met geografische, nationale en regionale spreiding.

[13] **De leden en waarnemers.** De verordening 2371/2002 voorziet als leden of als waarnemers van de regionale adviesraden:

- visserij en aquacultuur;
- milieu- en consumentenbelangen;
- wetenschappelijke deskundigen uit alle lidstaten met visserijbelangen in het betrokken zeegebied of de betrokken visserijzone;
- nationale en regionale overheden met visserijbelangen in het betrokken zeegebied of de betrokken visserijzone;
- de Europese Commissie.

Mits de drie laatste groepen vertegenwoordigd zijn als waarnemer, kan de MiNa-Raad zich daarmee akkoord verklaren, maar hij steunt ook het voorstel van 28 mei 2002 van de Europese Commissie om een plaats als lid voor te behouden voor:

- de verwerkende industrie;
- de recreatievissers;
- de groothandel;
- de werknemers in de visserijsector.

Toch dringt hij erop aan dat een definitie van de term “vertegenwoordiging van visserij” zou verduidelijken dat het over een vertegenwoordiging gaat die representatief is voor alle types van visserij. Verder moet ook duidelijk zijn dat zowel reders als vissers vertegenwoordigd zijn.

De MiNa-Raad suggereert ook om multilaterale organisaties zoals ICES en FAO als waarnemer toe te laten.

[14] **Grootte van de adviesraden en niveau van lidmaatschap.** De MiNa-Raad meent dat de grootte van de regionale adviesraden moet toelaten dat efficiënt vergaderd kan worden en dat de forumfunctie, inspraak van de doelgroepen, gegarandeerd wordt. De MiNa-Raad merkt bijgevolg op dat een regionale adviesraad uit een beperkt aantal leden moet bestaan. De consequentie hiervan is dat de vertegenwoordiging van sommige belangengroepen op EU-niveau zal moeten ingevuld worden en niet de som kan zijn van nationale belangengroepen. Dit impliceert dat belangengroepen zelf de interne inspraak moeten organiseren. Omdat de eerste doelstelling van de regionale adviesraden “*adviseren over aangelegenheden inzake het visserijbeheer voor bepaalde zeegebieden of visserijzones*” is, moet voorkomen worden dat de doelgroep “vissers” ondervertegenwoordigd raakt.

De MiNa-Raad steunt de visie van de Europese Commissie dat staten met visserijbelangen in het werkingsgebied als waarnemers vertegenwoordigd zijn in de regionale adviesraad.

De regionale adviesraden dienen samengesteld te zijn uit stemgerechtigde leden en uit niet stemgerechtigde waarnemers en experts.

[15] **De vertegenwoordiging van overheden.** Eerder in dit advies heeft de MiNa-Raad gepleit voor een duidelijke driedelige structuur. Een vermenging van de ambtelijke en/of politieke structuren in het adviesorgaan leidt tot de situatie waarbij ambtelijke en politieke vertegenwoordigers “rechter en partij” zijn¹². Verordening 2371/2002 voorziet een vermenging van (ambtelijke en politieke) vertegenwoordigers van overheden in het adviesorgaan.

¹² De uitdrukking “rechter en partij” betekent dat ambtenaren zouden kunnen stemmen over de eigen voorstellen en dat politici in de

mogelijkheid zouden zijn om adviezen te beïnvloeden die aan hen zelf gericht zijn.

Principieel aanvaardt de MiNa-Raad de ambtelijke vertegenwoordiging van overheden in de regionale adviesraden als waarnemer. Om dezelfde reden steunt de MiNa-Raad de mogelijkheid om een vertegenwoordiger van de Europese Commissie als waarnemer tot de vergaderingen toe te laten.

Bevoegde politici kunnen op uitnodiging van het adviesorgaan zelf als niet-stemgerechtigd expert deelnemen aan de vergaderingen. Deelname van politici of ambtenaren – waarop ‘rechter en partij’ van toepassing is – aan de regionale adviesraden als vertegenwoordiger van belangengroepen mag onder geen voorwaarde toegestaan worden.

- [16] **De wetenschappelijke inbreng.** De MiNa-Raad meent dat de regionale adviesraad moet instaan voor de maatschappelijke toetsing van de ambtelijke voorstellen. De ambtelijke voorstellen samen met de maatschappelijke toetsing worden voor beslissing voorgelegd aan de politieke instanties. Ambtelijke voorstellen worden geacht wetenschappelijk onderbouwd te zijn. Toch meent de MiNa-Raad dat een vertegenwoordiging van de wetenschappelijke wereld in de regionale adviesraden noodzakelijk is om de wetenschappelijke correctheid van de voorstellen te toetsen. De MiNa-Raad pleit daarom voor een niet-stemgerechtigde vertegenwoordiging van de wetenschappelijke deskundigen. Voor een wetenschappelijke toetsing van een duurzaam visserijbeleid moeten bovendien alle aspecten van duurzaamheid weerspiegeld worden in de wetenschappelijke deskundigheid.

De MiNa-Raad acht het ook nuttig om regels uit te werken zodat een zo breed mogelijk spectrum van de beschikbare deskundige visies in de adviesraad vertegenwoordigd zouden zijn.

De MiNa-Raad wenst ten slotte ook te benadrukken dat inbreng van de wetenschappelijke wereld stimuli moet krijgen om een hoog niveau van participatie te garanderen en in stand te houden.

2.8. Werking

- [17] **Algemene uitgangspunten.** Ook over de werking van grensoverschrijdende adviesorganen heeft de MiNa-Raad reeds eerder een aantal specifieke regels voorgesteld¹³:
- in een advies formuleren de vertegenwoordigers van de belanghebbenden hun punten van overeenstemming maar ook hun afwijkende standpunten;
 - indien de overheid die het advies gevraagd heeft, het oneens is met het standpunt van het adviesorgaan, motiveert ze haar afwijkende beslissing.

In haar voorstellen van 28 mei 2002 verduidelijkte de Europese Commissie dat zijzelf en de lidstaten kunnen uiteenzetten hoe zij zijn omgegaan met het uitgebrachte advies. De MiNa-Raad vindt deze formulering te vrijblijvend om te kunnen spreken van een geloofwaardige participatie van de belanghebbenden. Hij is bij de adviezen op vraag voorstander van de motiveringsplicht waarbij de verschillende overheden op correcte wijze motiveren waarom afgeweken wordt van het gevraagde advies.

Bij afwijkende standpunten die betrekking hebben op adviezen op eigen initiatief kan de motivatieplicht niet opgelegd worden. De Raad suggereert echter dat de Europese Commissie in haar aangekondigde voorstellen toch een “aanbeveling tot motivering” voor adviezen op eigen initiatief zou formuleren.

De MiNa-Raad steunt de visie van de Europese Commissie dat zijzelf en de lidstaten niet gebonden zijn door de aanbevelingen, adviezen of verslagen van de regionale adviesraden.

13) MiNa-Raad, Advies van 3 mei 2001 over de samenwerking van de internationale commissies voor de bescherming van rivieren de Maas

en de Schelde met NGO's, belangenorganisaties en sectoren, afl. 2001/16, p.5-6/6.

De MiNa-Raad stemt ook in met het voorstel dat de regionale adviesraden zelf het intern reglement van orde vaststellen mits er rekening gehouden wordt met een aantal minimum-eisen zoals het vermelden van minderheidstandpunten.

- [18] **Ondersteuning van de regionale adviesraden.** De MiNa-Raad dringt erop aan dat de regionale adviesraden ondersteund zouden worden omwille van de geloofwaardigheid van de participatie en om de gelijke behandeling van de verschillende belanghebbenden te garanderen. De MiNa-Raad ziet daarin als noodzakelijke elementen:
- het ter beschikking stellen van een secretariaat dat onafhankelijk moet kunnen werken van de politieke overheden, de ambtelijke overheidsdiensten en de doelgroepen;
 - het ter beschikking stellen van voldoende logistieke en financiële middelen voor het functioneren van het secretariaat en de regionale adviesraad;
 - het financieel ondersteunen van belangengroepen zodat alle groepen in de mogelijkheid zijn om op gelijke voet te participeren.

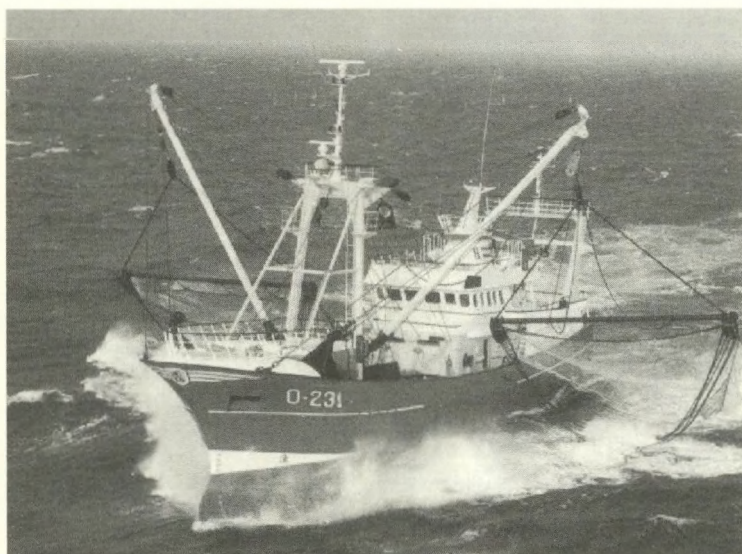
MiNa-Raad

MILIEU-EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

Verslag hoorzitting

van 9 juli 2002

**omtrent de Belgische zeevisserij en de hervorming
van het Gemeenschappelijk visserijbeleid**

Overname wordt verwelkomd, mits bronvermelding

© 2003 Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen

Kliniekstraat 25, vierde verdieping

B-1070 Brussel

tel. 02-558 01 30

fax 02-558 01 31

e-mail: info@minaraad.be

internet: www.minaraad.be

De sprekers

- **Lic. Jan Haelters**, Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee en het Schelde-estuarium (BMM), "EGUERMIN" gebouw, 3de en 23ste Linierégimentsplein, 8400 Oostende
- **Ir. Jean-Francois Verhegghen**, Dienst voor Zeevisserij, Administratief Centrum, Vrijhavenstraat 5, 8400 Oostende
- **Ir. Jacques Verborgh**, Dep. Head of Unit Directoraat-generaal Visserij, Europese Commissie, 1049 Brussel
- **Dr. ir. Rudy De Clerck**, Departement Zeevisserij, Ankerstraat 1, 8400 Oostende

Deelnemers

MiNa-Raadsleden: Rudi Verheyen (voorzitter MiNa-Raad), Hubert David (ondervoorzitter MiNa-Raad), Esmeralda Borgo (BBL), Erik Grietens (BBL), Jos Gysels (Natuurpunt), Walter Roggeman (Vlaamse Hoge Raad voor Natuurbehoud), Jan Spaas (Vlaamse Hoge Bosraad), Piet Vanden Abeele (UNIZO), Steven Vanholme (Natuurpunt), Rudi Yseboodt (Vlaamse Hoge Raad voor Riviervisserij), Dirk Knapen (BBL), Christiaan Van Hoorebeke (BBL)

Externe experts: Kathy Belpaeme (Provincie West-Vlaanderen), Manu Desutter (UNIZO), Jan Mees (VLIZ), Frank Reinders (Europese Commissie - DG Visserij), Ronny Schallier (BMM), Jan Seys (VLIZ), Angeline Van den Rijse (ABVV), Ilse Vanhoutteghem (GOM West-Vlaanderen)

Medewerkers secretariaat MiNa-Raad: Jan Verheeke (Directeur wnd.) en de adjuncten van de directeur Dirk Uyttendaele (secretaris werkgroep), Francis Noyen, Tomas Velghe, Eefje Vlietinck

Verslag

Walter Roggeman, voorzitter van de werkgroep van de MiNa-Raad verwelkomt de sprekers en de aanwezigen voor de hoorzitting omtrent de Belgische zeevisserij en de hervorming van het Gemeenschappelijk visserijbeleid. De combinatie van MiNa-Raad en zeevisserij is niet evident, maar er zijn op dit moment voldoende aangrijpingspunten voor de Raad om rond dit onderwerp te werken. Enerzijds is de Europese Commissie met nieuwe voorstellen

gekomen over het Gemeenschappelijk visserijbeleid en anderzijds is er het feit dat de visserij sedert 1 januari 2002 tot de Vlaamse bevoegdheden behoort. Er is ook nog een derde reden, met name dat de EEAC (European Environmental Advisory Councils) waarvan de MiNa-Raad deel uitmaakt ook een standpunt willen voorbereiden rond de voorstellen van de Europese Commissie. Daarom zal een werkgroep opgericht worden binnen de MiNa-Raad om een advies voor te bereiden. Belangrijke adviezen worden voorafgegaan door een hoorzitting waar specialisten worden uitgenodigd en waar ook andere experts worden uitgenodigd die niet onmiddellijk tot de MiNa-Raad behoren om het thema in zijn totaliteit toe te lichten.

Een eindadvies zou in december af moeten zijn. Voorafgaand zullen een aantal werkgroepvergaderingen plaatsvinden. Er wordt nu al voorgesteld om de werkgroep uit te breiden met een aantal externe deskundigen. Nu reeds wordt gedacht aan experts van het VLIZ (Vlaams Instituut voor de Zee) en van BMM. Het advies zou reeds een zekere maturiteit moeten hebben in oktober omdat dan een vergadering van de EEAC-werkgroep gepland is.

Na de uiteenzetting van de verschillende sprekers is een discussieronde voorzien. Ook de commentaren en argumenten die daar aan bod komen, zullen later gebruikt worden bij de voorbereiding van het advies. Hierop geeft de voorzitter het woord aan Jan Haelters.

54314

I. De invloed van de visserij op het ecosysteem

Lic. Jan Haelters, wetenschappelijk medewerker BMM

Jan Haelters dankt voor de uitnodiging. Hij stelt eerst de Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee en het Schelde-estuarium (BMM) voor. BMM is een departement van het KBIN (Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen). BMM is bevoegd voor het naleven van internationale conventies over mariene milieubeleid die door België geratificeerd werden. Een van de opdrachten betreft het adviseren van vergunningen voor bepaalde activiteiten op zee, milieueffectenbeoordelingen, marien toezicht op zee m.b.t. milieu, coördinatie van monitoring en onderzoek in geval van vervuiling, algenbloei, strandingen van zeezoogdieren en zeevogels enz. Daarvoor beschikt BMM over een aantal middelen zoals het schip de Belgica, een vliegtuig dat uitgerust is om olieverontreiniging op te sporen en te documenteren en een snel toezichtvaartuig.

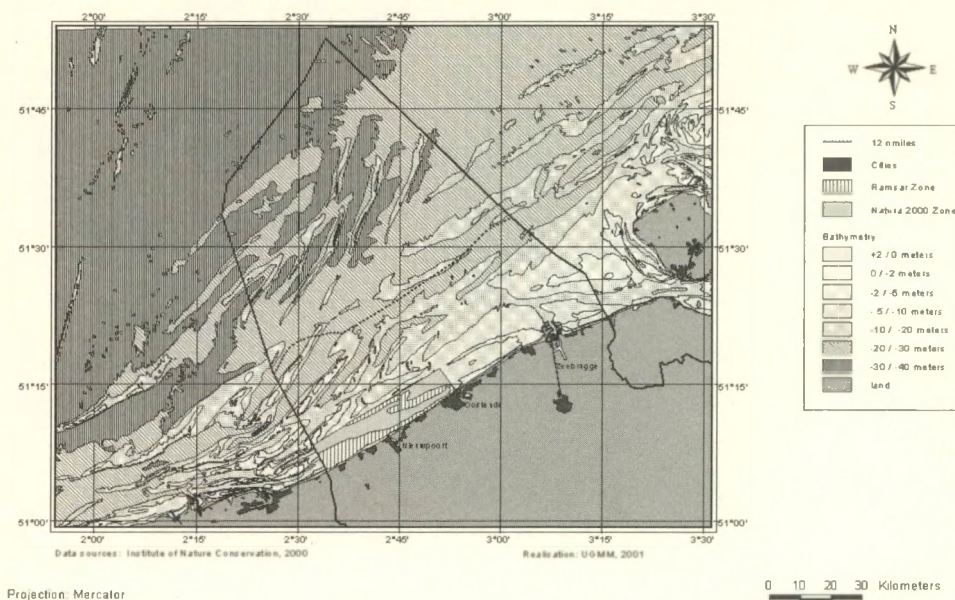
De wetgeving op zee is vooral internationaal. De zee is veel meer internationaal dan het land en er bestaan dan ook een aantal internationale verdragen en overeenkomsten die op zee van kracht zijn:

- UNCLOS is een zeerechtverdrag van de Verenigde Naties.
- MARPOL is het verdrag ter preventie van verontreiniging door de scheepvaart; OSPAR, het "Oslo-Parijs"-verdrag ter bescherming van het milieu van het noordoosten van de Atlantische Oceaan.
- De Noordzeeconferenties zijn niet wettelijk bindend maar wel belangrijk omdat vele afspraken van de Noordzeeconferenties naderhand opgenomen worden in één van de andere bindende conventies.
- Specifiek voor natuurbehoud is er het Ramsar-verdrag ter bescherming van waterrijke gebieden, meer bepaald voor watervogels.
- Het ASCOBANS-verdrag ter bescherming van kleine walvisachtigen in de Noordzee en de Baltische Zee.
- EG-Richtlijnen, de belangrijkste voor natuurbehoud zijn de habitatrichtlijn en de vogelrichtlijn.

In de Belgische mariene wateren zijn een aantal beschermde gebieden aangeduid. De bescherming was tot nu toe vooral preventief: de gebieden krijgen een status. Indien er zich daar nieuwe activiteiten zouden aandienen, dan moet met die status rekening gehouden worden. In 1984 werd "De Vlaamse Banken" als Ramsar-gebied aangeduid. Onder de habitatrichtlijn werd de "Trapegeer-Broersbank" voorgesteld voor opname in een netwerk van Europese natuurgebieden.

De volledige rechthoek van figuur 1 is het voorgestelde "Natura 2000"-gebied. Alles wat niet dieper ligt dan 6 m bij laagtij, behoort tot het Ramsar-gebied.

FIGUUR 1 - RAMSAR EN NATURA 2000 GEBIEDEN VOOR DE BELGISCHE KUST

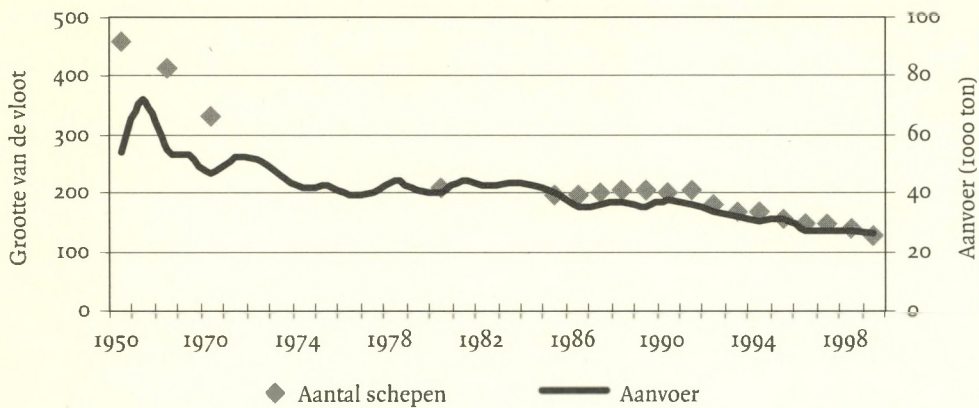
naal milieubeleid is de basis voor die kaderwet. Er worden een aantal principes toegepast. De wet biedt de mogelijkheid om mariene beschermde gebieden aan te duiden. Indien een marien gebied zou aangeduid worden, is het duidelijk dat daar geen visserijmaatregelen van kracht kunnen worden, tenzij natuurlijk in overleg met de minister bevoegd voor visserij. De wet biedt ook de mogelijkheid om bepaalde soorten beter te beschermen. De invoering van niet inheemse soorten of van genetisch gemodificeerde organismen is verboden. De wet biedt de mogelijkheid om scheepsscheidingstelsels in te voeren. Er is een rampenplanning voorzien en een systeem van vergunningen al dan niet met een milieueffectenbeoordeling. Er zijn hogere boetes voorzien. Het is een kaderwet, dit betekent dat bepaalde zaken moeten uitgevoerd worden met een koninklijk besluit. Voor de soortenbescherming en voor de milieueffectenbeoordeling is dat reeds gebeurd, het zijn vergunningsplichtige activiteiten waarvoor een milieueffectenbeoordeling vereist is.

Het OSPAR-verdrag heeft in het meest recente quality-status report van 2000 de meest bedreigende menselijke activiteiten op zee op een rijtje gezet. Deze activiteiten werden ingedeeld in 4 klassen van A tot D. De activiteiten in A zijn de meest bedreigende, de activiteiten in D zijn minder bedreigend voor het mariene milieu. Bij het overlopen van de menselijke activiteiten of hun gevolgen treffen we onder A aan: het verwijderen van doelsoorten door visserij, de input van organische contaminanten van land, de verstoring van de zeebodem door visserij, de input van nutriënten van land, de effecten van discards (= alle organismen die gevangen worden door een visser en terug overboord gegooid worden), de mortaliteit van niet-doelsoorten door visserij en de input van TBT (tributyltin). Drie van de zes betreffen dus visserij. Bij nader toezicht van verstoring van de zeebodem en effecten van discards en mortaliteit van niet-doelsoorten blijkt ook dat de boomkorvisserij (een bepaald type visserij) een zeer grote impact heeft op het milieu.

De Belgische visserij is een zeer kleine vloot. Het aantal schepen is sedert 1950 zeer sterk gedaald (1950: 457, 1999: 128), maar tegelijkertijd is het gemiddeld motorvermogen zeer sterk gestegen van 97 kW per schip in 1950 tot 496 kW in 1999. Het is vooral een boomkorfloot (Beam trawling), en men vist op demersale vissoorten (n.v.d.r. bodemvis) en garnaal. Warrelnetvisserij (gill netting) is marginaal, er zijn maar 3 vissers die deze visserijtechniek bedrijven. Daarnaast bestaat ook nog een zekere sportvisserij.

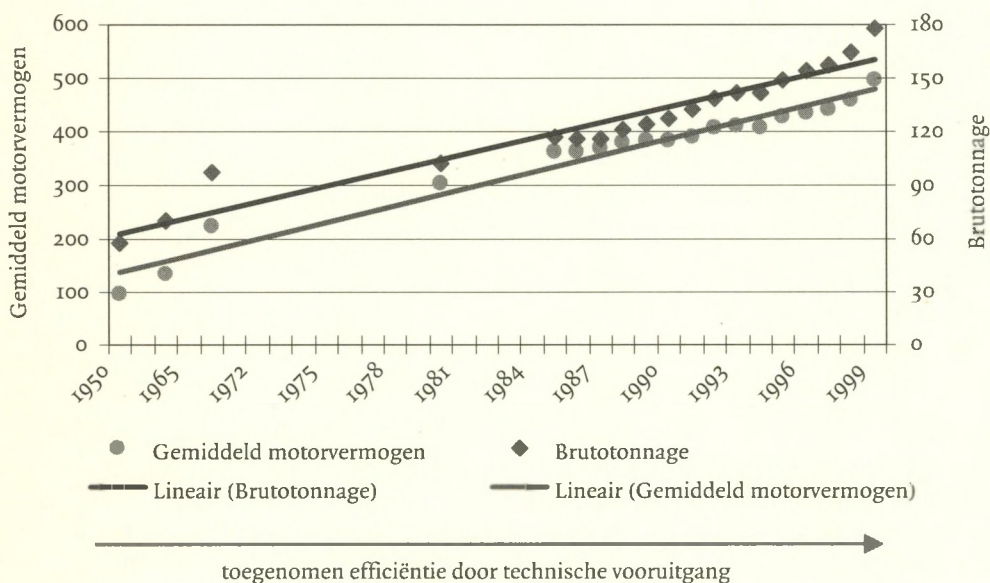
Bij een grafisch uitzetten van het aantal schepen en van de vangsten in de tijd is een daling van het aantal schepen en van de aangevoerde vis merkbaar (figuur 2).

FIGUUR 2 - DE BELGISCHE ZEEVISSERIJ (1950-1999)

Indien daarentegen het motorvermogen en de grootte van de schepen grafisch in de tijd uitgezet worden, stelt men vast dat er een forste stijging is (figuur 3). Het brutotonnage (gross tonnage) geeft een indicatie van de grootte van het schip.

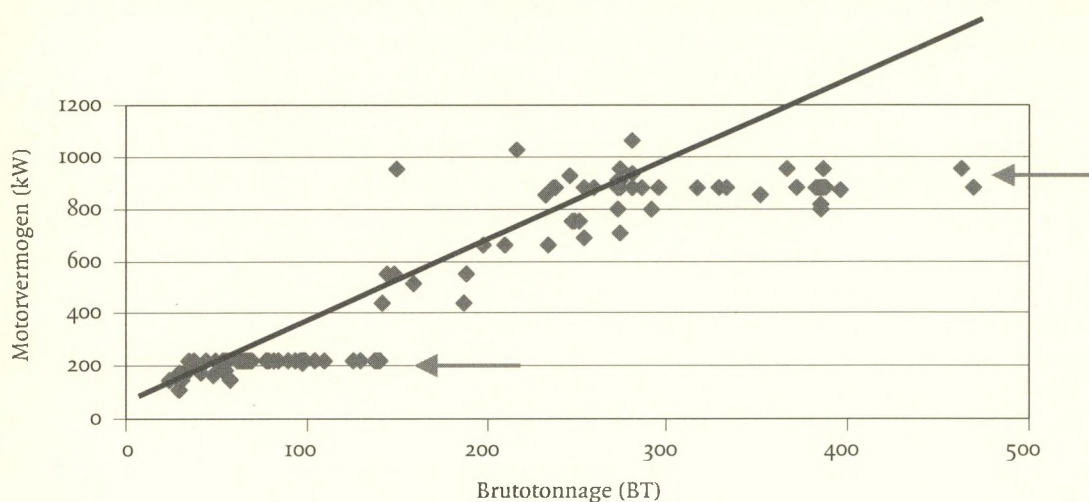
FIGUUR 3 - MOTORVERMOGEN EN GROOTTE VAN SCHEPEN (1950-1999)

Sedert 1950 is niet alleen het motorvermogen en de grootte van de schepen sterk toegenomen, maar er is ook een verhoogde efficiëntie van de schepen door technische vooruitgang zoals GPS (Global Positioning System), fish-finders, enz.

Er is een verband tussen het motorvermogen en de milieu-impact. Hoe krachtiger de motor, hoe meer het vaartuig kan vissen: hoe sneller het vaartuig de boomkor over de bodem kan slepen of hoe zwaarder de boomkor kan zijn. Verwacht wordt dat het motorvermogen stijgt met de brutotonnage. Bij het grafisch uitzetten van de brutotonnage tegenover het motorvermogen bij de boomkorvisserij zijn echter twee anomalieën zichtbaar (figuur 4). De eerste bij 221 kW, dat is het maximaal toegelaten vermogen van boomkorvaartuigen binnen de 12-mijlszone. Er is een stijging van het brutotonnage zonder dat het motorvermogen stijgt. Een tweede anomalie wordt vastgesteld bij ongeveer 900 kW, waar schepen van 250 brutotonnage een motor hebben van 900 kW en een schip van 450 brutotonnage ook een vermogen heeft van 900 kW.

FIGUUR 4 - MOTORVERMOGEN EN BRUTOTONNAGE VAN ALLE BOOMKORVAARTUIGEN

De invloed van boomkorvisserij (Bron: Impact II-studie):

- Een grote bijvangst van niet-doelsoorten en van juveniele of ondermaatse doelsoorten.
- De bijvangst van platvis is minstens even groot als wat van de vangst op de markt terecht komt. De bijvangst van ongewervelde dieren is een aantal keren hoger dan wat op de markt terecht komt.
- De mortaliteit van de bijvangst en van wat terug over boord gegooit wordt, is ook zeer hoog. Voor platvis ligt dat tussen 50 en 100%. Bij rondvis tussen 80 en 100%. Kabeljauw en wijting die overboord gegooit wordt, gaat allemaal dood.
- Het is ook duidelijk dat er een verandering is in soortensamenstelling van bentische organismen maar ook van vissoorten. Er is een verschuiving naar kortlevende kleine opportunistische soorten. Het moet ook gezegd worden dat er weinig historische data zijn.

Een tweede type visserij is de warrelnetvisserij. Daarbij worden lange netten uitgezet op de zeebodem. De lengte van die netten schommelt tussen de 5 en 15 km per vaartuig. Dit type van visserij wordt maar door drie Belgische vissers beoefend.

De kenmerken van de warrelnetvisserij:

- Is in vergelijking met boomkorvisserij veel selectiever. Er is bijna geen bijvangst van ondermaatse doelsoorten en er is maar een kleine bijvangst van bentische organismen.
- Er is bijna geen bodemverstoring.
- Ook inzake energieverbruik is deze visserij veel efficiënter (energieverbruik: liter brandstof per kg vis die op de markt komt).
- Een nadeel van warrelnetvisserij is een bijvangst van zeezoogdieren en zeevogels en eventueel het verlies van de netten die dan als "ghostnets" kunnen blijven verder vissen. Bijvangst van zeezoogdieren wordt ook bij ons vastgesteld zoals bijvoorbeeld de bijvangst van bruinvis in een warrelnet.

Samen met het ministerie van Landbouw voert BMM soms acties uit op zee om illegale warrelnetvisserij aan te pakken.

Jan Haelters besluit met:

- Visserij, overbevissing en de andere aangehaalde problemen zijn internationale problemen. Er zijn internationale en nationale maatregelen nodig, niet alleen voor het milieu, maar ook voor de visserij zelf.
- Er is overbevissing door een gegroeide en nog steeds groeiende visserij-inspanning.
- Het systeem van TAC's (total allowable catch) of quota is niet efficiënt. Het leidt tot een groeiende overbevissing en het niet of onderrapporteren van vangsten. Dat is in feite heel

menselijk omdat vissers niet graag waardevolle vis overboord gooien die toch dood is. Het systeem van quota leidt ook tot *high grading* (dat is het selectief overboord gooien van teveel gevangen vis van één bepaalde soort waarvan men het quotum dreigt te overschrijden, of overschreden heeft, waarbij de selectie gebeurt op basis van de marktwaarde van de vis. Minderwaardige vis gaat overboord maar de visser vist verder om de marktwaarde van zijn vangst te verhogen). Een systeem van quota is ook niet opportuun in gemengde visserijen. Indien gevist wordt op platvis (tong en pladijs) wordt ook kabeljauw gevangen. Indien het quotum van één soort opgebruikt is, dan moet alles wat gevangen wordt van die ene soort overboord gegooid worden. Dat is niet efficiënt. De discards worden dus ook niet in rekening gebracht bij de quota. De informatie die op wetenschappelijke basis verzameld werd door ICES (*International Council for the Exploration of the Seas*) en die aan bevoegde instanties doorgegeven wordt, wordt niet altijd gevolgd. Soms wordt een politieke beslissing genomen bij het vastleggen van de quota. Het grootste probleem bij het systeem van quota is dat de visserij-inspanning niet gelimiteerd is.

- Het verdwijnen van een aantal traag groeiende grotere soorten en bepaalde bentische soorten en habitats (vooral door boomkorvisserij).
- Er zijn hoge vangsten van juveniele vissen en niet-doelsoorten.
- In de zuidelijke Noordzee zijn er geen onverstoorde gebieden en is er geen of een zeer beperkte bescherming van paaigebieden (*spawning*) en opgroeigebieden (*nursing*).
- We kunnen enkel vaststellen dat er in het visserijbeleid tot nu toe weinig aandacht besteed werd aan milieuzaken.

Walter Roggeman stelt dat het toezicht, de organisatie van zeevisserij federaal was. Sedert 1 januari 2002 is de materie geregionaliseerd maar de diensten zijn natuurlijk dezelfde gebleven. Wanneer men over visserij spreekt, moet regelgeving uiteraard aan bod komen. Uit voorgaande uiteenzetting is gebleken dat niet zomaar alles gevist kan worden. Daarom is aan ir. J.F. Verhegghen van de Dienst voor Zeevisserij gevraagd om een toelichting te geven over de toepasselijke wetgeving.

II. Belgische regelgeving inzake zeevisserij

Ir. Jean-Francois Verhegghen, dienst voor zeevisserij

Jean-Francois Verhegghen is verantwoordelijk voor de controle dat naast het beleid één van de opdrachten is van de Dienst voor Zeevisserij.

De uiteenzetting heeft betrekking op de specifieke regelgeving vanuit het oogpunt van de landbouw met zaken die geïnitieerd en geïmplementeerd zijn door het ministerie van Landbouw en met een bijzonder accent naar de implementatie van de maatregelen, beschikkingen en verordeningen die op Europees niveau uitgewerkt zijn en die betrekking hebben op het conserveren van de bestanden.

Eerst is er een korte schets van het algemeen kader van het Gemeenschappelijk visserijbeleid omdat dat toch van toepassing is in België en het een aantal uitgangsbepalingen vastlegt. Bijzondere aandacht zal gaan naar de visserijwetten. Ook de belangrijkste wetten i.v.m. het mariene milieu worden aangehaald omdat er overlapping is tussen zeevisserij en andere gebruiksvormen, inclusief de invloed op het mariene milieu. Bijzondere aandacht zal uitgaan naar de nabuurschapregelingen, die betrekking hebben op de Belgische situatie naar de lidstaten toe en naar de onmiddellijke burens. Daarna zal de aandacht gevestigd worden op de verschillende uitvoeringsbesluiten die in de loop der jaren genomen zijn.

Van het Gemeenschappelijk visserijbeleid moeten drie belangrijke pijlers vermeld worden:

- Het instandhoudingsbeleid: de bescherming, de instandhouding en conservering van de stocks.
- Het structuurbeleid: alles wat de structuren aangaat: steun voor de visserijvloeden, de steun aan de sector.
- Het marktbeleid: zaken die betrekking hebben op de markt.

Basisverordeningen die eerlang gewijzigd worden in het kader van de hervormingen van het Gemeenschappelijk visserijbeleid:

- Verordening (EEG) nr. 3760/92 van de Raad van 20 december 1992 tot invoering van een communautaire regeling voor de visserij en de aquacultuur is de basisverordening.
- Verordening (EEG) nr. 2847/93 van de Raad van 12 oktober 1993 tot invoering van een controleregeling voor het Gemeenschappelijk visserijbeleid is een specifieke controleverordening die controleverplichtingen beschrijft en dus belangrijk is bij de uitvoering en de naleving van de principes.
- Verordening (EG) nr. 2555/2001 van de Raad van 18 december 2001 tot vaststelling, voor 2002, van de vangstmogelijkheden voor sommige visbestanden en groepen visbestanden welke in de wateren van de Gemeenschap en, voor vaartuigen van de Gemeenschap, in andere wateren met vangstbeperkingen van toepassing zijn, en tot vaststelling van de bij de visserij in acht te nemen voorschriften. Jaarlijks wordt een quotaverordening in de raad van december vastgelegd.

- Verordening (EG) nr. 850/98 van de Raad van 30 maart 1998 voor de instandhouding van de visbestanden via technische maatregelen voor de bescherming van jonge exemplaren van mariene organismen vermeldt de technische maatregelen in verband met de uitvoering van de visserij. Een aantal van die bepalingen dienen omgezet te worden naar Belgisch recht.
- Verordening (EG) nr. 2792/1999 van de Raad van 17 december 1999 tot vaststelling van de uitvoeringsbepalingen en voorwaarden voor de structurele acties van de Gemeenschap in de visserijsector gaat over de manier waarop de structuurmaatregelen aangewend moeten worden voor o.a. de steun aan de sector, de modernisering van de vloot e.d.
- Verordening (EG) nr. 104/2000 van de Raad van 17 december 1999 houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector visserijproducten en producten van de aquacultuur is de basisverordening inzake de markten van vis en visserijproducten.

In de Belgische context zijn er vier bijzondere wetten die de zeevisserij aanbelangen.

- Wet van 19 augustus 1891 betreffende de zeevisserij in de territoriale zee.
- Wet van 10 oktober 1978 houdende vaststelling van een Belgische visserijzone heeft een visserijzone gecreëerd die momenteel overeenkomt met de EEZ (Exclusieve Economische Zone).
- Wet van 12 april 1957 waarbij de Koning wordt gemachtigd maatregelen voor te schrijven ter bescherming van de biologische hulpbronnen van de zee legt maatregelen die van toepassing zijn in de Belgische zeegebieden, maar ook aan boord van de Belgische vaartuigen buiten de Belgische zeegebieden, inclusief de volle zee.
- Wet van 28 maart 1975 betreffende de handel in landbouw-, tuinbouw- en zeevisserijproducten is de algemene landbouwwet die ook betrekking heeft op de zeevisserij.

Het zijn bijzondere wetten wat betekent dat ze een beleidsdomein beschrijven en dat ze de bevoegdheden van de ambtenaren beschrijven die de wetten en de toepassingen erop kunnen afdwingen. Die ambtenaren betreffen de federale politie, de douane, ambtenaren van het ministerie van Landbouw en van de Marine (ministerie van Landsverdediging).

Wetten i.v.m. het mariene milieu die in de context van de zeevisserij moeten aangehaald worden:

- Wet van 13 juni 1969 inzake de exploratie en exploitatie van niet-levende rijkdommen van de territoriale zee en het continentaal plat: o.a. de zand- en grindwinningen worden op basis van die wet gereguleerd. Er is dus een raakvlak met de zeevisserij. De wet voorziet in de installatie van een specifieke adviescommissie die de vergunningsaanvragen behandelt. In die adviescommissie heeft het ministerie van Landbouw een stem.
- Wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu in de zeegebieden onder rechtsbevoegdheid van België – werd reeds aangehaald door Jan Haelters – heeft ook raakvlakken met de zeevisserij en daarin staat in extenso dat beschermende maatregelen die een beperking zouden inhouden voor de zeevisserij enkel maar kunnen genomen worden op de gezamenlijke voordracht van de minister van landbouw en de minister bevoegd voor leefmilieu.
- Wet van 22 april 1999 betreffende de exclusieve economische zone van België in de Noordzee. In 1999 nam België de politieke beslissing om een exclusieve economische zone in de Noordzee af te bakenen en te definiëren. Vanaf dat ogenblik vonden regelmatig vergaderingen plaats tussen de departementen met een bevoegdheid op zee. Deze wet biedt het kader om op beleidsniveau en op uitvoeringsniveau overleg te plegen. Een ander belangrijk feit is dat de wet eveneens gebruikt werd om de bestaande visserijwetten te codificeren en op gelijk niveau te brengen.

Twee nabuurschapregelingen moeten aangehaald worden:

- BENELUX-verdrag (wet van 20 juni 1960). Dat BENELUX-verdrag is belangrijk om de toegangsbepalingen tot de Belgische territoriale zee te reglementeren die eventueel niet gereguleerd zou zijn door Europese teksten. Het BENELUX-verdrag wordt o.a. gebruikt om de toegang tot de driemijlszone te bespreken met Nederland.
- Belgisch-Frans akkoord van 1975 voor de visserij op ijle haring en sprat. Dat is een historisch akkoord.

Wat specifiek de instandhouding van de visbestanden betreft zijn er twee belangrijke uitvoeringsbesluiten:

- Koninklijk besluit van 14 augustus 1989 tot vaststelling van aanvullende nationale maatregelen voor de instandhouding en het beheer van de visbestanden en voor controle op de visserijactiviteiten. Het zijn aanvullende nationale maatregelen, d.w.z. complementair in uitvoering van de Europese bepalingen. Het Koninklijk besluit beschrijft onder andere:
 - De transpositie naar nationaal recht i.v.m. de logboekverplichtingen. Communautaire vissers zijn verplicht een logboek bij te houden waarin de vangsten geregistreerd worden.
 - Identificatie van partijen visproducten. Vis die verhandeld wordt in een vismijn moet op elk ogenblik kunnen geïdentificeerd worden, kunnen getraceerd worden naar het schip dat de aanlanding verwezenlijkt heeft. Dat is nodig om de quota te kunnen opvolgen.
 - Uitrusting van sportvissersvaartuigen. Nationaal zijn beperkingen opgelegd op de vaartuigen die niet beschikken over een visvergunning en die met gesleepte netten vissen op garnaal.
 - Een aantal bepalingen hebben betrekking op de sportvisserij, o.a. het verbod om te vissen buiten de driezeemijlzone, het vissen tijdens de nacht, het commercialiseren van de vangsten, enz.
 - Verbod visserij op sedentaire soorten, dit gaat over de kokkelvisserij, de visserij op spiusula's (de halfgeknotte strandschelp) e.d.
 - Verbod tongvisserij uitgevoerd door vaartuigen groter dan 70 Brutoton binnen 3 Nm (nautische mijl of zeemijl).
- Koninklijk besluit van 21 juni 1994 tot het instellen van een visvergunning en houdende tijdelijke maatregelen voor de uitvoering van de communautaire regeling voor de instandhouding en het beheer van de visbestanden. Dit beschrijft een aantal bijkomende, aanvullende maatregelen:
 - Invoering van de visvergunning: getransponeerd van de invoering op EU-niveau in 1993.
 - Voorwaarden tot het bekomen van een visvergunning. Bij de invoering van de visvergunning zijn bijkomende bepalingen ingevoerd inzake de visvergunning: de voorwaarden tot uitreiking, vervallen van een vergunning, samenvoegen van vergunningen e.d.
 - Er zijn maximale waarden gedefinieerd voor enerzijds de tonnenmaat (98 & 385 BT) en anderzijds het motorvermogen (221 & 957 kW) van de vaartuigen.
 - Een hele reeks artikelen betreffen de invoering van een economische band. In 1998 is het Koninklijk besluit gewijzigd en heeft België het initiatief genomen om aan de eigen vaartuigen het bewijs van een economische band met de kust op te leggen. Deze band kan bewezen worden door een fractie van de vangsten in de Belgische visafslagen te verkopen of ook door bemanningsleden aan boord te nemen die afkomstig zijn uit de Belgische kuststreek.
 - De delegatie om tijdelijke maatregelen te nemen door de minister van Landbouw (verbod of beperking visserij/beperking vaartdagen/beperking visserijmethoden/beperking vangsten)
- Ministerieel besluit van 16 september 1999 tot aanwijzing van de overheidspersonen... Door dit besluit zijn ambtenaren van het ministerie van Landbouw aangeduid en bevoegd verklaard om de visserijwetten af te dwingen.
- Ministerieel besluit van 15 februari 2000 houdende bepalingen wat betreft satellietvolgapparatuur voor Belgische vissersvaartuigen. Dit is een transponering naar Belgisch recht van de VMS-verplichting (Vessel Monitoring System), de verplichte satellietcontrole van visservaartuigen.
- Ministerieel besluit van 21 december 2001 houdende tijdelijke aanvullende maatregelen tot het behoud van de visbestanden in zee moet in feite jaarlijks hernomen worden in opvolging van de quotatoewijzing die Vlaanderen krijgt voor het komende jaar.

- Vastlegging van het nationaal SOL-quotum (tongquotum) in de Noordzee: per segment van het motorvermogen wordt het quotum dat door Europa wordt toegekend verdeeld over de verschillende vaartuigen.
- Detaillering visserij in de Golf van Gascogne en toekennen van een individueel quotum aan de visservaartuigen in dat gebied.
- Voor de belangrijkste vissoorten (tong, schol en kabeljauw) wordt het systeem van vangstplafonds gehanteerd. Dit wordt uitgedrukt in een maximale hoeveelheid te vangen vis per dag of uur aanwezigheid in een bepaald gebied.
- Voor de andere soorten die economisch minder belangrijk zijn of in kleine hoeveelheden worden gevangen, wordt in België een bijvangstregel gehanteerd. Dat is ook een hoeveelheid die gedefinieerd wordt per vaardag aanwezigheid.
- Om de visserij-inspanning van de Belgische vloot onder controle te houden is er een beperking van het aantal vaardagen ingevoerd. Per viermaandelijke periode mogen de vaartuigen maar een beperkt aantal dagen op zee vertoeven.
- Een aantal visserijmethoden zijn verboden, o.a. de spanvisserij op kabeljauw.
- Er zijn ook gebieden en visserijen die gesloten worden verklaard vanaf het begin van dit jaar omdat er in het verleden regelmatig problemen waren met overbevissing, slechte rapportering enz. Het quotum dat België daarvoor betreft wordt dan geruild met andere lidstaten voor andere soorten in andere gebieden.
- Administratieve strafmaatregelen.
- Ministerieel besluit houdende sluiting van de visserij op bepaalde vissoorten in functie van de vangsten in de verschillende vangstgebieden.

De structuurregelingen worden niet in detail behandeld:

- Decreet van 13 mei 1997 houdende oprichting van een financieringsinstrument voor de Vlaamse visserij en aquicultuursector: Vlaanderen definieerde hiermee een financieringsinstrument voor de visserij en de aquacultuur (FIVA: Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij en Aquicultuur), met aansluitend twee uitvoeringsbesluiten:
 - Besluit van 7 juli 1998 houdende vaststelling van de regelen tot de werking en het beheer van het FIVA.
 - Besluit van 7 juli 1998 betreffende steun aan de investeringen en aan de installatie in de visserij- en aquicultuursector.
- Ministerieel besluit van 1 juni 2001 betreffende de federale structurele bijstandsverlening in België in de visserijsector buiten doelstelling 1 in de periode 2001-2006: Voor het federaal deel van structuurmaatregelen is een ministerieel besluit genomen voor de definitie en om de parameters vast te leggen.

Aangaande de **specifieke marktaangelegenheden** zijn er:

- Koninklijk besluit van 22 mei 1996 houdende reglementering van de benamingen van visserijproducten en verwerkte visserijproducten: daarin wordt een reglementering vastgelegd m.b.t. de benaming die moet gehanteerd worden voor (verwerkte) visserijproducten.
- Koninklijk besluit van 25 november 1998 houdende de "algemeen verbindend"-verklaring van de door een erkende producentenorganisatie vastgestelde regels in de sector visserij- en aquacultuurproducten: de niet aangesloten bij een producentenvereniging worden onder dezelfde regels geplaatst. Het gaat hier over regels omtrent de opvang van vis, het uitbetalen van prijzen voor uit de handel gehaalde vis.
- Ministerieel besluit van 21 december 2001 tot wijziging van de toepassingsperiode en de bijlagen van het k.b. van 25 november 1998.

Walter Roggeman herinnert eraan dat één van de redenen van de interesse van de MiNa-Raad voor het onderwerp te maken heeft met het feit dat de Europese Commissie met een aantal voorstellen naar buiten is gekomen voor de hervorming van het Gemeenschappelijk

visserijbeleid. Daarom is meer dan nodig gebleken een vertegenwoordiger van de Europese Commissie voor de hoorzitting uit te nodigen. De nieuwe voorstellen en wellicht ook de redenen daarvoor zullen toegelicht worden door de heer Jacques Verborgh.

54316

III. De hervorming van het Gemeenschappelijk visserijbeleid

Dep. Head of Unit Jacques Verborgh, DG Visserij van de EU

Jacques Verborgh dankt voor de uitnodiging en uit zijn tevredenheid over de grote opkomst. Hij is verheugd dat hij de voorstellen van de Europese Commissie aangaande de hervormingen van het Gemeenschappelijk visserijbeleid mag komen toelichten. Hij toont eerst een film van de dienst Communicatie van de Europese Commissie. De film legt voorstellen op een eenvoudige manier uit. Vervolgens overloopt de heer Verborgh de voorstellen meer in detail.

De film is te bekijken via: http://www.europa.eu.int/comm/fisheries/reform/index_nl.htm

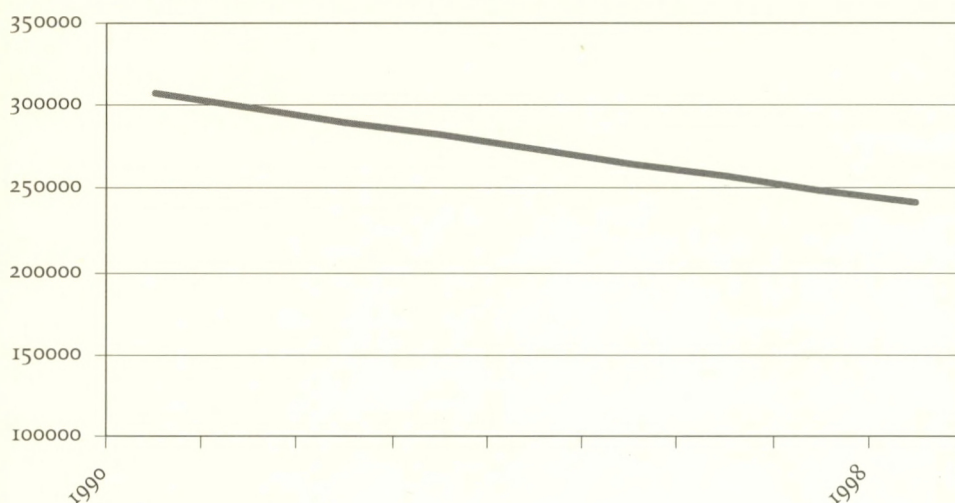
Zoals de film duidelijk maakte, heeft de Commissie haar eerste voorstellen voor de hervorming van het visserijbeleid voorgesteld. Voorafgaand was er overleg en discussie met alle betrokken partijen op basis van een groenboek dat vorig jaar werd aangenomen. De nood aan hervorming was de algemene conclusie van deze consultatie.

Vooraleer de hervormingen in detail uit te leggen, gaat **J. Verborgh** in op de huidige toestand. Steeds meer visbestanden staan op instorten omdat te veel wordt gevisd door een vloot die te groot is voor de beschikbare hoeveelheid vis. Dit heeft geleid tot afnemende vangsten, tot afnemende rentabiliteit, tot meer afhankelijkheid van overheidssteun en tot het verdwijnen van werkgelegenheid. De cijfers spreken voor zich: in de jaren 1990 zijn in Europa ongeveer 66.000 arbeidsplaatsen (21%) verloren gegaan in de visserijsector en dat terwijl tegelijkertijd een kwart van de overheidssteun in de visserijsector (in het kader van FIOV: Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij) werd besteed aan modernisering en nieuwbouw. De grafiek van figuur 5 toont het banenverlies duidelijk aan, zonder ingrepen zal deze evolutie zich doorzetten.

De hervorming dient te zorgen voor een visserijsector die biologisch, economisch en sociaal duurzaam is. Daarvoor is een evenwicht nodig tussen enerzijds de vloot en anderzijds de beschikbare visbestanden, vangstlimieten die vastgesteld zijn op wetenschappelijke basis, een situatie waar de naleving van de maatregelen op vlak van visserij en milieubeleid verzekerd is. De Commissie gaat ervan uit dat haar hervorming zal leiden tot een sector die duurzaam is.

Het probleem is dat het evenwicht vandaag niet bereikt is en dat er bijgevolg maatregelen genomen moeten worden om die situatie op termijn te bereiken. De maatregelen zullen niet aangenaam zijn, maar overbevissing is niet alleen slecht voor de toestand van de bestanden, maar ook voor de vissers zelf. Een ding moet duidelijk zijn: zonder vis is geen visserij mogelijk.

FIGUUR 5 - BANENVERLIES IN DE VISSERIJSECTOR

Een eerste impressie van de voorstellen van de Commissie werd reeds voorgesteld in de film. Eerst en vooral moet er minder gevisst worden. Minder vissen met een kleinere vloot moet niet alleen de visbestanden maar ook het mariene ecosysteem ten goede komen. Verwacht wordt dat dit ook leidt tot een verbetering van de economische toestand. Overbevissing is niet alleen de vijand van de visbestanden maar ook van de arbeidsplaatsen.

Om een eind te maken aan de overcapaciteit, stelt de Commissie voor:

- De overheidssteun voor het moderniseren van de vloot stopzetten.
- Meer steun verlenen voor het uit de vaart nemen van vaartuigen en voor de pensionering of omscholing van vissers: dit betekent dat de middelen die niet meer gebruikt worden voor overheidssteun voor modernisering van de vloot hiervoor aangewend worden.
- Een noodfonds voor de sloop van vaartuigen (overtollige capaciteit) oprichten voor de periode 2003-2006.
- De premies met 20% verhogen voor het uit de vaart nemen van de vaartuigen die het meest worden getroffen door plannen voor het herstel van de visstand.
- Er zullen geen vaartuigen meer in bedrijf worden genomen tenzij een gelijkwaardige capaciteit uit de vloot genomen wordt.

Op die manier zal de hervorming leiden tot een Europese vloot die kleiner is en die de visserij-inspanning beter afstemt op de beschikbare hoeveelheid vis. Ook zal men op die manier niet meer zo afhankelijk zijn van overheidssteun en zal de vloot een stimulans krijgen om rendabel te blijven. De zwaarste last ligt uiteraard niet in België maar wel in zuiderse lidstaten zoals Spanje, Italië, Frankrijk.

De Commissie beseft heel goed dat herstructurering banen zal kosten. In de structuurfondsen is nu reeds hulp beschikbaar om de bedoelde uittreding van de vissers mogelijk te maken, om hen een opleiding te bieden die toelaat werk te vinden buiten de sector. In het kader van de hervorming zal de Commissie nagaan wat mogelijk is voor het scheppen van alternatieve werkgelegenheid in de kustgebieden. Meer bepaald zal zij samen met de lidstaten onderzoeken wat kan ondernomen worden vooraleer een concreet actieplan op tafel te leggen.

De toestand van veel visbestanden is zo slecht dat niet zonder meer gewacht kan worden op de hervorming om de bescherming van de bestanden door te voeren. Bestaande maatregelen zoals het vaststellen van maximale vangsten en technische maatregelen die selectievere vangstmethodes voorschrijven moeten doeltreffender worden. Daarom stelt de Commissie voor om een meerjarenaanpak in te voeren. Daarmee moet een einde komen aan het kortetermijndenken waarbij ieder jaar onderhandeld wordt over de mogelijke vangstquota voor

het volgende jaar. Die aanpak zou moeten toelaten om een meer rationeel beheer van de bestanden te bekomen, maar moet ook zorgen voor minder fluctuaties zodat de vissers hun productie meer kunnen plannen en zekerder zijn van de vangstmogelijkheden op lange termijn.

Er zijn ook specifieke maatregelen voor de Middellandse Zee maar daar wordt gezien het korte tijdsbestek niet op ingegaan. Relevanter is dat de Commissie ook maatregelen voorstelt op gebied van milieu en een poging onderneemt om milieuaspecten beter in het visserijbeleid te integreren. Enerzijds zal onderzocht worden in hoeverre milieu-indicatoren kunnen worden gedefinieerd en vervolgens zal via die indicatoren nagegaan worden in hoeverre het visserijbeleid bijdraagt tot de oplossing van de milieuproblemen. Er wordt ook een strategie voorzien waarbij de bescherming van bepaalde kwetsbare soorten wordt bevorderd.

Het is voor de vissers van cruciaal belang te weten dat overtreding van de regels ook bestraft wordt. Een visser die door legaal te vissen moet inleveren, wil zeker zijn dat zijn collega's hetzelfde doen. Zoniet zou hij zich bedrogen voelen omdat hij afziet van de opbrengst van de illegale vis, maar ook omdat de illegaal gevangen vis invloed heeft op de instandhouding van de bestanden. Op dat vlak is nog veel werk voor de boeg. De controles in Europa zijn verschillend, het niveau van rechtshandhaving is niet overal gelijk. Bovendien lopen rechtspleging en sancties zeer uiteen.

Een van de zaken die de Commissie voorstelt is de oprichting van een gezamenlijke inspectiestructuur. Dit betekent dat men de samenwerking tussen de lidstaten wil bevorderen om zo tot een grotere uniformiteit te komen. Er zullen ook multinationale inspectieteams komen voor bijvoorbeeld activiteiten in internationale wateren.

Een ander element van de voorstellen is het gebruik van nieuwe technieken (zoals het satellietvolgsysteem) uitbreiden tot kleinere schepen. Nu zijn vaartuigen groter dan 24 m onderworpen aan het satellietvolgsysteem. In de voorstellen is voorzien om in een eerste stap die grens te verleggen tot 15 m en in een tweede stap tot 10 m.

Voor de uitvoering van die maatregelen hangt de Commissie af van de bereidwilligheid van de lidstaten. In het verleden is dat vaak een knelpunt gebleken. Daarom stelt de Commissie voor dat lidstaten die niet meewerken aan de controle bestraft kunnen worden door bijvoorbeeld een korting toe te passen op het nationaal quotum. Dit revolutionaire voorstel zal vermoedelijk nog heel wat stof doen opwaaien.

Tijdens de discussie over het groenboek was heel duidelijk dat de vissers en de sector zich nauwelijks betrokken voelen bij het Gemeenschappelijk visserijbeleid. De Commissie wil daaraan iets doen door meer inspraak te geven. De redenering is dat meer inspraak meer medeverantwoordelijkheid zal meebrengen. Daarom wordt voorgesteld om regionale adviesraden op te richten waarin de sector en de plaatselijke overheden als belanghebbenden worden betrokken zodat zij een beter inzicht verwerven in de redenen van de voorgestelde regels. Dit zal leiden tot meer medewerking om de uitvoering van het visserijbeleid positief te ondersteunen. Uiteraard is het ook zo dat de deskundigheid van de vissers ook nuttig kan zijn bij de besluitvorming.

Het visserijbeleid zou ook meer flexibel kunnen gemaakt worden door bijvoorbeeld meer bevoegdheid te geven aan de lidstaten. Lidstaten zouden maatregelen kunnen nemen binnen de territoriale wateren voor zover de maatregelen natuurlijk niet in tegenstrijd zijn met de Europese regelgeving. Dit moet ook toelaten sneller op te treden in geval van bepaalde problemen.

Ook buiten de Europese wateren zal gestreefd worden naar meer duurzaamheid. Dat is van belang enerzijds omdat de Europese vloot voor een belangrijk deel vist in wateren van derde landen en anderzijds omdat Europa verdragsluitende partij is in een aantal interna-

tionale verdragen die onder andere visserij en internationale wateren betreffen. Op dat gebied zijn nieuwe uitdagingen gerezen. Er is een toename van illegale visserij. Door toename van de controle binnen de EEZ heeft de illegale visserij zich verplaatst buiten Europa. De Commissie wil de strijd tegen de illegale visserij optrekken, zij wil ook een meer gefundeerde evaluatie maken van visserijakkoorden bij het sluiten van verdragen met derde landen en zij wil ook nieuwe partnerships ontwikkelen met die derde landen om die akkoorden een betere basis te geven.

Er zijn ook voorstellen op het gebied van aquacultuur. Aquacultuur wordt een belangrijk element voor de diversificatie van de activiteiten en ook voor het verruimen van het aanbod van visserijproducten van hoge kwaliteit. De Commissie zal daarom in de tweede helft van dit jaar een strategie voorstellen voor een duurzame aquacultuur onder meer via wetenschappelijk onderzoek met het oog op het ontwikkelen van normen voor milieu en gezondheid.

Een eerste pakket hervormingsvoorstellen is door de Commissie aangenomen die bestaan uit een tijdschema of "Roadmap" die de hervormingen als geheel schetst, een aantal maatregelen op gebied van instandhouding, een actieplan op gebied van milieu, een voorstel tot oprichting van een sloopfonds dat moet zorgen voor de nodige financiële middelen voor de extra steun aan sloop en er zijn ook maatregelen voor de bestrijding van illegale visserij.

Na de zomer komt een tweede pakket met instandhoudingsmaatregelen voor de Middellandse Zee, visserij in niet-EU-wateren, rechtshandhaving (controle), aquacultuur, een actieplan om de sociaal-economische gevolgen van de herstructurering op te vangen.

Europa staat nu voor een tweesprong. Het is natuurlijk de vraag in hoeverre de Europese visserijministers en het Europees Parlement de voorstellen van de Commissie gaan volgen. Als we nu daadkrachtig optreden, is er hoop op: een duurzame visserij, evenwichtige ecosystemen, een economisch onafhankelijke sector en sterkere kustgemeenschappen. Als we daar niet in slagen, dan: neemt het aantal overbeviste bestanden toe, brengen we het milieu schade toe, zullen de inkomens en de werkgelegenheid verder dalen, verslechtert de situatie van de kustgebieden.

De Commissie van haar kant wil zich inzetten om haar voorstellen te verdedigen en voor de rest ligt de bal in het kamp van de visserijministers. Tot zover de uiteenzetting. Het is een omvangrijk pakket, er zal nog lang over gediscussieerd worden. Er zullen zeker nog een aantal wendingen zijn vooraleer alles definitief in de plooi gelegd is.

Walter Roggeman herinnert aan de woorden van Leefmilieucommissaris Wallström: "Geen visserij zonder vis". Een van de maatregelen zou zijn dat de vangstquota de wetenschappelijk vastgestelde limieten niet zouden overschrijden. Het ogenblik om één van die wetenschappers aan het woord te laten is bijgevolg gekomen.

54317

IV. Na eb volgt vloed – Feiten en bedenkingen

Dr. ir. Rudy De Clerck, Hoofd Departement Zeevisserij-Clo.

Ministerie van Leefmilieu en Landbouw

Rudy De Clerck heeft als visserijbioloog meer dan 30 jaar ervaring. Hij was via de organisatie ICES constant betrokken bij de biologische adviesverlening inzake de Europese regelgeving van visbestanden.

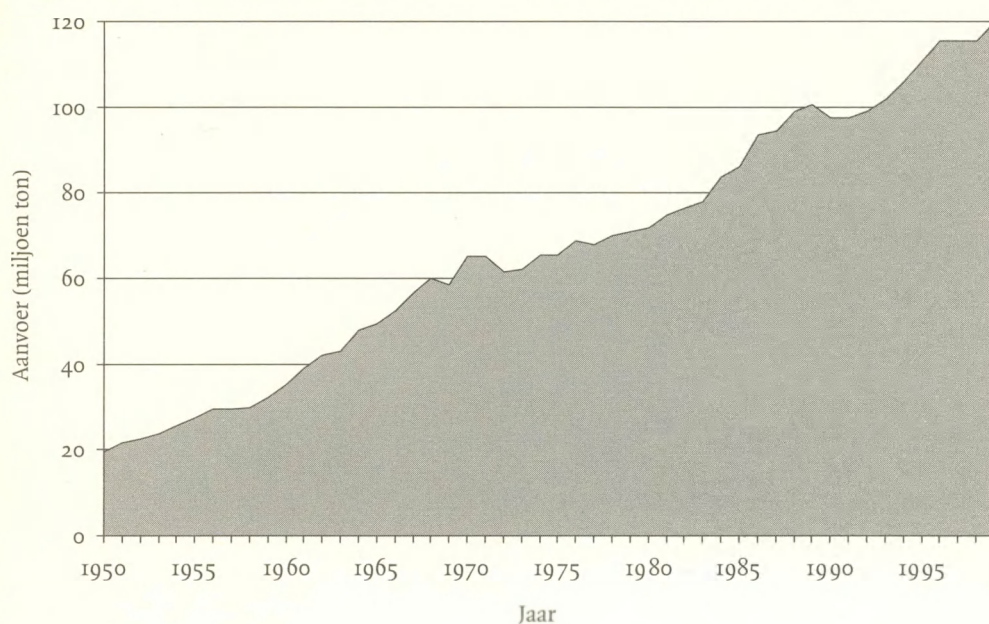
De specifieke commentaren op het hervormingsplan van de EU op het Gemeenschappelijk visserijbeleid zullen voor de spreker in eerste instantie via de eigen administratie van het ministerie van Leefmilieu plaatsgrijpen. De presentatie tijdens deze hoorzitting heeft zich derhalve beperkt tot enkele spontane en persoonlijke reacties en bedenkingen omtrent de voorgestelde hervormingen van de Europese Commissie.

De titel “Na eb volgt vloed” heeft als boodschap dat niet alles in de visserijwereld ipso facto als negatief moet bestempeld worden en dat evenzeer soms optimisme of op zijn minst realisme moet aan bod kunnen komen. Met een aantal reflecties volgend op jarenlang wetenschappelijk onderzoek wil de spreker pogen een aantal misvattingen uit de wereld te helpen. Hij wil ook de problematiek van de visserijbiologie en de exploitatie van de bestanden belichten en sommige feiten relativeren. Bovenop dat alles moet men beseffen dat België de kleinste vloot van de EU heeft en het hervormingsplan dus meer gericht is op de grote visserijlanden, zoals bv. Spanje, Frankrijk en Denemarken. Niettemin mag en moet België in dit proces van het hervormingsplan een rol spelen, hoe bescheiden die ook moge wezen.

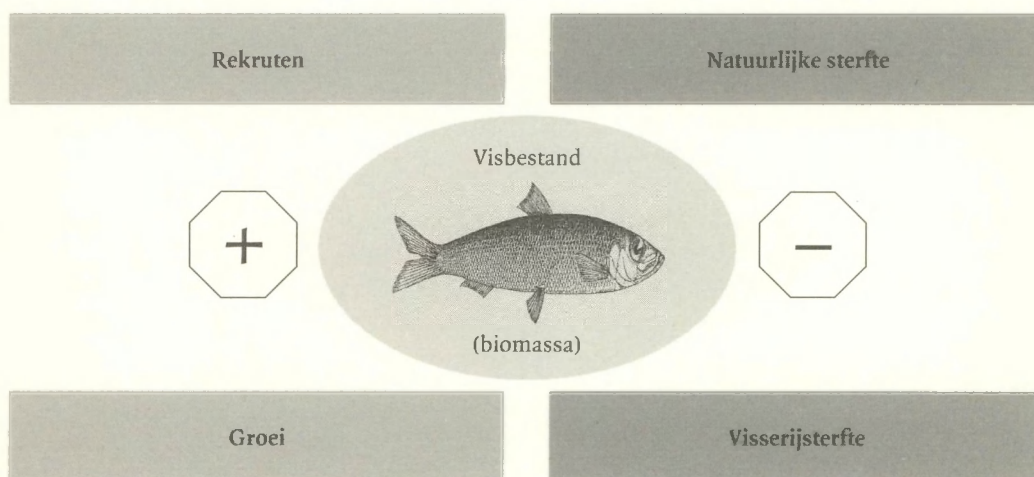
Visbestanden op instorten?

Een eerste vraag die zich stelt is of het nu echt zo slecht gaat met de visbestanden? Met de regelmaat van de klok worden immers berichten de wereld ingestuurd over visbestanden die op instorten zouden staan door overbevissing. Klopt dat wel? Het verloop van de wereldaanvoer van visserijproducten leert dat in de periode na 1945 (met 20 miljoen ton) tot op heden zich een verzesvoudiging van deze aanvoer heeft gemanifesteerd (figuur 6).

Deze huidige hoge cijfers van om en bij de 120 miljoen ton moeten wel gerelativeerd worden omdat de aquacultuur (met 25-30 miljoen ton) in dit totaal opgenomen is. Bovendien moet men beseffen dat dit proces met steeds stijgende aanvoer uiteindelijk ook zijn grenzen heeft. Tevens steeg de aanvoer niet overal in de wereld in gelijke mate. In de ontwikkelingslanden en in China was deze aangroei het sterkst aanwezig. Als conclusie bij deze eerste vraagstelling kan dus gesteld worden dat de grafiek duidelijk aantoont dat de veel gebruikte denkpiste ‘dat het algemeen zeer slecht gaat met de visbestanden’ overtrokken en soms misleidend kan zijn.

FIGUUR 6 - WERELDAANVOER VAN VISSERIJPRODUCTEN (1950-1999)**Betrokken parameters**

Een andere vraag die rijst is in welke mate de mens via visserijbeheer de visbestanden op een stabiel peil kan houden. Dit is de hoofdbedoeling van de EU en uiteraard is het heel nuttig dat de gemeenschap zich zorgen maakt over de geëxploiteerde visbestanden in haar gebied en beheersmaatregelen uitschrijft, maar boekt dit wel resultaten? Men moet toch beseffen dat de bestanden in het algemeen onderhevig zijn aan een heel complex systeem van zuiver biologische processen. Bij de visbestanden in zee bestaat er een soort dynamisch evenwicht dat in zijn eenvoudigste vorm wordt voorgesteld in figuur 7.

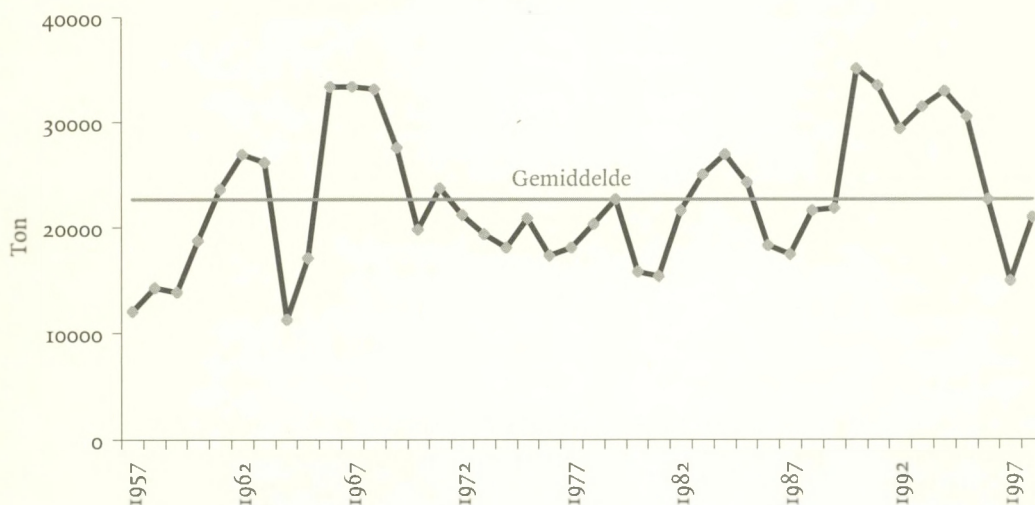
FIGUUR 7 - DYNAMISCH EVENWICHT BIJ VISBESTANDEN IN DE ZEE

De biomassa - het gewicht van het visbestand - neemt toe door twee factoren, n.l. door een toename van het aantal rekruten na het paaien en door de gewichtstoename (groei) van de vis. Anderzijds neemt de biomassa constant af door twee andere parameters, namelijk de natuurlijke sterfte van de vissen (ziekte, predatie, verontreiniging) en door de visserij zelf, n.l. door de graad van vissterfte. Dit zijn de vier determinerende parameters waar het in

deze simplistische voortstelling om gaat. De mens (het beleid) kan echter maar in één van die parameters een effectieve rol spelen, n.l. door de beperking van de visserijdruk om aldus de visserijsterfte graad te doen afnemen. De overige drie parameters zijn natuurgebonden en aldus zeer wisselvallig in de tijd. Als conclusie van deze vraagstelling moet benadrukt worden dat de rol van het visserijbeheer vooral beperkt is door de wisselvalligheden van de natuurlijke processen.

De invloed van deze wisselvalligheden wordt duidelijk wanneer men de aanvoer van om het even welke vissoort over een lange tijdreeks beschouwt. Het voorbeeld van de Noordzeetong geeft hiervoor een duidelijk beeld weer van de wisselvalligheden: sterke fluctuaties hebben zich voorgedaan gaande van minimale vangsten van amper 10 duizend ton (1964) tot maxima van boven de 30 duizend ton (1967, 1968, 1991) (figuur 8).

FIGUUR 8 - AANVOER VAN NOORDZEETONG (1957-1999)

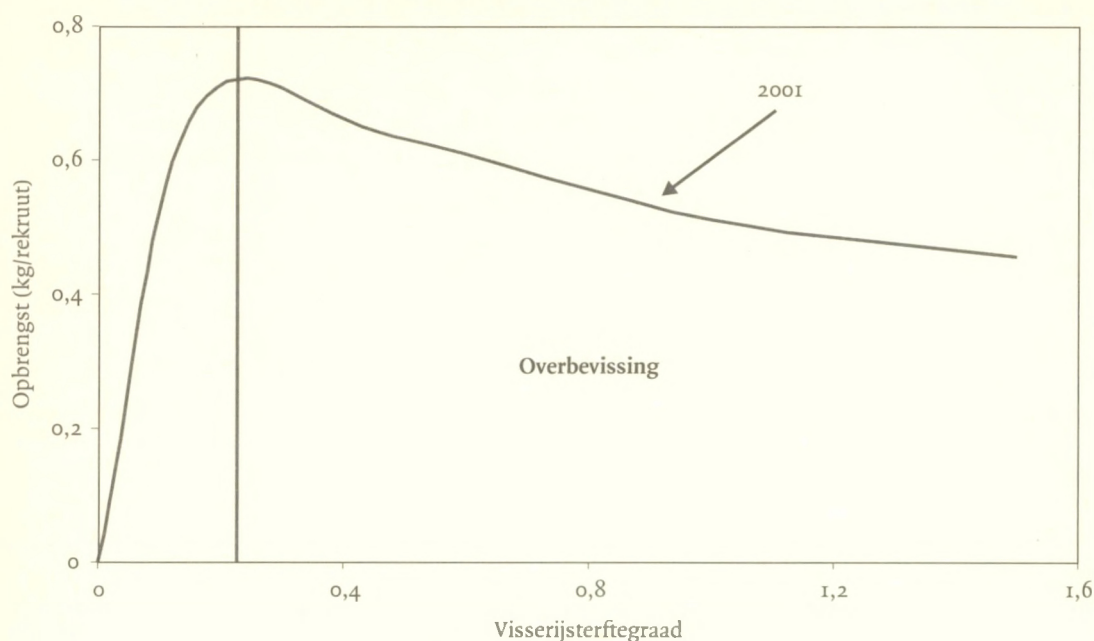
Van stabiliteit zoals bv. de gemiddelde lijn van 22 duizend ton is nooit sprake geweest in het verleden.

Overbevissing

Een ander punt dat enige toelichting verdient is de zogenaamde 'overbevissing' omwille van de vele misvattingen daarover. Overbevissing is een biologische term die volgt uit een mathematisch model dat resulteert tot een curve die visserijsterfte vergelijkt met de opbrengst per rekrut (figuur 9).

Tot aan het maximum van de curve is de exploitatie betiteld als 'onderbevist'. Rechts daarvan is er sprake van 'overbevissing'. Het maximum beduidt de zgn. F_{max} , wat betekent dat bij deze visserijdruk het rendement (in gewicht) maximaal is per rekrut. Uiteraard ligt deze graad bij de meeste visbestanden in het rechtse gedeelte. Jammer genoeg wordt voor de leek nooit melding gemaakt via de media hoeveel de graad van overbevissing bedraagt. Is het amper 10% of is het 50 %? Dan is de toestand duidelijk verschillend. Meestal worden echter beide situaties gebracht onder dezelfde noemer "overbeviste stand", wat dus foutief en vooral misleidend is.

FIGUUR 9 - OPBRENGST PER REKRUIT CURVE

Verband ouderpopulatie en nakomelingen

Visserijbeleid zou in principe gericht moeten zijn om een stabiele en omvangrijke ouderpopulatie te behouden met het oog op een stabiele reproductie. Dit zou een logische denkpiste kunnen zijn maar dan stelt zich wel de voorwaarde dat er een direct verband bestaat tussen het aantal oudere dieren en de nakomelingen. In principe zou er een verband moeten zijn maar laten we dit eens toetsen met praktijkgegevens uit het verleden.

Voor een goed inzicht is er vooreerst biologische kennis nodig over wat er precies gebeurt bij die voortplanting en wat de kritische fase is. Na het ontluiken van het visetje ontstaat een larve die een dooierzak meedraagt. Na enkele dagen moet de vislarve dan zelf op zoek naar voedsel en na enkele weken volgt er dan nog een metamorfose. Deze metamorfose wordt geïllustreerd in de figuur 10 "Metamofose bij tong :de verschillende ontwikkelingsstadia na 2, 23, 25 en 26 dagen."

FIGUUR 10 - DE VERSCHILLENDE ONTWIKKELINGSSTADIA TIJDENS DE METAMORFOSE VAN TONG

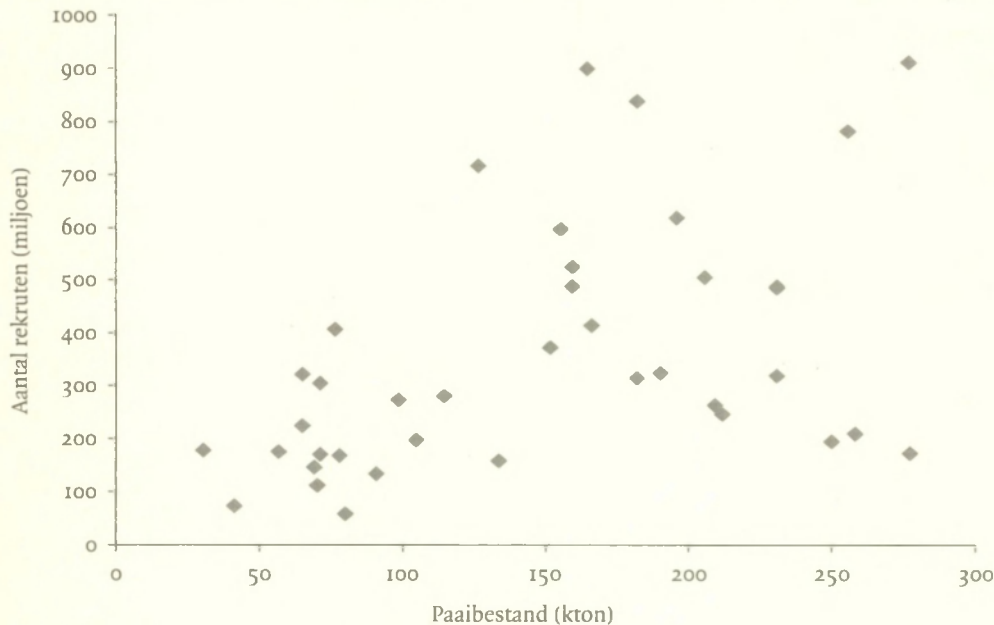

In die eerste weken van de ontwikkeling van een vissoort treedt de hoogste mortaliteit op. Kleine wijzigingen zoals van het klimaat, van stromingen of van predatoren kunnen uiteindelijk een enorme invloed hebben op de uiteindelijke hoeveelheid nakomelingen. Het is dus allemaal niet zomaar voorspelbaar.

Twee voorbeelden zullen vervolgens worden belicht om aan te tonen of er al dan niet een verband bestaat tussen de omvang van het bestand en de productie van rekruten: kabeljauw en tong. Deze voorbeelden steunen op historische gegevens.

Het eerste voorbeeld betreft de Noordzeekabeljauw. De grafische voorstelling van het aantal rekruten tegenover het paaibestand toont een redelijk gespreide verdeling (figuur 11).

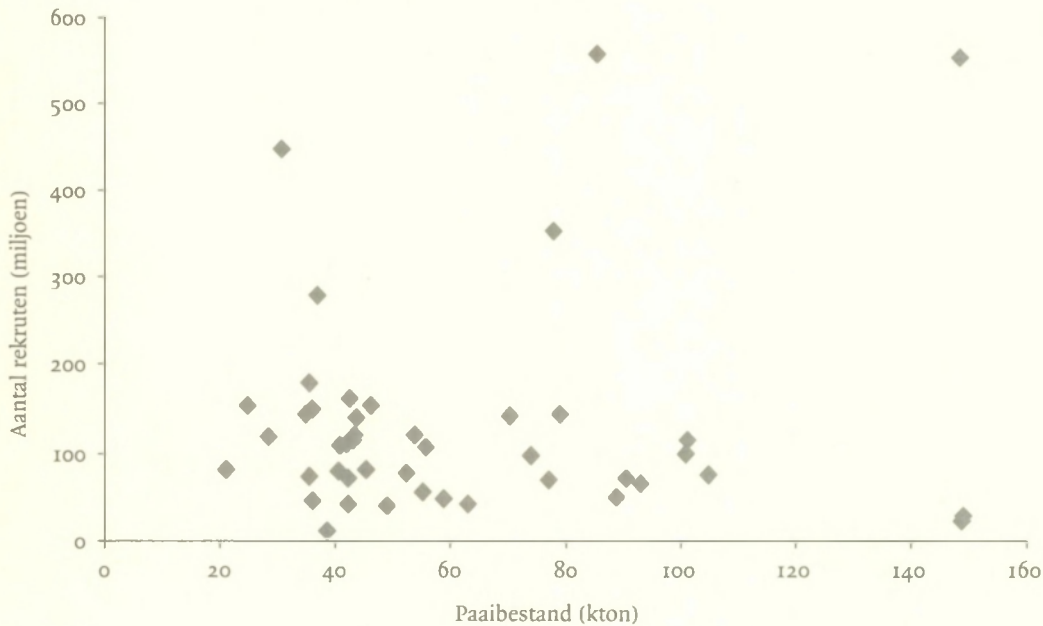
FIGUUR 11 - KABELJAUW: RELATIE STOCK - REKRUTERING

Daar zou een lijn kunnen doorheen getrokken worden maar bijvoorbeeld voor kabeljauw wordt vastgesteld dat voor extreem hoge paaibestanden van meer dan 250.000 ton er toch soms ook lage aantallen rekruten worden geproduceerd. Bijgevolg kan wat de kabeljauw betreft niet gesproken worden van een heel nauw verband.

Ook bij tong - het tweede voorbeeld - is er geen sprake van een duidelijke correlatie (figuur 12).

FIGUUR 12 - TONG: RELATIE STOCK - REKRUTERING

Wel zijn er een aantal sterke broedjaren die zowel bij kleine als bij grote omvang van het paaibestand werden geproduceerd. Deze uitschieters hebben echter te maken met klimato-

logische omstandigheden bij het paaien en helemaal niet met de grootte van het paai-bestand op dat ogenblik.

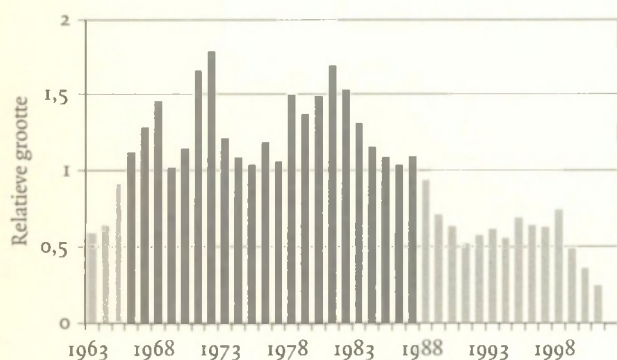
Het is dus niet evident dat grote of kleine paaibestanden altijd een rol spelen. Het verband tussen stock en rekrutering is onduidelijk. Dit is een zeer belangrijke vaststelling met een directe toepassing op het visserijbeleid. Wanneer er geen rechtstreeks verband tussen ouderstand en nakomelingen bestaat, moet men niet per se het bestand hiervoor op een zeer hoog peil houden (bv. door vangstbeperkingen).

Hoe belangrijk zijn de rekruten?

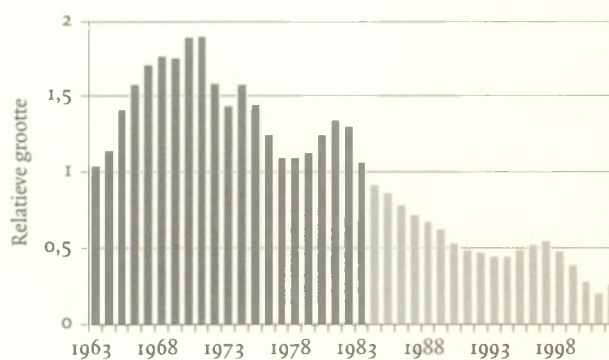
Toch is de invloed van de hoeveelheid geproduceerde rekruten primordiaal op de biomassa en de vangsten. Met andere woorden is de omvang van de broedproductie essentieel bij de populatieaangroei. De volgende drie voorbeelden zullen dit duidelijk aantonen.

Het eerste voorbeeld is de Noordzeekabeljauw. De magere jaren voor de aanvoer van kabeljauw situeerden zich in de periode 1960-1963 en ook nu is er opnieuw een mindere periode. Maar er zijn evengoed periodes geweest met zeer hoge aanvoer (vooral in de jaren zeventig). Dit wijst op een cyclus die niet zomaar mag weggecijferd worden (figuur 13A). Het paai-bestand had een zelfde patroon (figuur 13B). De rekruten anderzijds vertoonden zwakke en sterke broedklassen (figuur 13C) en het is duidelijk dat periodes met hoge vangsten voorafgegaan werden door een reeks van hoge broedklassen. Een gering broed had steeds na

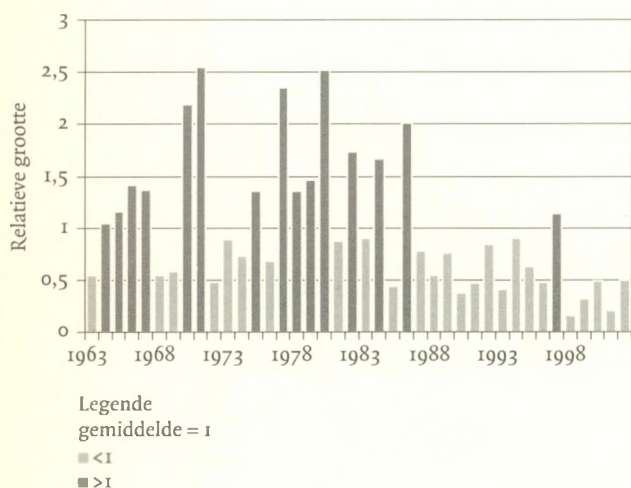
FIGUUR 13A - KABELJAUW: AANVOER

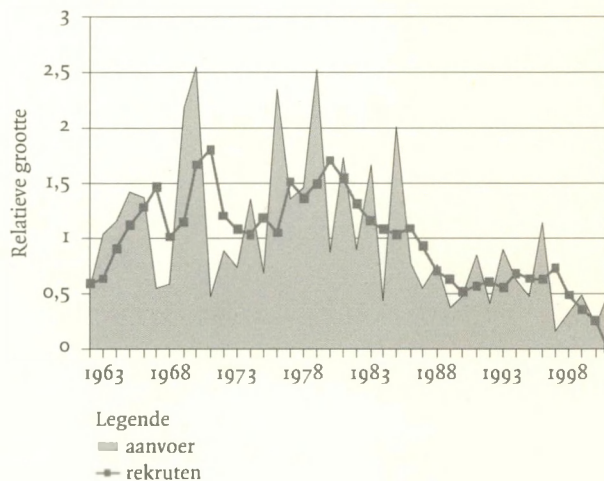
FIGUUR 13B - KABELJAUW: BIOMASSA VAN HET PAAIBESTAND

FIGUUR 13C - KABELJAUW: REKRUTEN

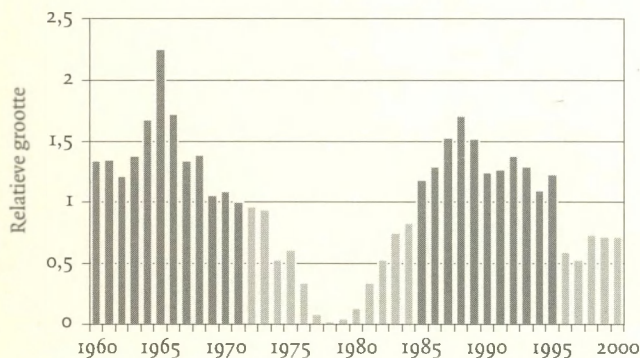
FIGUUR 13D - KABELJAUW: VERBAND REKRUTEN VERSUS AANVOER

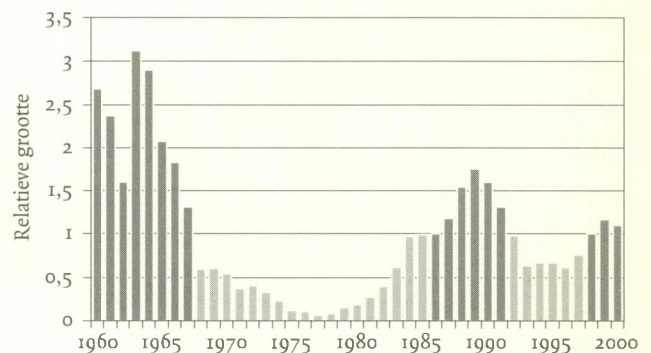
enkele jaren een daling van het kabeljauwbestand tot gevolg. Een hoge aanvoer volgt altijd op een piek in de rekruten. Daalt het aantal rekruten, dan daalt ook de aanvoer (figuur 13D). Er is dus een duidelijk verband.

Het tweede voorbeeld is de Noordzeeharing (figuur 14A-D). Ook bij haring zijn er in de afgelopen 40 jaar een aantal slechte en goede jaarklassen geweest. Deze rekruten lagen steeds aan de basis van de evolutie van de biomassa's. Zwakke broedjaren werden zowel bij hoge als bij lage paaibestanden geproduceerd. Voor deze soort blijkt er dus wel degelijk een rechtstreeks verband tussen stock en rekrutering. Samenvoeging van de gegevens toont dat de goede vangsten de goede broedjaren met een vertraging van een tweetal jaren volgen.

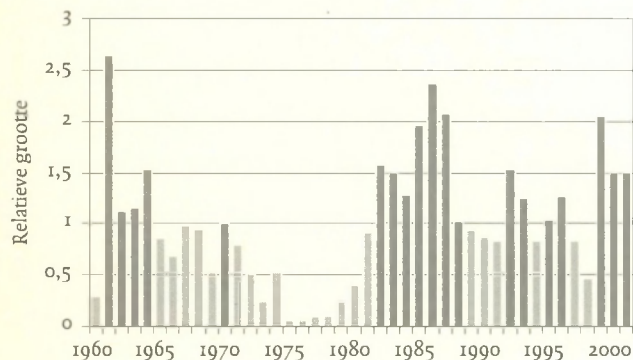
FIGUUR 14A - HARING: AANVOER

FIGUUR 14B - HARING: BIOMASSA VAN HET PAAIBESTAND

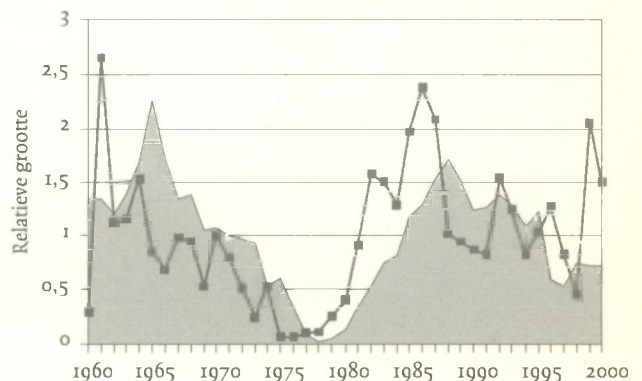

FIGUUR 14C - HARING: REKRUTEN

Legende
gemiddelde = 1
■ <1
■ >1

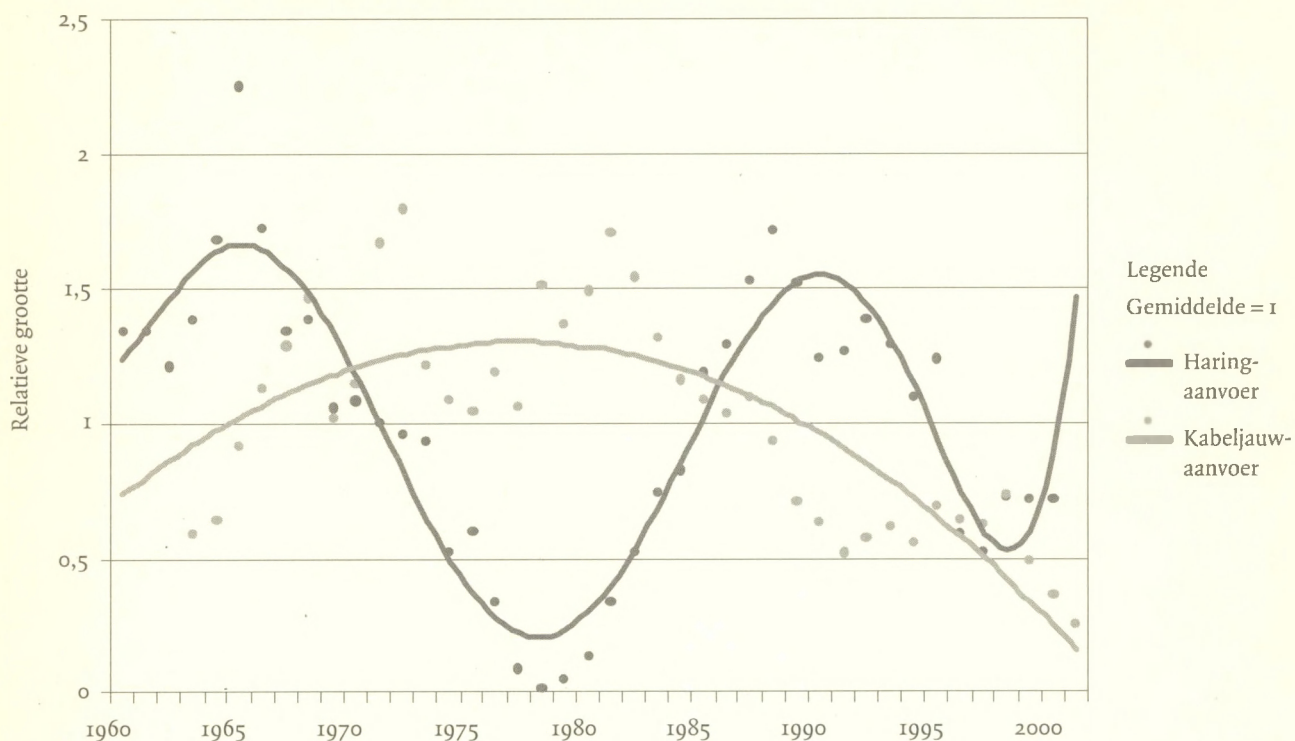
FIGUUR 14D - HARING: REKRUTEN VERSUS AANVOER

Legende
■ aanvoer
— rekruten

Bovendien zijn er ook cyclussen waar te nemen die wijzen op de wederzijdse invloed van sommige vissoorten. Vaak kijkt men op een "stock voor stock"-basis in het visserijbeleid terwijl er voldoende signalen zijn van mogelijke interacties tussen de bestanden. De aanvoer van haring en kabeljauw over de laatste 40 jaar toont dit duidelijk (figuur 15). Dat zijn factoren die moeten in overweging genomen worden.

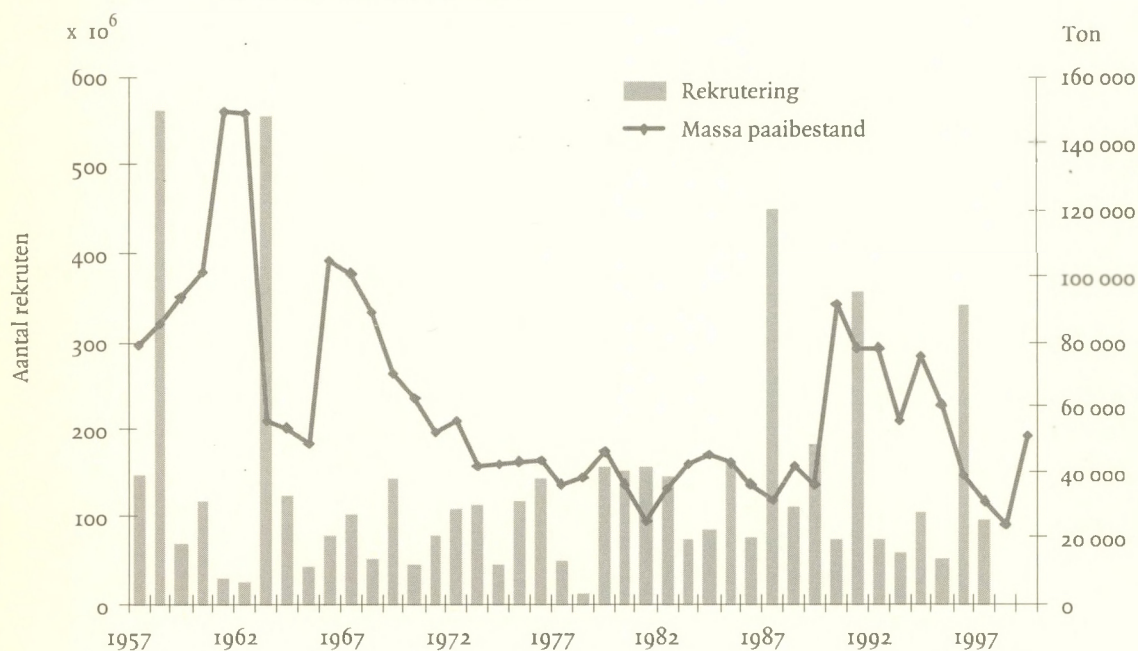
FIGUUR 15 - AANVOER: KABELJAUW VERSUS HARING

Hoge dichtheden van kabeljauw associëren met lage dichtheden van haring en omgekeerd.

Een derde en laatste voorbeeld gaat over tong (figuur 16). Ook daar is de paaistand enorm afhankelijk van de rekruten. Met een goed broed (bv. jaarklasse 1963) stijgen aanvoer en paaistand gevoelig na 2 of 3 jaar.

FIGUUR 16 - TONG IN DE NOORDZEE - RELATIE TUSSEN REKRUTERING EN BIO-MASSA VAN HET PAAIBESTAND

Het is dus duidelijk dat de aanvoer in hoofdzaak wordt bepaald door de sterkte of de zwakte van de broedklassen. De voorbeelden hebben aangetoond dat, ondanks alle goede bedoelingen, er een enorme afhankelijkheid is van "moeder natuur" en de klimatologische omstandigheden. Daar heeft de mens weinig impact op. Sommige correcties zijn wel mogelijk zoals visserijdruk verminderen, maar er zullen altijd factoren zijn die de mens niet in de hand heeft. Dit is geen kritiek op het Europees Visserijbeleid maar bepaalde "feiten" mogen niet genegeerd worden.

Oplossingen?

Besluitend kan men stellen dat 15 jaar Gemeenschappelijk visserijbeleid geen overtuigende resultaten heeft opgeleverd. De jaarlijkse schommelingen in de rekruten liggen aan de basis van de fluctuaties in de visbestanden. Dat betekent niet dat er geen maatregelen genomen moeten worden om de visserijdruk te verminderen. De beheersmaatregelen zoals TAC's en quota, maaswijde reglementen, minimum aanvoerlengte, gesloten gebieden en capaciteitsvermindering bestonden reeds en blijven. TAC's en quota worden bepaald op basis van data die aangeleverd worden door visserijcampagnes die onafhankelijk zijn van visserij, maar ook gedefinieerd zijn door de aanvoer. Aan die aanvoercijfers scheelt heel wat. Voor een computer geldt "rubbish in is rubbish out". Foute statistiek leidt tot foute adviesvorming. Daaraan wordt gewerkt. Er is heden een positief signaal in de zin dat de vissers begrepen hebben dat sjoemelen met aanvoercijfers leidt tot een slecht advies en lagere quota. Met de Vlaamse vissers wordt er een vorm van samenwerking ontwikkeld waardoor er betere gegevens aan de visserijbiologen geleverd worden. Bovendien zijn er geregeld contactvergaderingen en besprekingen ter zake. Dit kan alleen maar worden toegejuicht.

Tenslotte nog enkele bedenkingen.

In de hervorming van het Gemeenschappelijk visserijbeleid is meer controle en onderzoek voorzien. Dat kan worden toegejuicht. Er is echter besloten om het voorzorgprincipe in de biologische adviesvorming toe te passen. Dat heeft een enorme impact op de advisering omdat de limieten plots veel lager komen te liggen. Dat heeft voor- en nadelen. Er zijn bestanden die volgens de berekeningen het ene jaar overbevist worden en het andere jaar optimaal bevist worden. Schommelingen in de rekruterings zijn meestal de oorzaak hiervan. Een voorbeeld is de schelvis waarvan het bestand vorig jaar als heel kritisch werd beschouwd en waarvan nu is vastgesteld dat het bestand terug op peil gekomen is door de enorme jaarklasse van 1999. Indien de EU denkt in termen van stabilisatie en van meerjarenplannen wat TAC's en quota betreft, dan stelt zich op dat punt een probleem.

Er bestaan tevens een aantal beperkingen in de hervormingsplannen: misschien moet er ook aandacht uitgaan naar de antropogene activiteiten zoals windmolenparken die bovendien vaak in de kweekgebieden ingeplant worden.

"Meer soorten"-benadering (multi species approach) zal uiteindelijk ook meer aandacht moeten krijgen. Het zou wellicht meer aangewezen zijn om de hervorming simpeler te houden dan de beperkingen die nu opgelegd worden. Als alternatief kunnen efficiënte maatregelen genomen worden zoals gesloten gebieden en gesloten periodes waar met zekerheid kan vastgesteld worden of er overtredingen gebeuren. Daar is ook het positieve effect onbetwistbaar. De limitering van het aantal visdagen is een andere mogelijke maatregel. Alleen door het vaartuig een bepaalde tijd aan de kaai te houden kan de visserijdruk met zekerheid stoppen.

Uiteindelijk is er ook de mogelijkheid tot 'restocking'. Restocking betekent juveniele aanland gekweekte vis uitzetten om de natuurlijke stock aan te vullen. De variabele frequentie van de rekruterings toont dat er altijd een tussenpauze is tussen het paaïen en de aanvoer.

De aanvoerlengte wordt meestal pas bereikt na twee à drie jaar zodat er nog tijd blijft om de natuur te corrigeren. In België en in het buitenland werden recent positieve proeven inzake restocking uitgevoerd.

De hier geformuleerde opmerkingen, bedenkingen en voorstellen van de spreker (gesloten gebieden, limitering van de visserijdruk en restocking) zullen zeker in de commentaren van de administratie naar de Minister toe worden opgenomen.

V. Vraagstelling en discussie

Walter Roggeman stelt dat er vier uiteenzettingen van niveau geweest zijn. Deze informatieve vergadering biedt gelegenheid om informatie te verzamelen. Het debat volgt later in andere vergaderingen.

Manu Desutter verduidelijkt eerst dat hij aan de vergadering deelneemt namens UNIZO, maar dat hij voorzitter is van de Commissie Visserij van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven. De vraagsteller meent dat een aantal elementen ontbreken in de verschillende uiteenzettingen. Hij gaat ervan uit dat iedereen streeft naar een duurzame maar ook een rendabele visserij, dan mag niet alleen in termen van ecologie gedacht worden, maar ook in economische en sociale termen. Het is storend dat de eventuele vermindering van de biomassa steeds aan overbevissing wordt geweten. Andere nadelige invloeden zoals pollutie, baggerwerkzaamheden, storten van baggerspecie, fabriekschepen die ganse bestanden opvissen, worden zelden vermeld. Die elementen moeten ook opgenomen worden wanneer het over een duurzaam visserijbeleid gaat. Britse studies hebben erop gewezen dat baggerwerkzaamheden en pollutie een veel negatievere invloed hebben op de visstocks dan de overbevissing.

De reglementering gaat soms zo ver dat via ministerieel besluit bepaald wordt dat in een bepaald gebied bijvoorbeeld 2 kg tong mag gevangen worden gedurende één uur. Dat reglement is bovendien vaak onmiddellijk van toepassing, ook voor schepen die op zee zijn. Dit betekent dat na de vangst van drie tongen van enige grootte alle andere gevangen tongen in zee moeten geworpen worden. De discards nemen nu dergelijke afmetingen aan dat het bijna aan het schandalige grenst. Vissers getuigen dat ze massaal kabeljauw moeten teruggooien. Door de massale aanwezigheid van wijting en kabeljauw zijn er geen garnalen in de Vlaamse kustwateren. De gebruikte statistieken – waarop ook Rudy De Clerck wees – zijn cijfers van de aanlandingen. De aanlandingen zijn niet hetzelfde als de feitelijke vangst. Door de verplichte teruggooi worden volwaardige commercieel goede producten verspild tot ergernis van de visser en misschien ook wel van de consument. De consument wordt immers verplicht om meer geteelde vis te eten. Van de geteelde vis moet ook gezegd worden dat voor één kg gekweekte vis vier kg vismeel nodig is. Fabriekschepen mogen ganse visbestanden vernietigen om vismeel te kunnen produceren dat voor één vierde in commerciële vis wordt omgezet.

Manu Desutter pleit, zoals dat in de jaren 1985-1990 ook al gebeurde, voor een minimum vitalis van de Belgische vloot. Vroeger waren er 450 vissersschepen, nu zijn er nog 128 waarvan een 25-tal in Nederlandse handen. Er is gepleit voor een minimum vitalis van 150. Er moet gekozen worden ofwel voor een Belgische of Vlaamse visserij ofwel om de visserij te

laten uitdoven tot een stukje folklore dat nog in beperkte kring stand houdt. Wanneer gekozen wordt voor een duurzame en rendabele visserij moet rekening gehouden worden met andere elementen.

Tenslotte vindt **Manu Desutter** – hij verwijst naar het ongeval met de Zeebrugse vissersboot Flamingo op 8 juli 2002 voor de kust van Engeland – dat het Europese initiatief voor afbouw van kredieten of subsidies voor modernisering niet ten koste mag gaan van de veiligheid. De kredieten zouden eerder verhoogd moeten worden voor maatregelen die de veiligheid aan boord verbeteren. Terug verwijzend naar het scheepsongeval: het schip dat vergaan is, heeft een automatisch noodsignaal uitgestuurd waardoor het schip gelokaliseerd werd. Veiligheid moet verder aandacht krijgen.

De natuur heeft men niet in handen. In 2001 was er kabeljauw te kort, nu moet kabeljauw overboord gegooid worden. Misschien komt men in 2003 tot de conclusie dat er toch meer kabeljauw is dan voorzien, maar dan zal er al heel wat schade aangericht zijn. Hij pleit bijna voor het Noors systeem – maar daar zijn ook nadelen aan – dat alle vangst moet aangevoerd worden. Dan zal er ook een zicht zijn op wat effectief gevestigd wordt.

Walter Roggeman distilleert daaruit dat met een aantal factoren onvoldoende rekening wordt gehouden. Er moet echter opgemerkt worden dat in de uiteenzettingen niet alles kon verteld worden. Hij vraagt zich daarom af of de Europese hervormingsvoorstellen rekening houden met die elementen.

Jacques Verborgh stelt dat het nog maar het eerste pakket van voorstellen is. Het is inderdaad zo dat nog meer rekening gehouden zou kunnen worden met externe factoren zoals pollutie en verstoring van het milieu door andere elementen. Dat kan ook aan bod komen bij de discussie van de voorstellen van de Commissie op de Europese Visserijraad. Anderzijds is het ook zo dat de Commissie zeker niet alle schuld aan de vissers geeft. De Commissie stelt alleen vast dat de visserijdruk te groot is voor de beschikbare bestanden, dat is niet hetzelfde als dat de toestand van de bestanden de schuld is van de visserij. Desalniettemin is het nodig om de visserijdruk te verminderen. Dat is de essentie van het voorstel van de Commissie. De suggestie van Rudy De Clerck om vaardagen vast te leggen is één manier om de visserijdruk te verlagen. De volgende vraag is dan echter hoeveel vaardagen? Indien het aantal vaardagen drastisch beperkt wordt, zal de individuele visser zich de vraag moeten stellen of hij in het beroep blijft, of dat hij gebruik maakt van de mogelijkheden om eruit te stappen. Het moet ook duidelijk zijn dat in de voorstellen geen verplichtingen opgenomen zijn om vaartuigen te schrappen, er worden alleen maatregelen voorzien die de stillegging op een betere manier dan tot dusver begeleiden.

Er is ook iets gezegd over de teruggooi. In de tweede trein voorstellen van de Commissie zal een actieplan opgenomen worden omtrent de teruggooi. De teruggooi is een complex probleem. Wanneer wetenschappelijk advies nodig is, moeten goede cijfers beschikbaar zijn. **Jacques Verborgh** denkt wel dat bij het opmaken van het advies schattingen gemaakt worden van de teruggooi. Wellicht baseert men zich niet enkel op de aanlandingen. De oplossing die in Noorwegen toegepast wordt, het verbod op teruggooi, heeft ook nadelen. Wat gevangen en aan boord gehouden wordt, wordt ook geteld en komt in mindering voor de quota voor het lopende jaar. In geval de bijvangst te grote proporties aannemen sluiten de Noorse overheden bovendien in quasi “real time” het betrokken gebied voor de visvangst. In elk geval betekent massale teruggooi dat er een enorme visserijdruk is op die bestanden.

Op gebied van veiligheid is het zeker niet de bedoeling van de Commissie om steun voor de verbouwingen voor veiligheid stop te zetten. Het is wel de bedoeling om verbouwingen die de efficiëntieverhoging van het vaartuig tot doel hebben stop te zetten.

Het minimum vitalis van de Belgische vloot is de Commissie bekend. De Commissie heeft het principe aanvaard bij de goedkeuring van de meerjarenplannen. Het is wel zo dat de

Commissie zich nooit op lange termijn geëngageerd heeft. In de voorstellen van de Commissie is geen sprake van een specifieke uitzondering voor België. Vlaanderen dient zelf zo goed mogelijk zijn zaak te verdedigen, de andere lidstaten zullen dat ook doen.

Walter Roggeman vult aan dat hij van Europees commissaris Wallström zelf gehoord had dat het precies de bedoeling is van de Commissie om naar een leefbare visserij te evolueren. Hoe dat moet getransponeerd worden naar de specifieke Vlaamse situatie is een andere kwestie. Vlaanderen zit in een heel speciale positie in Europa. In het advies moet aandacht besteed worden aan de Vlaamse visserij, maar er moet ook breder ingegaan worden op de voorstellen van de Commissie.

Rudi Yseboodt stelt dat de binnenvisserij de laatste jaren geconfronteerd wordt met kustvisserij. Het betreft visserij op de Beneden Zeeschelde tussen Antwerpen en de Belgische grens. In de Beneden Zeeschelde wordt gevist onder een dubbele regelgeving:

- De (semi)- recreatieve visserij met een vergunning afgeleverd door de Vlaamse overheid, op basis van het besluit van de Vlaamse Executieve van 20 mei 1992 tot uitvoering van de wet op de riviervisserij van 1 juli 1954.
- De beroepsvisserij met de Akte van Consent afgeleverd door de federale overheid, op basis van het Reglement van 20 mei 1843 'betreffende de uitoefening van het regt der visscherij en van den vischhandel' ter uitvoering van artikel 9 van het tussen Nederland en België afgesloten traktaat van 19 april 1839 (Het Scheidingstraktaat). Daarin verlenen beide landen elkaar rechten om grensoverschrijdend te vissen.

Bij de recente aanpassing van de Vlaamse visserijwetgeving zijn er een aantal overwegingen meegenomen, o.a. dat de Beneden Zeeschelde een paai- en kraamkamerfunctie heeft voor een aantal soorten die voor de kust- en zeevisserij heel belangrijk zijn (bv. tong, zeebaars, garnaal). Er zijn ook problemen met PCB in paling. De Vlaamse minister voor leefmilieu heeft onlangs nog een meeneemverbod uitgevaardigd voor paling gevangen in de binnenwateren. Er zijn ook nog enkele problemen met de habitat- en vogelrichtlijngebieden waarin momenteel nog gevist wordt. Het verstrengen van de Vlaamse visserijregelgeving voor de semi-professionele visserij in de Beneden Zeeschelde lijkt bijgevolg aangewezen.

Het concrete probleem is dat Vlaanderen geen vat heeft op de sector van de beroepsvisserij die onder de Akte van Consent vist. Dit is inmiddels ook bevestigd door een aantal PV's die zijn opgemaakt. Deze vissers gebruiken o.a. meer tuig dan toegelaten, ze vissen met drastische methodes – de vangst van juveniele vis is enorm in vergelijking met de fractie van commerciële vis. Uit informeel overleg met Rijkswaterstaat en het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij van Nederland is gebleken dat zowel Nederland als Vlaanderen een gemeenschappelijke visserijwetgeving wensen. Nederland voelt vooral ook de nood om regels op te stellen voor de kraamkamerfunctie van de Beneden Zeeschelde. Alhoewel zeevisserij een Vlaamse bevoegdheid werd, schiet de Vlaamse visserijwetgeving momenteel blijkbaar te kort, omdat de Akte van Consent nog steeds door een federale overheidsdienst (Bestuur Maritieme Zaken en Scheepvaart) wordt afgeleverd. Gaat de hervorming van het Gemeenschappelijk visserijbeleid ook een impact hebben op de visserij in de Zeeschelde en zoniet, hoe kan die visserij toch in goede banen geleid worden?

Jean-François Verhegghen stelt dat de problematiek van de visserij op Zeeschelde reeds een aantal jaren aansleept. Het betreft enkele vaartuigen van zogenaamde Scheldevisserij die zijn ingeschreven in een aantal historische havens van Boekhoute, Rupelmonde, Antwerpen enz. en niet beschikken over een visvergunning. Dit betekent dat zij enkel de riviervisserij mogen bedrijven. Op de Zeeschelde mogen zij vissen tot aan de buitengaatslijn. De buitengaatslijn is een limiet die door de Nederlandse overheid gedefinieerd is en die ongeveer van Breskens naar Vlissingen loopt. Jaren terug heeft België een soort vrijstellingsregel kunnen afdwingen van Nederland. Deze regel van de Nederlandse overheid heeft betrekking op de Scheldevisserij die op basis van historische gegevens – een Akte van Consent –

hun visserij mogen bedrijven. Dat is zo geregeld geworden omdat een aantal vaartuigen zeevis vangen zoals tong, garnaal enz., inclusief een aantal quotasoorten. Die vangsten werden aangeland in Nederlandse havens (o.a. Breskens). De lidstaat van aanlanding moet de aanlandingen in zijn havens rapporteren naar de Commissie om de quotaopvolging mogelijk te maken. De vrijstellingsregel moet voorkomen dat de Scheldevisser het Belgisch quotum zouden opvissen. Het afdwingen van de reglementering op de Zeeschelde binnen de buitengaatse lijn is een Nederlandse bevoegdheid aan de Nederlandse kant van de grens en valt onder de Vlaamse reglementering voor riviervisserij aan de Vlaamse kant. Strikt genomen vallen zij niet onder de algemene bepalingen van het Gemeenschappelijk visserijbeleid.

Rudi Yseboodt hoort het antwoord graag. Nochtans werd vorig jaar een proces verbaal opgemaakt tegen een Vlaams beroepsvisser omwille van het vissen met te veel tuigen. Recent werd een proces-verbaal opgemaakt voor het meenemen van paling. De meegenomen paling wordt aangeland in Nederland en komt dan zo terug naar Vlaanderen. Beide zijn vrijgesproken met het argument dat ze niet onderworpen zijn aan de Vlaamse reglementering maar wel aan de Akte van Consent.

Walter Roggeman denkt dat dit juridisch betwistbaar is, maar het zou niet slecht zijn daarover in het advies op te nemen. Het is een nieuw gegeven dat de Westerschelde van betere kwaliteit wordt en dus belangrijker wordt als kraamkamer. Daarmee moet rekening kunnen worden gehouden. Op zijn vraag over hoeveel vaartuigen het gaat, antwoordt **Jean-François Verhegghen** dat het over een 10 à 12 vaartuigen gaat. Twee daarvan zijn bijzondere gevallen die tot de "oude" buitengaatse lijn mogen vissen. Het is immers ook zo dat de definitie van de buitengaatse lijn in de tijd gewijzigd is.

Het valt **Rudy Verheyen** op dat de vertegenwoordiger van de wetenschap een andere mening heeft over de overbevissing. Het belang van de natuur en het grote herstelvermogen van de natuur worden benadrukt. Het verbaast hem enigszins dat een stelling naar voor komt waaruit blijkt dat de alarmerende berichten over overbevissing in vraag gesteld worden, waarin de onderbouwing van de maatregelen op Europees niveau betwijfeld wordt. Anderzijds is er een opmerking dat er nog andere oorzaken zijn voor de huidige toestand door menselijke ingrepen: het verstoren van de broedgronden, vervuiling, ... waar zelden over gesproken wordt. Deze twee punten zullen later in het advies zeker een grote rol spelen. De voorzitter van de MiNa-Raad vraagt zich af of er geen cijfers bekend zijn die duidelijker zijn. Het gaat hier om zeer ruwe gegevens. Het is bekend dat het reproductievermogen van vissen per individu hoog is. Het is duidelijk dat bij voldoende voedsel, voldoende beschutting en een gunstige temperatuur een soort zich enorm kan reproduceren. Het is bijgevolg mogelijk dat zelfs zonder tussenkomst van de mens er een grote sterfte is in juveniele stadia omdat er te weinig ruimte beschikbaar is. Indien daarvan een deel geoogst wordt, dan weten we dat die populaties daar bijna niet onder leiden. De gevangen exemplaren zouden in de natuur toch gestorven zijn of andere exemplaren die dan zouden gestorven zijn, blijven nu leven. Dat noemen we de draagkracht van een soort waarbij heel wat factoren meespelen. Dat kwam te weinig uit de toelichting naar voor. De relatie daarvan met de schommelingen van de aantallen en de link met het rekruteren is niet duidelijk. De voorzitter was naar de hoorzitting gekomen met de idee dat er zeker rooibouw is in de Noordzee en in de gebieden die de Commissie wil reglementeren. De uiteenzetting heeft hem doen twijfelen. **Walter Roggeman** meent dat dit misschien de bedoeling was.

Rudy De Clerck antwoordt op de opmerking omtrent de duidelijkheid van de gegevens dat het aantal rapporten dat ICES jaarlijks produceert enorm is. Er wordt heel wat werk verricht in de werkgroepen. De vraag is echter of de vangstgegevens betrouwbaar zijn. Die gegevens zijn altijd lager dan het effectief aantal gevangen exemplaren. Dat leidt automatisch tot een lagere stand van de stock die worden ingevoerd in de berekeningen, wat op zijn beurt leidt tot lagere vooruitzichten. Het is een vicieuze cirkel. De betrouwbaarheid is verschillend van

stock tot stock. De spreker heeft niet beweerd dat de kabeljauw niet overbevist is, de toestand is triest, maar er zijn nog honderden andere soorten waar amper over gesproken wordt. In de berichtgeving wordt het allemaal een beetje ongenueanceerd gebracht. Er zijn nu bijvoorbeeld twee probleemvissen: de heek en de kabeljauw. Maar de Noordzee barst nu van de haring, twee jaar geleden was er een bijzondere jaarklasse. Het quotum zal bijna verdubbelen dit jaar, maar niemand spreekt daarover.

Er moet genuanceerd worden stock per stock en jaar per jaar. In functie van het advies stelt hij dat teruggooi een levensgroot probleem is. Omwille van het quotum gooit men vissen terug in zee. Maar tijdens het vissen sterven veel vissen, zodat het teruggooien weinig zin heeft. In verschillende visserij-instituten is men nu bezig om meer selectieve visserij toe te passen. Ontsnapping wordt mogelijk gemaakt tijdens het vissen zelf. De vis kan in redelijk goede omstandigheden uit het net ontsnappen. Dat is eenvoudiger gezegd dan gedaan. Er zijn maaswijdtereglementeringen, maar daar zijn ook grenzen aan. De mazen kunnen zo groot worden dat men niets meer vangt. Er is dus ook een wisselwerking met het rendabel vissen. Bovenop zijn de meeste mazen ruitvormig in de lengte van het net. Wanneer het vaartuig de kracht opdrijft, wordt de opening praktisch nul omdat de opening zich toetrekt. Daarom wordt nu onderzoek uitgevoerd naar vierkante mazen in de rug van het net (windows) waardoor vissoorten kunnen ontsnappen vooraleer ze in de kuil terechtkomen. Andere onderzoek betreft het vormen van bepaalde kanalen met roosters in de netten waardoor bepaalde vis kan ontsnappen en de doelsoort wel gevangen wordt. Er is ook elektrische visserij om met impulsen bepaalde klassen van garnalen te vangen.

Jan Haelters bevestigt dat bepaalde vissoorten zich zeer snel voortplanten en dat de rekrutering zeer sterk door het milieu beïnvloed wordt. In gemengde visserij worden niet enkel die soorten gevangen, maar ook andere soorten die zich niet zo snel voortplanten zoals roggen en haaien die het zeer moeilijk hebben in de Noordzee en elders. De vleet is uitgestorven in de Noordzee en wordt bijna niet meer gevangen in de Ierse Zee waar het dier vroeger ook heel algemeen was. De vleet die nu aangevoerd wordt, komt uit gebieden die vroeger niet bevist werden, uit diepere wateren. Zeker voor gemengde visserij is het zeer belangrijk dat gebieden gevrijwaard worden, waar bijvoorbeeld de boomkorvisserij geen toegang heeft voor de bescherming van haaien en roggen. Een quotum in de gemengde visserij zal de slechte situatie van haaien en roggen niet oplossen. Enkel een vermindering van de visserij-inspanning en eventueel het sluiten van bepaalde gebieden waar de vleet en andere roggen nog voorkomen, kan nog een effect hebben.

De spreker wil ook nog even reageren op de tussenkomst van Manu Desutter over de andere activiteiten die plaatsvinden op zee. Er zijn inderdaad andere activiteiten met een negatieve milieu-impact, maar daaraan wordt ook gewerkt. Het is aan de visserij om naar zichzelf te kijken en niet de schuld te leggen bij andere activiteiten. Zo is bijvoorbeeld de verbeterde waterkwaliteit van de Westerschelde een positief effect van beleid op andere vlakken.

Jan Spaas volgt de vergadering als voorzitter van de Vereniging van Vlaamse Polders en Wateringen. Wat de visserijmethodes betreft, heeft hij niemand iets horen zeggen over het trawl-vangen (n.v.d.r. met de hengel?) wat vroeger zeer gebruikelijk was. Nu behoort het meer tot het domein van de sportvisserij waarbij toch maar een bepaalde maat van vis gevangen wordt en alle andere vis onaangeroerd blijft. Het is wellicht wishfull-thinking dat die methode nog op grote schaal zou toegepast worden, maar het zou in elk geval voor de selectiviteit een enorme stap voorwaarts zijn.

Rudy De Clerck antwoordt dat de mens in de geschiedenis zo inventief is geweest dat hij duizend methodes om vis te vangen heeft ontwikkeld. De "troll" visserij is er één van. Deze visserij met lijnen en haken getrokken door een vaartuig, wordt vooral toegepast bij de pelagische visserij waarbij de doelsoorten haring en vooral tonijn zijn. Deze methode is niet in gebruik in de Noordzee. Uiteraard is dit een zeer selectieve visserij maar beperkt in zijn toe-

passing. Voor de visserij op platvis (bodenvisserij) is deze methode helemaal niet bruikbaar omwille van zijn specificiteit (uitsluitend werkzaam in de waterkolom, niet bruikbaar op de zeebodem).

De thans gebruikte vangstmethode op platvis in het NO-Atlantische gebied is de boomkor die inderdaad weinig selectief is, niet door de maaswijdte, maar wel door de structuur van het net. Vandaar dat thans veel onderzoek gebeurt om de selectiviteit te verbeteren. Vroeger werd uitsluitend met de "otter trawl" (bordenvisserij) gevist, nu gebruikt iedere visser die op platvis vist de boomkor. Hij vergelijkt dit met de situatie in de landbouw: het paard wordt niet meer gebruikt en de tractor wel. Indien een visserijmethode drie keer meer rendement oplevert, dan moet gereguleerd worden via visdagen. De visser gaat altijd voor rendement op zee. Het overboord gooien van vis is niet de keuze van de visser, want hij heeft er meer werk mee.

Jan Spaas herinnert zich dat de Scandinaviërs en IJslanders tot voor enkele jaren nog massaal dat systeem gebruikten op verzoek van de consument. **Rudy De Clercq** antwoordt dat dit een typische visserij is voor rondvis, maar wij vissen platvis. **Jan Spaas** merkt op dat het probleem veel ruimer is dan wat gevist wordt door onze vissers.

Walter Roggeman onthoudt dat de niet-selectiviteit bij het vissen een enorm probleem is.

Kathy Belpaeme van het Coördinatiepunt voor geïntegreerd beheer van kustgebieden vraagt in welke mate de reglementering voor aquacultuur voldoende is omdat er op dit moment in België nagenoeg niet aan aquacultuur wordt gedaan, behoudens op enkele plaatsen. Er wordt sterk naar aquacultuur gekeken in de toekomst als een mogelijk activiteit om andere inkomsten of diversificatie van visserij te beogen. Heel wat wetenschappelijk onderzoek heeft gewezen op de risico's van aquacultuur, zij het op land of op zee. Worden activiteiten zoals restocking tot aquacultuur gerekend? Er moet toch een duidelijke opvolging komen om na te gaan of er geen onevenwicht ontstaat en of de methode dus minder duurzaam is wanneer soorten toegevoegd worden aan een ecosysteem dat normaal uit heel wat soorten bestaat. Bestaat hier enige reglementering voor?

Een tweede vraag is misschien een beetje naïef, maar in het Gemeenschappelijk visserijbeleid wordt over het aantal schepen gesproken, vermoedelijk wordt ook gedacht in termen van vermogen van de schepen. Uit de tabellen van Jan Haelters bleek duidelijk dat er een stijgende impact op het ecosysteem is naarmate het vermogen van de schepen stijgt. Zijn daarvoor maatregelen voorzien?

Jean-François Verhegghen stelt dat aquacultuur wel degelijk onder het Gemeenschappelijk visserijbeleid valt en op nationaal vlak is de reglementering vrij beperkt en betreft voornamelijk sanitaire maatregelen (keuring enz.). In essentie moet het onderscheid gemaakt worden tussen de mariene aquacultuur, die momenteel zo goed als onbestaande is in België en waarvan de toepassingsmogelijkheden ook vrij beperkt zijn op een vlakke kust. Misschien kan prospectief gedacht worden en kan de problematiek van de windmolenparken aangehaald worden. Misschien bestaat daar een mogelijkheid voor mariene aquacultuur. De zoetwateraquacultuur is weinig vertegenwoordigd in Vlaanderen, in Wallonië is het een ietsje beter met forellenkweek. Een specifiek wettelijk kader bestaat niet. Wat de structuurmaatregelen betreft was er reeds opvolging op gewestelijk niveau zowel in Vlaanderen als Wallonië.

Wat de karakteristieken van vloten betreft, van de parameters die gehanteerd worden om ergens de capaciteit van een vloot uit te drukken gebruikt men aantallen (absolute hoeveelheden), maar wordt ook gebruik gemaakt van twee bijkomende parameters: het motorvermogen en de tonnage van het vaartuig. Die parameters zijn beperkt en liggen vast voor de verschillende lidstaten. De Commissie denkt eraan om bijkomende parameters in te voeren zoals vistuig, aantal vistuig en andere parameters waarover nog moet gediscus-

sieerd worden.

Rudy De Clerck stelt dat voorzichtig moet omgegaan worden met restocking. In ieder geval moeten de nakomelingen het resultaat zijn van een grote variatie van genetisch verschillende soorten. Indien zou gewerkt worden met amper twee ouderparen, is er kans dat het genetisch evenwicht verbroken wordt. De draagkracht van het systeem is ook een element. Het is niet de bedoeling om massa's vis op één bepaalde plaats uit te zetten en daarna na te gaan hoe alles evolueert. Er moet bekeken worden welke plaatsen in aanmerking komen. Restocking mag zich ook niet jaarlijks voordoen. Indien er een tweetal of meer slechte broedjaren elkaar opvolgen, kan het wenselijk zijn iets te doen. Vermits er toch weinig kleine vis aanwezig is, kan restocking gebeuren. Men moet durven positief denken en men moet de natuur die zoveel positieve invloed heeft durven corrigeren wanneer het nodig is. Uiteraard moet dat gebeuren met het nodige voorbehoud.

Jacques Verborgh stelt dat de vermindering van de visserij-inspanning op twee manieren kan gebeuren. Enerzijds is er de beperking van het aantal zeedagen zodat het aantal gebruikte kW naar beneden gaat. De andere manier is de definitieve stillegging of schrapping van de vaartuigen. Indien de Commissie voorstelt om de visserij-inspanningen te verminderen en als gekozen wordt voor de vermindering van het totaal kW of tonnage, gaat zich dat het meest concreet vertalen in een vermindering van het aantal vaartuigen. In de praktijk gaat men noch het motorvermogen, noch de tonnenmaat van individuele vaartuigen verminderen. Alleen het stilleggen en het uit de vaart nemen zullen toegepast worden. De verminderingen van visserij-inspanning gaan gebaseerd zijn op verschillende parameters, maar het resultaat gaat in principe het meest vaststelbaar zijn door de afname van het aantal vaartuigen.

Jos Gysels vraagt zich in algemene termen af wat de beleidsruimte of de vrijheidsgraden zijn voor Vlaanderen om andere maatregelen te nemen wanneer de MiNa-Raad zich kritisch zou uitspreken over een bestaande of voorgestelde maatregelen die al dan niet effectvol zijn? Hij denkt daarbij aan gebiedsgerichte bescherming, reglementeren van vismethodes, enz.

Jean-François Verhegghen antwoordt dat er weinig speelruimte is. Het kader wordt vastgelegd door het Gemeenschappelijk visserijbeleid en het principe wordt gehanteerd dat een lidstaat strenger mag zijn in bepaalde gevallen: als het strikt lokale bestanden betreft en als het enkel de eigen onderhorigen aangaat. Bijkomende maatregelen die ook vissersvaartuigen van andere lidstaten treffen, zijn niet toegelaten. In concreto voor de Belgische situatie is er de huidige gedeeltelijke bescherming voor de driemijlszone waar België in overleg met Nederland een drietal jaren terug een beperkte beschermende maatregel heeft genomen in verband met het niet toelaten op de visgronden van grotere vaartuigen (> 70 Bt) om de tongvisserij te bedrijven. De speelruimte is bijgevolg vrij beperkt.

Walter Roggeman vraagt of het denkbaar is om beperkte maatregelen te nemen omwille van andere Europese regelgeving zoals Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn, enz. **Jean-François Verhegghen** antwoordt dat het kan. In het kader van de wet op de bescherming van het mariene milieu wordt gedacht aan definiëren van beschermde gebieden. Dat is twee jaar geleden ter sprake gekomen en het heeft voor heel wat bezorgdheid en commotie gezorgd. **Jan Haelters** vult aan dat er drie jaar geleden inderdaad voorstellen geweest zijn voor het oprichten van mariene beschermde gebieden. In de voorstellen was duidelijk dat er geen visserijmaatregelen genomen zouden worden, maar toch is het de visserijsector die het felst geprotesteerd heeft. Het is ook zo dat het oprichten van mariene beschermde gebieden niet afgelast is, maar uitgesteld. Gezien de huidige impact op het ecosysteem is het duidelijk dat mariene beschermde gebieden zonder visserijmaatregelen niet hoeven opgericht te worden omdat het toch zinloos zou zijn.

Jan Mees heeft een opmerking en een vraag. Er is een consensus in de wereld van de visse-

rijbiologen dat de visserijsector in een grote crisis zit. Wereldwijde overbevissing is wel degelijk een feit en het is één van de redenen waarom het Gemeenschappelijk visserijbeleid nu hervormd wordt. Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen de aanvoer van aquacultuur en de aanvoer van de vangst (capture). Een van de eerste grafieken van Rudy De Clerck met een stijgende wereldaanvoer tot heden is misleidend in dat opzicht. Er is vroeger dit jaar een publicatie verschenen in *Nature* waarin werd aangetoond dat de wereldwijde visvangst gedurende de laatste 13 jaar reeds een afnemende trend vertoont. Dit ondanks de inspanningen voor vangstverminderingen in de EU. Er is dus wel degelijk een ernstig effect van visserij op visbestanden. Een van de voorstellen die vaker vermeld worden als middel om dit verhelpen is wereldwijd visserijvrije zones afbakenen. Het vaakst genoemde getal in dat verband is dat ongeveer 25% van de oceanen visserijvrij zouden moeten zijn om tot een duurzame visserij te komen. In de voorstellen tot hervorming van het Gemeenschappelijk visserijbeleid ontbreekt dat wel. Nergens worden visserijvrije zones als maatregel opgenomen. Rudy De Clerck suggereerde bij de reeks simpele effectieve maatregelen ook het installeren van gesloten gebieden en perioden. **Jan Mees** vraagt zich af of volledig visserijvrije zones ook gunstig effect op visbestanden kunnen hebben.

Walter Roggeman meent dat hij wel een kaartje gezien heeft met visserijvrije zones in de noordelijke Noordzee. **Jacques Verborgh** bevestigt dat het gebruik van visserijvrije zones bij de EU bekend is. Vorig jaar nog werd het ook toegepast in het kader van het kabeljauwherstelplan. Eén van de documenten stelt dat moet nagegaan worden in hoeverre de "no take" zones kunnen ingevoerd worden. Maar men moet zich daar geen al te grote illusies over maken. Het betekent alleen dat de druk op de andere zones zal toenemen. De vissers gaan daarom hun vaartuig niet aan de kade leggen, ze gaan wel hun inspanning verleggen naar andere zones. Zo zullen zones die voorheen onder redelijke druk stonden nu onder grotere druk komen te staan.

Rudy De Clerck verwijst naar de grafiek over de jaarlijkse toename van de aanlandingen. De aquacultuur bedraagt ongeveer 30 miljoen ton op een totaal van 120 miljoen ton. Het was de bedoeling om aan te tonen dat er een stijgende trend was na de tweede wereldoorlog, maar het maximum zal nu wel bereikt zijn. Bovendien blijven cijfers ook maar cijfers. Er zitten ook heel wat onbetrouwbare gegevens in. Veel belang moet er niet aan gehecht worden. De cijfers van FAO van dit jaar tonen een stijging van de visaanvoer met 5%. Er is alleszins nood aan beperking en stopzetting. De gesloten visserijzones zijn nuttig omdat dit gebied gerust gelaten wordt, maar het nadeel is dat dezelfde vloot elders dubbel gaat werken. Indien er gelijktijdig geen koppeling is met de beperking van het aantal vaartuigen, heeft het niet veel zin. Het principe is wel nuttig. De toekomst zal uitwijzen hoever men zal gaan.

Hubert David heeft een zeer praktische vraag. Het probleem van "port-state"-control is een keer ter sprake gekomen. Dat gaat over de vraag wie autoriteit heeft over de schepen. Voor milieu is dat belangrijker dan enkel maar visserij. Het gaat ook over ongecontroleerde lozingen en luchtverontreiniging van schepen. In het verleden zijn er voorstellen geweest om dat door te voeren, maar het komt niet van de grond. Is er hoop dat het in de toekomst mogelijk wordt dat het schip gecontroleerd wordt door de lidstaten of de havenautoriteiten waarin het vaart?

Jacques Verborgh stelt dat visserijvaartuigen in principe gecontroleerd worden door de lidstaat waar de aanlanding plaatsgrijpt. Ze kunnen ook gecontroleerd worden wanneer zij een haven binnenlopen zonder te lossen en ook controle op zee door de kuststaat is mogelijk. Die bevoegdheden liggen vast. Er is natuurlijk een verschil in de intensiteit van de controles van de ene lidstaat tot de andere. Sommige lidstaten leggen meer nadruk op controle op zee, andere leggen meer de nadruk op de controle van de aanlandingen. Buiten de EU-wateren blijft de vlaggenstaat verantwoordelijk voor zijn vaartuigen en kan er in theorie ook controle uitoefenen. Dat wordt natuurlijk bemoeilijkt door de aard van de activiteit: het is niet evident om een visserijwachtschip uit te sturen naar veraf gelegen internationale wate-

ren. Bijvoorbeeld, controle door de vlaggenstaat voor Europese vaartuigen die voor de Canadese kust gaan vissen is moeilijk. Belgische vaartuigen vissen echter zelden in internationale wateren.

Hubert David vraagt of er gevaar bestaat voor uitvlaggen van de vloot.

Jacques Verborgh stelt dat dit gevaar theoretisch bestaat. In de praktijk is het zo dat de verdeling van de Europese vangstquota gebeurt op basis van de historische vangsten. Een land als Luxemburg heeft geen quota. Een registratie in Luxemburg leidt ertoe dat er geen recht is op quota voor commerciële soorten. Het heeft dus geen nut. Een registratie buiten de EU zal in de praktijk weinig voordelen meebrengen. Het is wel zo dat registratie in een andere lidstaat mogelijk is, maar dan komt men in concurrentie met andere vissers. Zo is er interesse uit Nederland om zich in de Belgische vloot in te kopen.

Jan Spaas denkt dat het nuttig zou zijn moesten de aanlandingen van wilde vis vergeleken worden met de aanlandingen van gekweekte vis. Wat wij in Vlaanderen van eigen vangst consumeren is onbelangrijk.

Jean-François Verhegghen bevestigt dat. Het verschil tussen import en export in België is 150.000 ton. De aanvoer van vis gevangen in Communautaire of Noorse wateren door Belgische vaartuigen is 26.000 ton per jaar. Daarvan is 18.000 ton aangeland in Belgische havens (Zeebrugge, 12.000 ton/j; Oostende, 5000 ton/j en de rest in Nieuwpoort).

Dirk Uyttendaele stelt dat de MiNa-Raad ongetwijfeld iets zal willen zeggen over de regionale adviescomités. De Raad houdt er immers van om over andere adviesraden iets te zeggen. Bij de opsomming van wie daarin vertegenwoordigd is, is structureel niets vermeld over de milieubeweging. Een tweede punt is hoe het zit met wateren die gelinkt zijn met een bepaalde regio, maar waar vissers uit andere lidstaten toch komen vissen. Hoe gaat dat zich weerspiegelen in de regionale adviescomités?

Jacques Verborgh stelt dat het hele idee van de adviescomités nog concreet moet worden ingevuld. Er moet eerst een politieke beslissing komen op niveau van de visserijministers om inderdaad tot de oprichting van dergelijke raden over te gaan. "Regionaal" kan een verschillende betekenis hebben van streek tot streek. Er zouden grensoverschrijdende RAC's kunnen bestaan, bijvoorbeeld een raad voor Zuid-Nederland en België. In andere lidstaten kan regionaal een heel andere betekenis krijgen, bijvoorbeeld in Frankrijk zou een raad voor alleen maar het zuidelijk deel van Bretagne kunnen worden opgericht.

De samenstelling van de raden zal waarschijnlijk ook in belangrijke mate op nationaal niveau geregeld worden. De samenstelling kan verschillend zijn van streek tot streek. In sommige raden kunnen vertegenwoordigers van de milieubeweging aanwezig zijn, in andere niet. Een concrete invulling van de werking is voorlopig nog niet mogelijk.

Jan Seys stelt dat het instellen van gesloten gebieden reeds verschillende keren is vermeld als mogelijk belangrijk instrument binnen het visserijbeleid. Gesloten gebieden kunnen echter ook een rol spelen in het beschermen van ecologische waarden. In die zin pleit hij ervoor om in de hele discussie over de implementatie van het Gemeenschappelijk visserijbeleid een overleg met alle functies en sectoren aan bod te laten komen. Zandwinning, baggerwerken en allerlei andere ingrepen in het milieu met een invloed op de visserij zijn immers niet los te koppelen van het ruimtelijk beleid op zee, waarvan het instellen van gesloten gebieden deel uitmaakt. Uit de praktijk (bv. in discussie over windmolens) blijkt dat het wenselijk is bij ingrepen in het ruimtelijk beleid te anticiperen op reacties door andere gebruikers, om te vermijden dat de verminderde druk op één plaats leidt tot een doorschuifoperatie en een verhoogde druk elders. Een geïntegreerd overleg met alle sectoren is dan ook essentieel.

Walter Roggeman denkt dat dit absoluut nodig is in de specifiek Vlaams-Belgische context.

Een kaartje met allerlei gebieden met allerhande activiteiten op zee geeft een onvoorstelbaar beeld. Het zal zeker nodig zijn om tot een geïntegreerd beleid te komen. Er is geen ruimte om iedereen een plaats te geven.

Dirk Knapen verwijst naar de windmolens en vraagt of er gegevens zijn over de effecten van de verschillende activiteiten op zee. Bestaat er enige informatie over bijvoorbeeld de invloed van de PCB-verontreiniging in de Zeeschelde, de invloed van zandwinningen, van klimaatverschuiving. In het klimaatplan staat nu vermeld dat aan de kust rekening moet gehouden worden met een niveaustijging van 60 cm. Wat zijn de implicaties daarvan?

Walter Roggeman vermoedt dat meer water meer plaats betekent om in te vissen, maar het zal wellicht niet zo eenvoudig zijn. Rond PCB's (polychloorbifenylen) zullen er wellicht metingen zijn, voor zandwinningen wordt dat een stuk moeilijker.

Er is een zandwinningfonds, wat betekent dat concessionarissen een zeker bedrag moeten afstaan om onderzoek te financieren. Er bestaat iets parallel rond baggerwerken, en in één van de studies waar het Departement van Zeevisserij aan meewerkt, staat vermeld dat er tot dusver nog geen effecten vastgesteld zijn van de baggerwerken op bijvoorbeeld bodemorganismen. Er bestaat heel wat informatie over.

Manu Desutter stelt dat Vlaanderen nog altijd niet bevoegd is over de zee. Dat is nog steeds een federale bevoegdheid. Visserij is Vlaams, maar de andere materies zijn federaal. Hij pleit er al geruime tijd voor dat de federale staat een structuurplan maakt voor de EEZ. Nu is het een soort vuilbak waar alles kan. Een juridische schets die wetenschappelijk gefundeerd is over wat waar kan in onze economische zone is dringend nodig. Hij pleit ervoor dat de 12-mijlszone maximaal beschermd zou worden. De monding van de Schelde, de vlakte van de Raan, het estuarium en onze zandbanken zijn zeer belangrijk en zijn quasi uniek in de ganse Noordzee. De bescherming van de 12-mijlszone is belangrijk – en hij wil het niet hebben over de windmolenparken – maar hij begrijpt niet dat zandwinning op de Gotebank die verder van de kust ligt dan de vlakte van de Raan verboden wordt. Er zijn gesprekken om de zandwinning in te perken omdat de schade er reëel is. Misschien kan in de toekomst de 12-mijlszone maximaal gevrijwaard worden om iets te doen voor onze visserij. Dit betekent niet dat er niet meer gevestigd zou mogen worden, maar dat andere activiteiten zouden verboden worden. Hij verwijst over de grens. In Nederland heeft Albert Heyn beslist geen schol meer in de rekken te leggen in de paaiperiode, omdat ze kuitziek zijn. Zij geven het signaal aan de consument om geen kuitzieke vis te eten. We moeten verder denken en bepaalde zones verbieden voor de visserij in bepaalde periodes.

Walter Roggeman stelt voor om de bespreking te stoppen en dankt de sprekers. Hij hoopt bijna evenveel volk te mogen verwachten in de werkgroep om tot een voldragen advies te komen. Hierop nodigt hij iedereen uit voor de drink.

Redactie verslag: Vera Casteels en Ignace Decanq
Eindredactie: Dirk Uyttendaele

MILIEU-EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

Verslag hoorzitting

van 27 januari 2003

**omtrent de Belgische zeevisserij en de hervorming
van het Gemeenschappelijk visserijbeleid**

Overname wordt verwelkomd, mits bronvermelding

© 2003 Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen

Kliniekstraat 25, vierde verdieping

B-1070 Brussel

tel. 02-558 01 30

fax 02-558 01 31

e-mail: info@minaraad.be

internet: www.minaraad.be

De spreker

Directeur Ir. Luc Maertens, Dienst voor Zeevisserij, Administratief Centrum, Vrijhavenstraat 5, 8400 Oostende

Deelnemers

MiNa-Raadsleden en hun experts: An Cliquet (Natuurpunt), Walter Roggeman (Vlaamse Hoge Raad voor Natuurbehoud), Steven Vanholme (Natuurpunt) en Rudi Yseboodt (Vlaamse Hoge Raad voor Riviervisserij), Frederik Knockaert (Natuurpunt) en Wim Van Gils (BBL)

Externe experts: Manu Desutter (UNIZO), Fanny Douvere (RUG), Jan Mees (VLIZ) en Jan Seys (VLIZ)

Medewerker secretariaat MiNa-Raad: Dirk Uyttendaele (adjunct van de directeur, secretaris werkgroep)

Verslag

Walter Roggeman, voorzitter van de werkgroep van de MiNa-Raad, verwelkomt de spreker en de aanwezigen voor deze hoorzitting "bis" omtrent de Belgische zeevisserij en de hervorming van het Gemeenschappelijk visserijbeleid. Na de vorige hoorzitting in juli van vorig jaar zijn er op het terrein heel wat zaken gebeurd. De MiNa-Raad had het vorig jaar heel druk met het behandelen van adviesvragen. Dit wordt een advies op eigen initiatief dat door het vele werk een beetje op de achtergrond is geraakt.

De nieuwste basisgegevens verschillen van degenen die voorlagen begin juli. Daarom achtte de werkgroep het nuttig en nodig om opnieuw een hoorzitting te organiseren. Beslissingen werden genomen op Europees niveau. Er is een akkoord rond het visserijbeleid. Er vonden er ook een aantal evoluties plaats rond het aanduiden van mariene beschermde gebieden. Daarvoor hadden de leden van de werkgroep op Jan Haelters gerekend, maar die is verontschuldigd wegens de olieproblemen aan de Vlaamse kust.

Het feit dat het Griekse voorzitterschap van de EU het mariene ecosysteem als prioriteit heeft ingeschreven, is eveneens van belang. Wat daar verder mee zal gebeuren, is niet

geweten, maar het is een aanduiding dat het een aantal landen menens is. Van deze kans moet gebruik gemaakt worden van hun intentie.

Ir. Maertens werd gevraagd om uitleg te geven bij de beslissingen van de Visserijraad van de EU.

I. Toelichting bij de besluiten van de Visserijraad van december 2002

Directeur Ir. Luc Maertens, dienst voor zeevisserij

54318

Luc Maertens stelt dat hij de uitnodiging van de MiNa-Raad om de besluiten toe te lichten van de Visserijraad van 16 tot 20 december 2002 niet kon weigeren. Het was een memorabele Visserijraad die begon op maandag en die eindigde op vrijdagavond rond 22 uur. Drie grote punten lagen voor:

- de herziening van het Gemeenschappelijk visserijbeleid;
- de TAC's en quota: de hoeveelheden die mogen gevangen worden in 2003;
- de herstelplannen voor kabeljauw en heek.

De verordeningen verschenen reeds op de website en zijn ook al bekendgemaakt in het publicatieblad¹.

De herziening van het visserijbeleid handelt over de zogenaamde "basisverordening". Er is ook een speciale verordening voor de slooppremieregeling ten gevolge van de herstelplannen, net als een verordening die de bestaande verordening betreffende de steunmaatregelen wijzigt.

Het visserijbeleid bestond precies 20 jaar. Een herziening van de verordening was noodzakelijk. De EC had dat zeer grondig voorbereid met het groenboek. Daarin werden een aantal ideeën van de EC naar voor gebracht die voor advies of ter discussie werden voorgelegd aan zowel de vissers als aan alle groeperingen. Na de reacties gehoord te hebben, heeft de EC - wellicht vanuit strategische overwegingen - gewacht tot na het Spaanse voorzitterschap om een definitief voorstel voor te leggen. Daarin is niet in gelijke mate met de opmerkingen van alle doelgroepen rekening gehouden. Een soort van "verdeel en heers"-strategie werd toegepast. Het voorstel is bijgevolg in september 2002 op tafel gekomen. De Europese Commissie heeft echter heel veel steun gekregen van het Deens voorzitterschap gekregen. De Denen hebben geweldig gewerkt en ze hebben het voorstel - dat wellicht niet heel rijp was - erdoor gehaald.

1) VERORDENING (EG) Nr. 2369/2002 VAN DE RAAD van 20 december 2002 houdende wijziging van Verordening (EG) nr. 2792/1999 tot vaststelling van de uitvoeringsbepalingen en voorwaarden voor de structurele acties van de Gemeenschap in de visserijsector, Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen, L 358/49-56, 31.12.2002.

VERORDENING (EG) Nr. 2370/2002 VAN DE RAAD van 20 december

2002 tot vaststelling van een communautaire noodmaatregel voor de sloop van vissersvaartuigen, Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen, L 358/57-58, 31.12.2002.

VERORDENING (EG) Nr. 2371/2002 VAN DE RAAD van 20 december 2002 inzake de instandhouding en de duurzame exploitatie van de visbestanden in het kader van het gemeenschappelijk visserijbeleid, L 358/59-80, 31.12.2002.

Punten waarover geen discussie bestond:

- de toegang tot de twaalfmijlszone. Dit belangrijke principe uit het verleden (1983) heeft nooit echt ter discussie gestaan. De Spanjaarden hebben het wel aangevallen, maar in feite is het nooit tot een discussie gekomen. De EC is ook altijd duidelijk geweest, er viel niet aan te tornen. De toegang tot de twaalfmijlszone met de uitzonderingen die daarop zijn, blijft behouden. Die uitzonderingen betreffen bijvoorbeeld de historische rechten voor bepaalde gebieden voor bepaalde lidstaten. Zo mogen de Nederlanders in de Belgische wateren tot op 3 mijl vissen volgens de Europese verordening, maar volgens het Beneluxverdrag mag dat tot op het strand. België heeft dezelfde rechten in Nederland. Ook Frankrijk mag in Belgische wateren vissen, maar enkel op haring. Aan dit alles, de hele bijlage aan deze verordening wat de toegang betreft, is geen letter veranderd.
- De "relatieve stabiliteit". De 'relatieve stabiliteit' is de verdeling van de toewijspercentages van de quota. Van de TAC van de EU krijgt België naderhand een bepaald percentage in een bepaald gebied. Aan die percentages is niets veranderd, het was niet bespreekbaar.
- De Shetlandbox was eveneens een belangrijk dossier dat niet is gewijzigd. Om politieke redenen is dit een speciaal gebied. In de Shetlandbox mag België slechts met twee vaartuigen gelijktijdig vissen. Het vissen is onderworpen aan een omslachtige procedure met vooraf telefoneren enz. Maar desondanks is er nooit echt discussie over geweest.

Zware discussie is er wel geweest over de "Haagse preferenties". Dit zijn bepaalde voordelen voor Schotland en Ierland. Maar toch zijn ze ongewijzigd doorgedaan, het akkoord is overeind gebleven.

Een ander heikel punt was de toegang van Spanje en Portugal tot de Noordzee. Voor de EC stond dit niet ter discussie omdat die landen als volwaardig lid van de EU toegang moeten krijgen. Spanje en Portugal mogen nu in de Noordzee enkel vissen op niet gequoteerde soorten. België en andere lidstaten hebben zich daar lange tijd tegen verzet. De EC heeft de discussie nooit ten gronde willen voeren. Nu is het de vraag of Spanje en Portugal naar de Noordzee zullen komen, en zo ja met hoeveel vaartuigen? Zullen zij veel vissen? Op dit moment hebben de Belgische controlediensten ze nog niet gezien en er is ook geen weet dat andere lidstaten ze al zouden opgemerkt hebben. Garnaal is bijvoorbeeld een "niet gequoteerde soort" in de Noordzee. Het is echter niet duidelijk of veel garnaal voorkomt buiten de twaalfmijlszone, want Spanje heeft geen toegang binnen de twaalfmijlszone. In de Noordzee staan enorm veel vissoorten onder quota: tarbot, griet, tongschar, rog, ... Buiten de Noordzee staan die soorten niet onder quota. Wanneer op verschillende plaatsen gevestigd wordt, rijst de vraag hoe kan onderscheiden worden of de vangst uit de Noordzee of uit andere gebieden komt. Een andere niet gequoteerde soort is pieterman. Op pieterman vissen zonder bijvangst is niet mogelijk. Wat doet men dan met die bijvangst: overboord gooien of verbergen en illegaal aanlanden?

De herziening van de visserijwetgeving was gebaseerd op enkele grote wijzigingen

De basisverordening:

- Een van de grote wijzigingen houdt in dat in de toekomst moet gewerkt worden met **beheersplannen**. De wetenschappers zullen vaststellen welke soorten onder druk staan. Beheersplannen zullen opgesteld worden voor de soorten die buiten de biologisch veilige grenzen liggen zoals bijvoorbeeld kabeljauw. De Raad zou op basis van wetenschappelijke gegevens het beheersplan en het begin- en eindpunt vaststellen. Indien bijvoorbeeld wetenschappers vaststellen dat er slechts 10.000 ton kabeljauw in de Noordzee zit en de stock op 7 jaar naar 100.000 ton zou moeten stijgen, dan zouden op basis van die drie uitgangspunten jaarlijkse quota vastgesteld kunnen worden. De EC heeft daar wat water in de wijn moeten doen. In het oorspronkelijke voorstel stond dat de Commissie via de

procedure van het Beheerscomité de jaarlijks maximaal te vangen hoeveelheden zou vaststellen. De Raad zou daarbij buitenspel staan. De Raad zou alleen begin- en eindpunt kunnen vastleggen. Jaarlijks – of tweejaarlijks naargelang nodig – zou het beheerscomité de quota vaststellen. Op aandringen van de meeste delegaties is dat van tafel geveegd. In de beslissing is het nu zo dat de beheersplannen, de begin- en eindpunten worden vastgesteld door de Raad. Maar ook de jaarlijkse quota moeten vastgesteld worden door de Raad. De EC heeft lang gestreden om die bevoegdheid toch te kunnen behouden, maar dat is niet gelukt.

- Een ander belangrijk verschil met vroeger zijn de **herstelplannen**. De herstelplannen worden opgemaakt voor stocks die buiten de veilige grenzen evolueren. Nu zijn er al herstelplannen voor kabeljauw en heek. Normaal gezien moet het gaan over maatregelen die tot doel hebben de visserij-inspanning te verminderen. De visserij-inspanning wordt uitgedrukt in het motorvermogen (in kW maal het aantal zeedagen). Voor bepaalde stocks en voor bepaalde lidstaten kan men de maximale kW-zeedagen vaststellen, vastgesteld in een referentieperiode. Nu spreekt men over de periode 1999-2001. Maar een definitief plan is er nog niet. Wat nu voorligt is een eenvoudig herstelplan, een voorloper van een definitief herstelplan dat een stuk ingewikkelder zal zijn. In de toekomst zou men voor bedreigde stocks een dergelijk systeem willen invoeren.
- De EC kan **noodmaatregelen** nemen. Wanneer de EC om bepaalde redenen de mening toegedaan is dat iets gedaan moet worden voor bijvoorbeeld de tong in de Noordzee, dan kan zij zonder advies van de Raad noodmaatregelen nemen. Bijvoorbeeld twee jaar geleden werd een deel van de Noordzee afgesloten voor kabeljauwvisserij. Vroeger kon dat slechts voor 6 maanden, nu kan het met nog eens 6 maanden verlengd worden.
- Lidstaten mogen ook noodmaatregelen nemen voor maximaal 3 maand in de twaalf-mijlszone en mits de maatregelen vooraf aan de EC meegedeeld worden. Daarop moet de EC advies vragen aan de andere betrokken lidstaten. Na 15 dagen wordt het besluit medegedeeld.
- Een andere belangrijke wijziging betreft **het beheer van de vangstcapaciteit**. Vroeger werd gewerkt met meerjarige oriëntatieprogramma's (MOP) met maxima per lidstaat. Het systeem van de MOP's, inclusief de opsplitsing in segmenten vervalst. België had tot dusver twee segmenten: boomkor en bordenvisserij. De referentieniveaus komen in de plaats. Die zouden ongeveer op de hoogte moeten liggen van de MOP's. Voor België zou dat ongeveer 67.857 kW en 23.262 BT zijn, daar is nog discussie mogelijk. Het is nog niet duidelijk hoe het zal gebeuren. Dat is een vereenvoudiging. Of het een verbetering zal zijn, moet worden afgewacht.
- Steun geven en structurele acties. Er kan nog steun gegeven worden voor nieuwbouw indien het over vervanging gaat. Voor vaartuigen tot 99 ton geldt de verhouding van 1 op 1 voor vervanging op nieuwbouw. Voor vaartuigen vanaf 100 ton moet 35% meer capaciteit afgebouwd worden dan er nieuw gebouwd wordt. Dus een vaartuig van 270 ton dat vervangen wordt door een nieuwbouw van 200 ton kan nog steun ontvangen.
- Regionale adviesraden (of regionale adviescomités, RAC's) worden ook ingesteld, wat wellicht ook een interessant onderwerp is voor de MiNa-Raad. Er wordt duidelijk gezegd wie erin moet: vissers, wetenschappers, milieuverenigingen, consumentenverenigingen, ... in feite iedereen. De discussie draaide rond het knelpunt of de overheden al dan niet moest zetelen in die adviesraden. Sommige lidstaten wilden er duidelijk wel in, andere wilden dat niet. Het compromis is dat de overheid er mag maar niet moet inzitten en dat kan doen als lid of als waarnemer. Vermoedelijk zal er voor de Noordzee 1 RAC komen. Maar er kan wel 1 RAC zijn voor kabeljauw, 1 RAC voor tong, ... Maar het is nog niet helemaal duidelijk hoe dat zou gebeuren. De Commissie moet daarvoor nog uitvoeringsverordeningen voorstellen.

Verordening over structurele acties

Een tweede verordening die beslist werd zijn de structurele acties. Dat was een van de grote discussiepunten. Mag er nog steun gegeven worden of niet? Zoals daarstraks vermeld, zou er alleen nog steun mogen zijn voor vervangingsnieuwbouw. Er waren twee grote kampen, het ene kamp wilde duidelijk verdergaan met steun voor nieuwbouw en het andere kamp wilde dat niet. Het was eigenlijk een discussie tussen Noord (tegen steun) en Zuid (voor steun). De noordelijke EU-landen redeneerden dat er overbeviste stocks waren en vroegen zich daarom af of steun dan nog wel kon? Nieuwe vaartuigen zijn efficiënter waardoor de vangstcapaciteit stijgt. Dat staat in contradictie met de bescherming van overbeviste stocks. Uiteindelijk werd een compromis bereikt zodat nieuwbouw nog kan gesteund worden tot 31 december 2004. Daarbij gelden de criteria die eerder werden aangegeven. Voor nieuwbouw van schepen boven de 400 ton wordt geen steun meer verleend.

Een ander belangrijk punt van die verordening werd beslist na felle discussie en betreft de bestemming van de vaartuigen die uit de vaart genomen worden met steun. Mogen die vaartuigen nog geëxporteerd worden naar derde landen? Nederland was een felle voorstander om de mogelijkheid open te laten om uit de vaart genomen schepen nog te kunnen uitvoeren. De tegenstanders meenden dat de EU-landen op die wijze hun problemen (overcapaciteit) zouden uitvoeren. Via een Salomonsoordeel werd beslist dat dit mogelijk is tot 31 december 2004.

Wat betreft de “stillig”-regeling bestaat er wat onduidelijkheid. Het is zo – en België heeft dat een paar jaar geleden toegepast – dat steun kan gegeven worden om vaartuigen tijdelijk uit de vaart te nemen. België heeft steun gegeven voor één maand terwijl belangrijke delen van de Noordzee gesloten waren. De EC was er absoluut tegen om die regeling te verlengen, de enige goede manier volgens de EC is het definitief uit de vaart nemen. De “stillig”-regeling is uitstel van executie omdat de overcapaciteit blijft. Nu werd beslist dat de “stillig”-regeling nog kan, maar ze moet kaderen in een definitief plan voor onttrekking. België kan bijvoorbeeld 10 vaartuigen voor 2 maand stilleggen met steun indien die 10 vaartuigen binnen de 2 jaar definitief onttrokken worden.

Verordening voor de sloop van vissersvaartuigen

Een andere belangrijk punt zijn de noodmaatregelen voor de sloop van vissersvaartuigen. Er zijn verhoogde steunmaatregelen voorzien voor vaartuigen die te lijden hebben onder het herstelprogramma van kabeljauw. Indien er vaartuigen zijn die meer dan 25% van de visserij-inspanning moeten inleveren, dan is voor die schepen een verhoogde slooppremie van 20% mogelijk.

Een herstelplan voor kabeljauw werd ook goedgekeurd. De bedoeling is inleveren op de visserij-inspanning. Het is een zogenoemd eenvoudig herstelplan, maar zo eenvoudig is het ook weer niet. Het gaat van kracht vanaf 1 februari 2003 en alleen in de Noordzee. Vanaf die datum mogen boomkorvaartuigen nog 15 dagen per maand vissen. Dat is opgesplitst. Met borden mag tot 25 dagen per maand gevist worden, maar niet op kabeljauw. Op kabeljauw mag slechts 9 dagen per maand gevist worden. Dat zijn ingrijpende maatregelen die heel wat problemen gaan meebrengen voor de Belgische visserij, maar ook voor de andere lidstaten. Om de pil te vergulden kunnen extra stoomdagen gegeven worden door de Commissie. Vaartuigen die vanuit de thuishaven in verafgelegen gebieden gaan vissen (bijvoorbeeld vanuit een Belgische thuishaven in Noorse wateren of voor de Deense kust vissen). De steundagen werden aangevraagd. Voorlopig kwam nog geen antwoord, maar de eerste benadering van de EC was positief. Het is dus vrijwel zeker dat stoomdagen aan Belgische vissers zullen toegekend worden, maar het is nog niet geweten hoe dat zal gebeuren. De EC laat daarover voorlopig nog niet in de kaarten kijken.

Wisselen van zeedagen. Zeedagen in de Noordzee kunnen geruild worden met andere vaartuigen. Delen van de visserij zijn niet betrokken bij het herstelplan, bijvoorbeeld de garnalvisserij is niet beperkt in zeedagen.

Industriële visserij. Er is behoorlijk wat kritiek op het feit dat de industriële visserij maar half getroffen wordt. Het is hen toegestaan om 23 dagen per maand te vissen in de Noordzee.

De EC bekijkt alles per maand. Eens de maand gepasseerd, dan komt een nieuwe maand met nieuwe visdagen. In het geval van 15 visdagen per maand, betekent dat per jaar 180 visdagen. Maar die kunnen niet zomaar gekozen worden. Er is een regeling per maand, maximum in periodes van twee maand. Indien de eerste maand slechts 10 dagen gevist werd, dan mag er maximaal 20% worden overgedragen naar de volgende maand. Vissers gaan moeten rekenen en tellen en het is maar de vraag hoe dat zal aflopen. Ook de definitie van zeedag is veranderd. De huidige regeling stelt dat gelijk met een kalenderdag. De vissers op tong, kabeljauw en garnaal hebben de gewoonte om 's avonds te vertrekken. Dat zou een dag verlies betekenen, dus zullen ze na middernacht uitvaren. Een visser die om 10 u 's morgens uitvaart is nu al 10 u van zijn dag kwijt. Er gaan stemmen op, ook in Nederland om te stellen dat de regeling te rigide is. Het is allemaal nogal ingewikkeld en een beetje ondoordacht.

De reders en bemanningen van de grotere vaartuigen zien toch problemen voor de veiligheid. Wegens de heel drukke vaarroutes voor onze kust is vertrekken om middernacht niet aan te raden

De regeling is dus niet zo eenvoudig als de EC het voorstelt. Wellicht heeft die mate van ingewikkeld zijn te maken met de haast waarmee alles is moeten gebeuren.

Met 9 zeedagen per schip is het niet mogelijk uit de kosten te komen. Het definitief plan ligt ter tafel met kW-zeedagen op vaartuigniveau. Dus ieder vaartuig krijgt een aantal kW-zeedagen per jaar toegewezen. Hoe dat zal gecontroleerd worden? Het zou beter op nationaal niveau te regelen zijn.

De bevoegde Vlaamse minister heeft voorgesteld om het herstelplan te vervangen door gesloten gebieden in de paaiperiode. De paaiperiode moet dan wel goed gedefinieerd worden. Tijdens de paaiperiode wordt een gebied dan gesloten en kan de vis rustig kuit schieten. Gradueel schuift de paaiperiode gebied per gebied op naar het noorden. Vermits de kabeljauw eerst paait in het zuiden van de Noordzee moet een sluiting in het zuiden starten en samen met de paaiperiode opschuiven in de tijd naar het noorden. Het voorstel is echter niet aanvaard. Het zou een beter systeem geweest zijn omdat het huidige systeem niet doorzichtig is.

II. Vraagstelling en discussie

Walter Roggeman opent het gedeelte voor vraagstelling en discussie.

Rudi Yseboodt vraagt of de strategie van de EC erin bestaat om langzaam over te schakelen van quota per soort naar het beperken van de visserij-inspanning? Vroeger was er altijd kritiek op het quotasysteem omwille van de oncontroleerbare bijvangst die ofwel worden teruggegooid ofwel via een zwart circuit toch op de markt belanden. **Luc Maertens** denkt dat de twee blijven bestaan. De quota zijn belangrijk omdat de grootte van de lidstaten daarin zit, dat heeft politiek belang. De visserij-inspanning zal eerder een aanvulling zijn op het quotasysteem.

Rudi Yseboodt stelt dat visdagen voor alle soorten geldt. Vast staat dat met borden maar 25 dagen per maand mag gevist worden, waarvan slechts 6 dagen op kabeljauw. Hoe wordt de grens getrokken? **Luc Maertens** antwoordt dat dit gebeurt met het vistuig dat aan boord is. Met de 120 mm maaswijdte kan 9 dagen per maand gevist worden. Op kabeljauw wordt meestal met de borden gevist. Voor boomkorvisserij met een maaswijdte van meer dan 80 mm krijgt men 15 dagen. Boomkorvisserij is gemakkelijk te definiëren, maar garnaalvisserij is ook boomkorvisserij. Met staande netten bijvoorbeeld is het 16 dagen. Voor industriële visserij met mazen tussen 16 en 31 mm vormt de toelating om slechts 23 dagen per maand te vissen geen beperking. Vissers zien de industriële visserij als een bedreiging door de bijvangst maar ook voor de voedselvoorziening voor de andere vissoorten.

Rudi Yseboodt vraagt of er enige vorm van controle is op het aantal zeedagen? Wie bepaalt hoeveel dagen een schip op zee is geweest, laat staan met welke middelen gevist werd? **Luc Maertens** stelt dat er ten gronde niets veranderd is, in de grotere havens is er toch wel controle, maar in de kleine havens, zoals in Frankrijk, laat dat flink te wensen over. België was een van de enige die had gepleit voor een Europese controle. Maar dat voorstel is afgewezen en dat zegt veel. Dat geldt niet alleen op de controle van het vistuig, maar op alle vlakken. Het geldt ook op de quota. Er zou veel kabeljauw op de zwarte markt gebracht worden in Schotland, maar dat is niet te controleren. Een aantal lidstaten controleren bijna niet, niet op quota en wellicht in de toekomst niet op zeedagen. België doet dat wel. Uiteindelijk zijn het de 'brave jongens' die zichzelf straffen. Zo ook, wanneer België een quotum sluit omdat het overschreden is of zou worden, en een ander doet het niet. Zo heeft België het quotum in het Engels kanaal gesloten in april 2002. Groot-Brittannië had quotaproblemen op dat moment en vroeg aan België om quota te wisselen. Dit was onmogelijk omdat het Belgisch quotum uitgeput was. Frankrijk kon om dezelfde reden evenmin wisselen. Uiteindelijk heeft België met Britse steun aan de EC gevraagd om de TAC te verhogen zodat iedere lidstaat iets meer kreeg. Dat werd geweigerd en plots was er geen quotaprobleem meer in Groot-Brittannië.

Fanny Douvere vraagt of het controlesysteem technisch en politiek wel haalbaar is? **Luc Maertens** antwoordt dat hij het systeem als niet haalbaar beschouwt.

Walter Roggeman stelt dat het voorstel van de EC werd voorgesteld als een forse stap voorwaarts, maar uiteindelijk is het toch maar een aarzelende stap geworden. **Luc Maertens** bevestigt dat dit wat de controle betreft klopt, maar de weerstand is groot. België heeft altijd gezegd dat 'onaangekondigde controles' steeds welkom waren omdat we niets te verbergen hebben. Maar er is nog een verschil tussen onaangekondigde controles en een Europees inspectiesysteem. Bij een onaangekondigde controle heeft de EC nog steeds geen bevoegdheden, ze kan alleen maar vaststellen. Zelfs daar zijn veel lidstaten tegen. Ze willen dus zeker geen stapje verder gaan. Daarvoor worden allerlei institutionele en juridische problemen opgeworpen. Zo wordt gesteld dat de Europese inspectie geen bevoegdheid heeft om bijvoorbeeld PV's te schrijven, laat staan dat de rechter ook zou volgen. Het is niet eenvoudig, maar waar een wil is, is een weg. De wil is er echter niet.

Fanny Douvere heeft een andere vraag i.v.m. de toewijzing van visgronden in het Belgische deel van de Noordzee. In de bijlagen van de EG ontwerpverordening bleek de driemijlszone verruimd tot 6 zeemijl. Blijkbaar is deze wijziging in de definitieve EG verordening niet overgenomen. **Luc Maertens** antwoordt dat het over een tikfout gaat, Nederland heeft het nooit ernstig genomen.

Jan Seys vraagt of er andere maatregelen goedgekeurd zijn om de warrelnetvisserij bij te sturen of is dat onaangetast? **Luc Maertens** stelt dat er in de toekomst misschien iets komt over de lengte van de netten, maar voor het ogenblik is dat niet het geval. Stel dat vaartuigen van minder dan 10 m lengte maximum 2 km net aan boord mogen hebben of 2 km net mogen uitzetten. Wie gaat dat controleren? Dat wordt dode letter.

Fanny Douvere vraagt hoe gereageerd werd op de Belgische strategie om het "minimum vitalis" te verdedigen. **Luc Maertens** antwoordt dat België dat heeft gevraagd. De MOP's zijn verdwenen en de EC heeft medegedeeld geen probleem te hebben met het "minimum vitalis", het principe mag behouden blijven. Dat brengt echter weinig op want we moeten toch inleveren op de visserij-inspanning. Er is wel gevraagd of ook voor de visserij-inspanning een uitzondering verkregen kan, maar dat werd geweigerd.

Fanny Douvere meent dat België aan het niveau moet vasthouden. **Luc Maertens** deelt die mening maar merkt op dat die 15 dagen er reeds staan voor de kabeljauwvisserij. België heeft nochtans gevraagd om 17 of 18 dagen te krijgen omdat onze visserij al zo klein is, maar de EC heeft dat nooit ter harte genomen.

Fanny Douvere vraagt of die 15 dagen worden toegewezen aan een vaartuig – elk vaartuig – ongeacht de grootte van het vaartuig. Uiteindelijk is het realistisch dat het invloed heeft op de rentabiliteit wanneer een groot vaartuig maar 15 dagen zeedagen toegewezen krijgt. **Luc Maertens** stelt dat dit een zwaar punt is. Er is een poging aan de gang om de rentabiliteit een klein beetje op te krikken met de stoomdagen. Bijvoorbeeld van Oostende naar het noorden van Denemarken is het twee dagen varen, dan zouden twee dagen worden bijgegeven, dat is dan al 17 dagen. Maar de terugkeer vereist ook twee dagen. Men zal dat misschien niet doen want het is toch duur. Er zullen uitwegen gezocht worden, misschien als volgt: vertrekken van Oostende naar het noorden van Denemarken voor een dubbele reis, waarbij tussen door vis aangeland wordt in een lokale haven. Een reis naar Nederland vereist 1 dag heen en 1 dag terug. Indien een schip daar blijft voor bijvoorbeeld een maand, dan zullen hoogstens twee stoomdagen gegeven worden. Zo'n systeem zou al een goede zaak kunnen zijn. Ook met de uitwisseling van de dagen zou wel iets meer kunnen gebeuren. Verder is het ook zo dat vissen in de Noordzee en in een ander gebied geen oplossing biedt. Er mag maar 15 dagen gevist worden in de totaliteit vanaf het ogenblik dat een vaartuig 1 dag in de Noordzee gevist heeft.

Fanny Douvere vraagt of het de bedoeling is om het geld dat vanaf 2004 niet langer naar nieuwbouw gaat te investeren in de "stillig" procedure? **Manu Desutter** komt tussen met de opmerking dat er standpunten zijn van de reder en de visser. Een vaartuig dat niet vist, is onrendabel maar moet toch afbetaald worden. Voor de visser-werknemer zit dat enigszins anders, hij kan een werkeloosheidsvergoeding trekken of theoretisch zelfs op een ander schip gaan.

Jan Mees vraagt of er reeds een schatting is van het effect op de sector? Hoeveel minder zal gevisst kunnen worden? Hoeveel visserij-inspanning leveren we in? **Luc Maertens** durft daar nog niet op te antwoorden. Alles zal er vanaf hangen hoe goed alles kan ingevuld worden. Maar het zal zeker miserie meebrengen. Boven op de nieuwe Europese regeling heeft België op nationaal vlak ook een beperking ingevoerd van 85 visdagen per 4 maand, of 255 visdagen per jaar. Dat is nodig omdat in het andere geval alle vaartuigen naar de Westelijke wateren zouden gaan waar het regime niet geldt. Twee jaar terug waren er nog 285 visdagen in dat regime, dat is toch al 10% dat daar aan visserij-inspanning wordt ingeleverd.

Steven Vanholme vraagt wanneer de beheersplannen mogen verwacht worden en wie daarover nu de eindbeslissing neemt, de EC of de Raad? **Luc Maertens** antwoordt dat de Raad alles beslist. Maar het zal in fasen verlopen. De begin- en eindpunten worden door de Raad beslist en de tussentijdse quota worden ook door de Raad beslist. De EC wilde dat zelf doen via het Beheerscomité, maar dat is afgewezen.

Walter Roggeman merkt op dat als vaartuigen van meer dan 70 ton buiten onze driemijls-zone moeten blijven, dit voordeliger moet zijn voor de kustvisserij. **Luc Maertens** antwoordt dat het inderdaad zo is.

Fanny Douvere komt terug op de noodmaatregelen die lidstaten kunnen nemen. Is dat een lossier regime dan totnogtoe gangbaar was of zijn er opnieuw bepaalde criteria opgelegd? **Luc Maertens** antwoordt dat het om biologische redenen moet gaan die de stock specifiek beschermen. Ze moeten eerst medegedeeld worden aan de EC zoals eerder reeds was toegelicht.

Walter Roggeman vraagt hoe het zit met de vertegenwoordiging in de RAC's. Gaat het over een vertegenwoordiging van oeverstaten of van visserijbelangen? **Luc Maertens** antwoordt dat het de bedoeling zou zijn om de vertegenwoordiging te regelen via de oeverstaten. Maar hij sluit niet uit dat een vertegenwoordiging van de visserijbelangen voorzien is. **Walter Roggeman** vraagt verder of zo'n RAC beslissingen kan nemen? **Luc Maertens** stelt dat het om een louter adviserende instantie gaat die adviseert aan de EC. Een RAC kan alleszins geen bindende beslissing nemen. Bovendien is de EC ook niet verplicht om advies te vragen. **Walter Roggeman** meent dat de RAC's bijgevolg vooral advies op eigen initiatief zullen afleveren. **Luc Maertens** ziet dat ook zo. **Dirk Uyttendaele** vraagt wanneer de RAC's moeten opgericht zijn. Hierop antwoordt **Luc Maertens** dat dit nog niet vaststaat. Ze worden wel opgericht per gebied en eventueel zelfs per soort.

Manu Desutter vindt het erg dat de industriële visserij de dans ontspringt. Deze visserij vernietigt hele visstocks en dikwijls is dat ten bate van de aquacultuur waar ongeveer 4 kg vis als voeder wordt omgezet in 1 kg vis als voedsel voor de mens. Het resultaat dat nu voorligt, is niet vreemd aan het feit dat 80% van de Deense visserij tot de sector van de industriële visserij behoort. Hij vraagt ook hoe het zit met de sportvisserij? **Luc Maertens** antwoordt dat sportvisserij onder de beslissing valt. Er mogen maatregelen genomen worden. Voorlopig ligt echter meer nadruk op de andere ingrepen. Sportvisserij wordt later aangepakt. Zeker op "sportvisserij" op kabeljauw zal ingegrepen worden. **Manu Desutter** concludeert hieruit dat Europa niet bestaat.

Walter Roggeman vraagt of er sancties zijn? Welke zijn de acties en wat is de elasticiteit? **Luc Maertens** stelt dat die er zeker zijn. Voor overtreding van de quota zijn er sancties. Overbevissing het ene jaar wordt in mindering gebracht van het quotum van het volgende jaar. Bij een overbevissing van 10% wordt nog een strafcoëfficiënt toegepast. Hoe hoger de procentuele overbevissing, hoe hoger de strafcoëfficiënt. Een andere sanctie bij het niet respecteren van de MOP is het verbod op steun geven.

Dirk Uyttendaele verwijst naar de verdragen die de EU-lidstaten afsluiten met vooral Zuid-Amerikaanse landen onder andere over visserij. Hij vraagt of het wel logisch is om in Europa nogal strenge maatregelen op te leggen voor de visserij, terwijl die voorwaarden niet worden doorgetrokken in de landen waarmee verdragen worden afgesloten. Wordt op die manier het uitvlaggen van onze schepen naar die derde landen niet bevorderd en zal dat in de visgronden van die landen niet tot grotere problemen leiden dan degene die wij kennen? **Luc Maertens** antwoordt dat vooral Nederland, Spanje en Frankrijk in wateren van derde landen vissen. De nieuwe regel zal vermoedelijk niet veel aan de situatie veranderen.

Walter Roggeman vraagt of er een invloed te merken is voor de beperking van de steun tot eind 2004 voor het uit de vaart nemen van schepen? **Luc Maertens** stelt dat in Nederland een aantal vaartuigen versneld uit de vaart genomen werden omwille van de premie en omwille van de vergoeding voor het schip zelf.

Manu Desutter wijst op de sterke veroudering van onze kustvloot. Nederland heeft nieuwbouw gepromoot om oude boten uit de vaart te nemen. Hij stelt dat schepen die meer dan 30 jaar oud zijn, best gesloopt worden. Sommige oude schepen mogen nog enkel overdag binnen de driemijlszone vissen om veiligheidsredenen. Ook wanneer men nieuw materiaal aan boord brengt, verhoogt dit zeker de veiligheid niet. In feite is hij geen voorstander van nieuwbouw omwille van de overcapaciteit, maar men mag de consequenties daarvan niet uit het oog verliezen.

Jan Mees merkt op dat het in feite alleen maar gaat om de steun aan nieuwbouw, de vissers mogen nog steeds schepen vervangen indien ze dat zelf opbrengen. **Manu Desutter** werpt op dat het niet zo vanzelfsprekend is om miljoenen te investeren wanneer het eigen huis en het huis van de ouders reeds onder hypotheek staan. Er zijn dramatische gevallen bekend waarbij alles verloren ging in een faillissement. Zonder steun is nieuwbouw praktisch uitgesloten.

Walter Roggeman vraagt welke positie België heeft ingenomen? Was dat een duidelijke positie of heeft men afgewacht? En tenslotte is er een wijziging in het beleid sedert het een Vlaamse bevoegdheid betreft? **Luc Maertens** stelt dat België kon leven met de voorstellen van de EC. De belangrijkste punten waren geen steun voor overbevissing en meer controle. Indien de visserij nog een Belgische bevoegdheid was, zou de steun aan het Commissievoorstel misschien iets lauwer geweest zijn.

Dirk Uyttendaele stelt dat het "minimum vitalis" blijkbaar behouden is, maar de facto uitgehold wordt door een verminderde visserij-inspanning. Hij vraagt welke effecten dit zal hebben in de visserij en in de visserijsector? **Luc Maertens** antwoordt dat de scheepsbouw ongetwijfeld sterk zal te lijden hebben onder de visserijmaatregelen. Misschien komt er meer concentratie in de sector. Voor de vismijnen zal er ook een effect zijn. Nieuwpoort heeft nog amper 5 vaartuigen. De Oostendse vismijn komt zonder een subsidie van de stad niet meer rond. Voor het effect op de hele sector zal veel afhangen van de prijs van de gasolie. Dat samen met de strenge quota en de beperking van de visserij-inspanning werkt nefast.

Walter Roggeman vraagt of de visprijs nog kan stijgen, of is die prijs begrensd? **Luc Maertens** stelt dat de prijs nu reeds heel hoog ligt. Een verdere prijsstijging is maar in beperkte mate te verwachten.

Rudi Yseboodt vraagt of de vraag naar visproducten een toename of een afname kent? Dat is immers ook een sterk sturende factor. **Manu Desutter** antwoordt dat de consumptie eerder toeneemt, maar in België is maximaal 30% eigen aanvoer, de rest is invoer. Bovendien is er het effect van de globalisering. Zo is Victoriabaars nu zeer populair bij onze consumenten. Het is wel zo dat de consument de voorkeur geeft aan wilde vis. De consument is ook bereid daarvoor iets meer te betalen. Maar er is een grens. Vroeger werd vooral kabeljauw gegeten omdat het een goedkope vis was.

Dirk Uyttendaele herinnert aan de problemen van aquacultuur en vraagt of er kans is dat in Vlaanderen een aquacultuur van de grond komt die niet de cultuur van mosselen of oesters betreft. **Manu Desutter** repliceert dat de toekomst van aquacultuur voor de Belgische kust beperkt is. Er is weinig kans dat iemand zal bereid gevonden worden om te investeren. Hij verwijst naar initiatieven in Gravelines (F), La Rochelle (F) en Kamperland (Zeeuws Vlaanderen). De toekomst van aquacultuur ligt ook alleen in het kweken van dure vis (bijvoorbeeld tarbot). Aquacultuur vereist ook zuiverder water, en het water vanaf de Scheldemond tot Oostende voldoet niet. In de omgeving van Nieuwpoort is een initiatief gestart om mosselen te kweken maar dat is ook gestopt. Omtrent de teelt van oesters zijn de vooruitzichten evenmin schitterend. Reeds jaren gaan de oesters aan quasi dezelfde prijs. De vismarkt valt ook ten prooi aan de globalisering. Zo wordt in Oostende massaal vis aangevoerd uit Ierland per vliegtuig. Gelet op wat elders mogelijk is en gebeurt, is het duidelijk dat wij onze visserij teveel viseren. Het effect gaat snel. Het minimum vitalis hield rekening met 150 vaartuigen, nu is dat de facto nog 128 vaartuigen. De vrees bestaat dat nog collega's het niet zien zitten en opgeven. De toekomst is dus somber. Nochtans is de visserij voor de kust belangrijk. Heel veel mensen leven ervan. Het is ook belangrijk dat de know-how niet verloren gaat. De handel heeft zich inmiddels verplaatst van de kust naar het binnenland omdat de aanvoer nu daar zit.

Walter Roggeman herhaalt dat 80% van de Deense visserij onder de noemer "industriële" valt. Hij vraagt of iemand weet wat de industriële visserij in de Noordzee betekent? **Luc Maertens** antwoordt dat de cijfers bekend zijn, maar dat hij ze niet onmiddellijk kan geven. **Walter Roggeman** informeert ook naar de procentuele verhouding van de vangsten in de Noordzee door de industriële visserij? M.a.w. indien 100 ton vis gevangen wordt in de Noordzee, hoeveel is daarvan voor de industriële visserij? **Manu Desutter** antwoordt dat het allemaal heel ondoorzichtig wordt door het grote aantal schepen, de grote vangsten, enz. Het is moeilijk om daar procenten op te zetten. **Jan Mees** vult aan dat wereldwijd ongeveer 35% van de gevangen vis niet voor menselijke consumptie is, maar voor productie tot vismeel. **Dirk Uyttendaele** merkt op dat hij naar aanleiding van de advisering² over de overeenkomst met Chili in een studie³ nog veel hogere cijfers had gevonden. **Jan Mees** verklaart dat door te stellen dat het een heel pelagische visserij betreft die zich sterk richt op die te reduceren soorten. De Deense visserij vangt ook specifiek op soorten die niet door andere visserij gezocht zijn. **Manu Desutter** stelt dat ook Chili zich verplicht heeft gezien om quota in te stellen. Ook Zuid-Afrika heeft zich daartoe verplicht gezien.

Walter Roggeman vraagt of er een toename is van de industriële visserij. **Manu Desutter** stelt dat Noorwegen volop bezig is om fabriekschepen te bouwen. Noorwegen behoort niet tot de EU, maar zal daar vroeg of laat toch rekening mee moeten houden. Wat daar nu gebeurt, is dus strategisch om snel nog de vloot van industriële visserijsschepen uit te bouwen. **Jan Mees** stelt dat in verschillende regio's sprake is van "fishing down the food".

2) MiNa-Raad, Advies van 16 januari 2003 over de principiële goedkeuring van het ontwerp van decreet houdende instemming met de overeenkomst waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Gemeenschap en haar lidstaten, enerzijds, en de republiek Chili, anderzijds, de bijlagen, de protocollen en de slotakte,

ondertekend in Brussel op 18 november 2002, 2003/08, ...

3) PLANISTAT Luxemburg en CESO-C1, Sustainable Impact Assessment (SIA) of the trade aspects of negotiations for an Association Agreement between the European Communities and Chile, October 2002, 317 blz.

Doordat veel toppredatoren zoals kabeljauw zijn weggevist gaat men zich richten op soorten die lager in het voedselweb staan om hetzelfde volume vis te landen. De totale vangst blijkt wel te zakken, maar blijft toch redelijk stabiel. Vooral de samenstelling van de vangsten verandert sterk. Vroeger werden vooral toppredatoren, grote vissen voor menselijke consumptie, gevangen. Nu wordt een groot volume niet voor menselijke consumptie geschikte vis binnengehaald. De industriële visserijen zijn wel vrij selectief. Wanneer op zandspiering wordt gevist, is dat vrij zuiver, maar er zit bijvangst bij. Deze bijvangst is vaak wel voor menselijke consumptie geschikt maar belandt zo in één beweging in het industriële proces.

Fanny Douvere informeert of iedere aquacultuur een zelfde effect heeft op het milieu? **Jan Mees** stelt, verwijzend naar de uitspraak van **Manu Desutter**, dat er een groot energetisch probleem is met aquacultuur. Luxeproducten worden gekweekt, dat zijn toppredatoren die hoogwaardig voedsel nodig hebben in de vorm van vismeel. Er zijn aquacultuurvormen in de ontwikkelingslanden bijvoorbeeld waar men naar geïntegreerde systemen overschakelt, en waarbij afval van varkens en eenden aan de vissen wordt gevoederd. Daar hangen echter milieuproblemen aan vast, problemen van habitatdestructie omdat waardevolle mangroven worden gekapt. Maar in onze streken kunnen wij ervan uitgaan dat iedere rendabele vorm van aquacultuur tot een teveel aan vangst van wilde vis zal leiden. Het zal de visvangst dus eerder bevorderen dan vervangen. Mosselen en oesters vallen niet onder deze algemene regels omdat het filtervoeders zijn. Of het nog mogelijk is die lage trofische niveaus in België te kweken, is onduidelijk. Het is een markt die in handen is van de Nederlanders, Fransen en Spanjaarden. Om daar als Belgisch ondernemer nog een nichesegment in te vinden, zal moeilijk zijn. Bovendien hebben we een kleine kust en weinig plaats. **Luc Maertens** benadrukt dat er ook geen bescherming is. Dat was ook het probleem van de proeven met hangmosselen. Ze werden doorvaren. **Jan Mees** kaart het idee aan om in de windmolenparken culturen van hangmosselen aan te maken. Men moet er rekening mee houden dat die dieren, omdat ze onder sterke stroming staan, zich anders gaan ontwikkelen. Ze gaan meer byssusdraden (vasthechtingsdraden) vormen waardoor ze voor de consument minder interessant worden. **Jan Seys** vult aan dat men in Nederland van plan is om mosselzaad op te vangen met een soort matten rond de palen van de windmolens. Dat kan gebeuren in de rustige periode van het jaar van april tot september. De matten worden dan afgerold en naar het land gebracht waar het mosselzaad uitgezaaid wordt. Volwassen mosselen kweken in windmolenparken is eigenlijk niet rendabel. **Manu Desutter** stelt dat ook nog sprake geweest is van spisulavisserij voor onze kust. Hiervan zou een stock beschikbaar zijn en de plaatsen waar ze voorkomen werden door het Departement voor Zeevisserij ook bepaald. Het is echter een probleem wanneer daarvoor buitenlandse knowhow en uitrusting moet aangetrokken worden en de commercialisering en de opbrengsten dan ook naar het buitenland zouden gaan. Dan kunnen de spisula's beter blijven waar ze zijn. **Jan Seys** stelt dat er ook een belangrijk economisch argument bestaat. Op het ogenblik van de bestandsopname in 1996 was de stock zeer hoog. Maar de stock van spisula kan zeer sterk fluctueren. Er zijn heel sterke jaren met heel veel spatval. Die groeien op en dan is er in twee jaar tijd een stock die eventueel bevisbaar is, maar daarna volgen er drie à vier jaar met praktisch niets. Maar een beperkt aantal gebieden komt in aanmerking voor dergelijke stocks. Daarop kan geen leefbare economie gebouwd worden. Bovendien heeft de Belgische visserijsector weinig of niets aan een systeem waarin Nederlanders voor één jaar naar onze kust afzakken. **Luc Maertens** stelt dat de spisulavisserij ook een zeer ingrijpende visserij is met zuigers, die dus ook grote schade aanbrengt.

Walter Roggeman informeert naar evoluties waarover de MiNa-Raad kan adviseren. **Manu Desutter** stelt dat als de MiNa-Raad iets wil doen over en voor de Vlaamse visserij, dan moet hij er mee rekening houden dat onze visserij leeft van de Ierse Zee, de Golf van Biskaje, de Noordzee, maar niet van onze kust. België heeft een EEZ en de twaalfmijlszone. Aan de twaalfmijlszone moet maximale bescherming geboden worden. Eerst moeten zandwin-

ningen en het storten van baggerspecie uit de twaalfmijlszone verdwijnen. Het tegenhouden van het storten van baggerspecie wordt het moeilijkste. Nu wordt gestort aan de Oostkust, maar men gaat ook meer storten in het Schelde-estuarium en de Vlakte van de Raan. Die zijn zeer belangrijk als paaigebied en kraamgebied. Een maximale bescherming van de twaalfmijlszone komt ook de vissers ten goede. Een ander punt is de overbevissing van de Schelde. Het huidige aantal vissers kan behouden blijven. Maar als het visbestand op de Schelde zou toenemen, dan mag het aantal vissers niet verhoogd worden. Daarover moet onderhandeld worden met Nederland. Een verdieping voor de Schelde zal door een hogere waterstand, het overstromen van de zandbanken e.d. nadelig uitvallen voor de kokkelvisserij. De Scheldemonding en de twaalfmijlszone zijn belangrijk voor de hele Noordzee.

Walter Roggeman vraagt of het niet nodig is om in de Schelde en voor de Vlaamse kust zones af te bakenen waar niet mag gevestigd worden? **Manu Desutter** merkt op dat er nu al langs alle kanten beperkingen zijn. In de Schelde is er weliswaar een andere regeling want het betreft binnenvisserij, maar de reden waarom er minder vissers zijn, ligt gewoon in het feit dat er minder vis is. **Jan Mees** stelt dat het tekort aan vis ook het basisprobleem is voor de kust. Ook daarom zijn er minder vissers aan de Vlaamse kust.

Fanny Douvere stelt vast dat Vlaanderen een kleine kust heeft met veel actoren. Het is problematisch dat niet goed geweten is welke plaatsen voor de visserij belangrijk zijn. Daar bestaan nogal wat tegenstrijdige verklaringen over. **Walter Roggeman** bevestigt dat toen enkele jaren geleden voorstellen werden gedaan voor de afbakening van zeereservaten, die plots zeer belangrijk waren voor de zeevisserij. **Manu Desutter** zegt dat momenteel iedereen daar gaat vissen. Maar hij volgt de teneur van de opmerking. Hij stelt dat bijvoorbeeld de Vlakte van de Raan belangrijker is dan de Thorntonbank. Dat zijn echter geen stabiele gegevens. De Vlakte van de Raan kan 5 meter hoger of lager liggen na een storm. Hoe dicht bij de kust, hoe belangrijker een gebied wordt. De paai- en kraamgebieden liggen immers dicht bij de kust. Hij stelt ook dat baggerwerken een meer negatieve invloed hebben op het visbestand dan overbevissing. **Jan Mees** relateert dat door te zeggen dat het dan toch maar over een zeer klein gebied zal gaan. **Manu Desutter** reageert dat naargelang de opdrachtgever er studies pro en contra zijn. Naargelang het in hun kraam past, worden studies al dan niet weerhouden. De visserijdruk hangt af van seizoen tot seizoen. Dit jaar waren er weinig garnalen en vorig jaar veel. Maar bij schaarste van garnaal waren er wel veel gullen (jonge kabeljauw). Jonge kabeljauw eet namelijk garnalen, dus als er veel jonge kabeljauw is, is er weinig garnaal. De natuur beheerst de situatie. Maar ze kan geholpen worden door ze te beschermen. Maar moet men daarbij zo ver gaan door gebieden af te sluiten?

An Cliquet vraagt wat gedacht wordt van het afsluiten van gebieden gedurende bepaalde perioden. **Manu Desutter** is daar een voorstander van. De kabeljauwstop van vorig jaar is juist gekomen na de paaiperiode. De paaiende vissen in januari zijn gevangen, en toen er verbod kwam in maart was het te laat. Verwijzend naar de vorige hoorzitting herinnert de spreker eraan dat "Albert Heyn" in Nederland geen kuitzieke vis verkoopt. Maar ook de visser vist niet graag een magere pladijs met veel kuit. Het is aan te bevelen om in bepaalde periodes het vissen op bepaalde soorten in bepaalde gebieden te verbieden. **An Cliquet** informeert naar de gebieden waarover het gaat. **Walter Roggeman** heeft opgevangen dat die gebieden met het paaiseizoen naar het noorden verschuiven. **Luc Maertens** is daar ook voorstander van onder voorwaarde dat die maatregel niet alleen voor de Belgische kust wordt toegepast. Iedereen moet mee het bad in. **Manu Desutter** vermoedt dat die mentaliteit in Nederland groeit. En vermits onze visserij gelijkaardig is, moet dat lukken. **Luc Maertens** steunt dit omdat het eenvoudig is én controleerbaar. Het moet wel gaan om beperkte zones, te grote zones verleggen de visserijdruk naar andere wateren.

Fanny Douvere stelt vast dat er een beperking is van de visserij-inspanning. Zij vraagt of de quota in het geheel significant verlaagd werden en wat de eventuele gevolgen zijn voor de

Belgische quota? **Luc Maertens** antwoordt dat het voor tong en schol nogal meevalt met een verlaging van ca. 10%. Voor kabeljauw gaat het echter om een verlaging van 45%. De verlaging is echter variabel van gebied tot gebied. Bijvoorbeeld in de Ierse Zee betreft de verlaging 50%, in het Kanaal van Bristol 62% voor kabeljauw.

Er wordt een vraag gesteld over bijvangst. **Luc Maertens** stelt dat de EC daarover haar visie heeft toegelicht in een nota. Maar in de Visserijraad is er niet over gepraat. Voor de Noorse visserij geldt een teruggooiverbod. De gevangen vis moet meegebracht worden en wordt in rekening gebracht. Het Noors systeem zou best eens kunnen uitgetoetst worden. De Noorse vissers worden geïnformeerd over de lokale visstocks zodat zij de grootte van de bijvangst kunnen ramen, zo kunnen vissers gebieden met verwachte grote bijvangst ontwijken. Zij kunnen bijvangst voorkomen door netten met aangepaste maaswijdte te gebruiken. Een nadeel is dat het systeem moeilijk te controleren is. **Jan Mees** vraagt of de bijvangst geen nevenprobleem is van de overcapaciteit. Er wordt gezegd dat indien de overcapaciteit zal aangepakt worden, het bijvangstprobleem automatisch minder groot zou worden. **Luc Maertens** betwijfelt dat, het ene heeft met het andere niets te maken.

Walter Roggeman vraagt of een strenge regeling mogelijk is voor de warrelnetvisserij? **Luc Maertens** antwoordt dat er nu 3 warrelnetvissers zijn en hopelijk komen er geen bij. Deze drie vissers hebben onderlinge afspraken gemaakt zodat problemen tussen hen uitblijven. Het samenleven tussen de twee types van visserij is echter moeilijk. Bij de warrelnetvisserij wordt toch gemakkelijk 10-15 km net uitgezet. **Walter Roggeman** vraagt of het beroepsvissers zijn. **Luc Maertens** antwoordt bevestigend, voor sportvissers is warrelnetvisserij niet toegelaten. **Jan Seys** vermoedt dat de warrelnetvisserij vergunningsplichtig is. Indien er een nieuwe warrelnetvisser wil bijkomen, dan moet daarvoor toestemming verleend worden. **Luc Maertens** bevestigt dat.

Jan Seys merkt op dat aangespoelde zeezoogdieren voor de helft sporen vertonen van verdrinking of netten, wat quasi altijd op warrelnetten wijst. Ook vogels zijn vaak het slachtoffer. Slechts een deel van de slachtoffers spoelt aan. **Manu Desutter** stelt dat in Frankrijk nogal wat gewezen vissers nadat zij een tijdje op overzetboten e.d. hebben gevaren, opnieuw zijn beginnen vissen. Na hun uren doen zij aan warrelnetvisserij. Dat is relatief rendabel met rechtstreekse verkoop op de kaai. Zo zijn er nogal wat warrelnetvissers in Frankrijk. **Jan Seys** vraagt of België de Franse warrelnetvissers uit de twaalfmijlszone kan houden? **Luc Maertens** bevestigt dat er wordt gecontroleerd en dat regelmatig illegale netten verwijderd worden. **Fanny Douvere** leidt uit de uiteenzetting af dat het controlesysteem een zwak punt is. Maar er bestaat zoiets als een satellietstelsel. Ze vraagt of het mogelijk is om via dit systeem een degelijk controlemechanisme op te zetten? **Luc Maertens** stelt dat het satellietstelsel GPS goed werkt om misreporting te declareren, maar het zegt enkel iets over de lokalisatie en niets over de maaswijdte of over de vangst. Men kan overtredingen vaststellen wanneer het satellietstelsel een resultaat geeft dat merkbaar afwijkt van wat is doorgegeven. Zo kan bijvoorbeeld worden vastgesteld of een schip vist in een gebied waar andere quotaregels gelden. De verplichting om over een GPS te beschikken, is opgenomen in een verordening. Deze vermeldt duidelijk dat de verplichting geldt voor schepen van meer dan 20 m lengte tussen de loodlijnen. Met Nederland zijn er problemen omtrent het meten omdat zij via interpretatie van de verordening 24 m als maatstaf nemen. Dat is niet lukraak, want de eurokotters zijn allemaal net 24 m en dus niet onderworpen aan de GPS-verplichting. De aanpassing van de regelgeving in de EC laat op zich wachten.

Op de vraag of de gegevens gepubliceerd en uitgewisseld worden met andere landen antwoordt **Luc Maertens** dat gegevens gepubliceerd worden, maar nooit individuele gegevens. Uitwisseling met andere landen gebeurt nog niet. Kaarten waarop de concentraties staan aangeduid, worden wel opgemaakt.

Walter Roggeman keert terug op de uitspraak dat baggeren eventueel schadelijker kan zijn dan overbevissing. Hij vraagt of er mogelijkheden zijn om dat te beperken? Via dure concessies eventueel? Wordt bij elke toewijzing van baggerwerken een zone aangeduid waar de specie moet gestort worden? Of is er een zone voorzien waar steeds kan worden gestort? **Manu Desutter** stelt dat baggeren de toegang van onze havens moet vrijhouden. Per baggerwerk wordt aangeduid waar de specie gedumpt kan worden. Dat staat in de lastenboeken. **Jan Mees** merkt op dat de kans dat de baggerspecie buiten de twaalfmijlszone terecht komt klein is omdat het transport daar naartoe financieel niet haalbaar is. Het is een economisch probleem. **Manu Desutter** vraagt wat de kost is van het verder afvoeren in verhouding tot de kosten voor het baggeren zelf. **Walter Roggeman** meent dat dit een maatschappelijke keuze is, als de overheid er meer wil voor betalen, dan is het mogelijk. **Jan Seys** verwijst in dit verband naar het recent instellen van een nieuwe dumpsite voor de kust van Nieuwpoort. Die kwam er toen bleek dat het afvoeren van slib uit de haven van Nieuwpoort via pijpleidingen tot op de vooroever niet langer als maatschappelijk aanvaardbaar werd beschouwd en het afvoeren per schip tot op de traditionele dumpsites ter hoogte van Zeebrugge veel te duur en omslachtig was. De economische realiteit speelt dus een doorslaggevende rol, maar is uiteraard maatschappelijk beïnvloedbaar. **Manu Desutter** kiest ervoor om baggerspecie alleszins zo ver mogelijk in zee te dumpen. **Jan Seys** merkt op dat naast afstand ook andere criteria een rol moeten spelen in de keuze van de sites.

Walter Roggeman stelt dat de huidige organisatie van baggerwerken toelaat om met kleine baggerschepen te werken omdat de specie toch niet veraf moet gebracht worden. Maar men kan zich ook anders organiseren.

Manu Desutter stelt vast dat de grote landen het steeds meer en meer voor het zeggen willen hebben en de kleine landen uit de boot vallen. Hij betreurt dat hij in de uiteenzetting nooit de term "Europees Parlement" heeft horen vallen. Het is toch een belangrijke instelling. Zo heeft het Europees Parlement niet aanvaard dat Europees Commissaris Fishler in het voorjaar plots een beslissing nam voor kabeljauw.

Manu Desutter denkt ook dat wetenschappers, milieubeschermers en vissers tot een zeker begrip voor elkaar zijn gekomen. Wanneer de visser goede argumenten krijgt die de quota onderbouwen, dan zal hij die ook aanvaarden. Er is dus al een zekere toenadering en die zal nog groeien. **Jan Seys** stelt dat geen sector, noch de visserij, noch de natuur, noch andere sectoren alle rechten mogen opeisen ten koste van de rest. Waar dat wel gebeurt, komt de toekomst voor al die sectoren in het gedrang. **Manu Desutter** verwijst naar de term "Duurzame Ontwikkeling" die zowel rekening houdt met ecologische als met sociale en economische aspecten.

Walter Roggeman meent dat de werkgroep aandacht kan besteden aan alle activiteiten die binnen de twaalfmijlszone plaatsgrijpen. Er bestaat een indrukwekkende kaart met alle vergunde activiteiten in de twaalfmijlszone. (**Manu Desutter** heeft de kaart bij.) **Walter Roggeman** denkt dat daarover verdere informatie moet verworven worden en moet nagegaan worden of het wel allemaal compatibel blijft. Iedereen wil steeds meer, maar het aanbod is eindig. Het is ook belangrijk dat de werkgroep rond de RAC's werkt. Dat moet in een vroeg stadium gebeuren. Het lijkt er immers op dat daarover nog niet veel beslist is. **Luc Maertens** vult aan dat de Commissie daarover nog een voorstel moet doen dat ondermeer de procedures e.d. zal behandelen. **Walter Roggeman** merkt op dat België zeker iets over de RAC van de Noordzee te zeggen moet hebben.

Jan Mees merkt op dat de visserijvrije of visserijarme, tijdelijke of permanente zones ook eens moeten besproken worden. Het is een belangrijke beheersmaatregel die in de toekomst nog belangrijker zal worden. Een standpunt is wenselijk over de soorten beschermde gebieden permanente of tijdelijke, de fasering in de tijd, de grootte. De discussie moet gevoerd worden, ook ter ondersteuning van de visserijsector. **Walter Roggeman** meent dat

ook niet voorbijgegaan kan worden aan de aanduiding van de beschermde gebieden. Ook dat kan en moet hier ook aan bod komen. En de invulling daarvan natuurlijk. De ongerustheid die nu bestaat aan de kust is er een naar de invulling van die gebieden en niet naar de afbakening zelf. Daarover is toch wat meer duidelijkheid gewenst.

Wim Van Gils vraagt of de link gelegd wordt met de Schelde? Daar zijn besprekingen aan de gang over de langetermijnvisie, proces, uitbaggeren, ...? **Walter Roggeman** bevestigt dat het meegenomen wordt. **Dirk Uyttendaele** waarschuwt de wetenschappers dat het een maatschappelijk advies moet worden. **Manu Desutter** vraagt bevestiging of het advies ook over zeevisserij gaat? **Dirk Uyttendaele** antwoordt dat als het over alle activiteiten van de twaalfmijlszone gaat, het zeker ook over de zeevisserij gaat, zowel als activiteit en als bezorgdheid. **Manu Desutter** informeert of het advies bij uitbreiding over de EEZ gaat? Meerdere leden vinden dat dit ons (voorlopig) te ver zou leiden. **Walter Roggeman** dringt nogmaals aan op bijkomende informatie over de activiteiten in de twaalfmijlszone. **Dirk Uyttendaele** wijst erop dat gesproken werd over baggeren, er bestaan rapporten over die zowel het een als het ander bewijzen. **Jan Seys** stelt dat VLIZ ooit een synthese heeft gemaakt van de rapporten over baggerwerkzaamheden⁴ en een synthese over zandwinning is in voorbereiding. **Manu Desutter** merkt op dat heel wat stortingen van baggerwerken buiten de twaalfmijlszone gebeuren. **Walter Roggeman** vult aan dat het dan gaat over het verplaatsen van winningen binnen de twaalfmijlszone waarvan de vergunningen verlopen.

Jan Mees merkt op dat de FAO een uitvoerig document heeft opgemaakt: "The code of conduct for responsible fisheries"⁵. Hij vraagt zich af of het niet zinvol is om dat in dit kader te bespreken. Het is een maatschappelijk document dat met alle aspecten van duurzame visserij rekening houdt. In het document wordt gerapporteerd over de brede consensus rond interessante voorstellen om tot duurzame visserij te komen die door wetenschappers uit de ICES-gemeenschap en FAO-gemeenschap bereikt werd. Het document staat op de website van de FAO en sommige landen, zoals IJsland hebben de "Code of conduct" reeds aangenomen. De code gaat over het reduceren van bijvangst, het vermijden van overexploitatie van stocks, e.d. Het zijn biologische adviezen die vertaald worden in een handelswijze voor duurzame visserij. De basisdocumenten vormen een heel belangrijke denkoefening die al een grote consensus geniet. De MiNa-Raad hoeft dat niet meer over te doen. **Luc Maertens** merkt op dat de EC heel wat van die ideeën – zoals het voorzorgsprincipe – gebruikt. **Jan Mees** stelt verder dat het Groenboek voor een groot deel gebaseerd is op de Code.

Redactie verslag:

Eindredactie: Dirk Uyttendaele

4) De bijdrage 'Een diepgravend onderzoek naar de milieu-impact van baggerspecielossingen op zee' (VLIZ Nieuwsbrief 5, juni 2002) is terug te vinden op <http://www.vliz.be/docs/Nieuwsbrief/newsarch.htm>
Via <http://www.vliz.be/Nl/Activ/Publicat/grotrede.htm> kan ook een

bijdrage uit de Grote Rede van april 2002 over de (vermeende en werkelijke) impact van offshore windenergie worden gedownload. Een bijdrage over de impact van zandwinning op het mariene milieu zal in de loop van de maand april klaar zijn.

5) <http://www.fao.org/fi/agreem/codecond/codecon.asp>

MILIEU - EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

samenstelling

VOORZITTER
Rudi Verheyen

ONDERVOORZITTER
Hubert David

WERKENDE LEDEN

voorgedragen door de representatieve milieu- en natuurverenigingen:
Esmeralda Borgo (BBL), Mike Desmet (BBL), August Feyen (BBL), Erik Grietens (BBL), Jos Gysels (Natuurpunt), Valérie Kochuyt (Natuurpunt), Bart Martens (BBL), Anne-Leen Op de Beeck (Natuurpunt), Peter Symens (Natuurpunt), Saar Van Hauwermeiren (BBL), Steven Vanholme (Natuurpunt), Guido Van Steenberghe (Natuurpunt)

voorgedragen door organisaties vertegenwoordigd in de Serv:
Annick Clauwaert (ABVV), Luk Joly (Boerenbond), Katleen Marien (VEV), Piet Vanden Abeele (UNIZO), Ellen Van Hertbruggen (ACLVB), Tom Willems (ACV)

voorgedragen door de groene sectorraden:
Jan Claes (Vlaamse Hoge Jachtraad), Walter Roggeman (Vlaamse Hoge Raad voor Natuurbehoud), Jan Spaas (Vlaamse Hoge Bosraad), Rudi Yseboodt (Vlaamse Hoge Raad voor Riviervisserij)

voorgedragen door de Vereniging van de Vlaamse provincies en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten:
N.N. (VVP), Alex Verhoeven (VVSG)

voorgedragen door de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid:
Hans Bruyninckx, Ilse Loots, Marc Verloo, Chris Vinckier, Micheline Volders

PLAATSVERVANGENDE LEDEN

voorgedragen door de representatieve milieu- en natuurverenigingen:
Dirk Bogaert (Natuurpunt), An Cliquet (Natuurpunt), Dirk Knapen (BBL), Filip Lenders (BBL), Ann Monsaert (Natuurpunt), Ingrid Pauwels (BBL), Mieke Schauvliege (BBL), Paul Stryckers (Natuurpunt), Wim Van Gils (BBL), Christian Van Hoorebeke (BBL), Luc Vervoort (Natuurpunt), Ann Walraevens (Natuurpunt)

voorgedragen door organisaties vertegenwoordigd in de Serv:
Tom De Saegher (ACV), Cindy De Witte (ABVV), Koen Van de Weyer (Boerenbond), Marc Van den Bosch (VEV), Katleen Van Havere (UNIZO), Jan Vercamst (ACLVB)

voorgedragen door de groene sectorraden:
Marc Coussement (Vlaamse Hoge Raad voor Riviervisserij), Patrick Huvenne (Vlaamse Hoge Bosraad), Eckhart Kuijken (Vlaamse Hoge Raad voor Natuurbehoud), Erik Wille (Vlaamse Hoge Jachtraad)

voorgedragen door de Vereniging van de Vlaamse provincies en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten:
Peter Gorlé (VVP), Steven Verbanck (VVSG)

voorgedragen door de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid:
Freddy Mortier, Monique Sys, Ludwig Triest, Willy Verstraete

DE MILIEU- EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

kortweg 'MiNa-Raad', verzorgt het vast overleg tussen de milieu- en natuurverenigingen en de andere maatschappelijke groepen. Dit overleg leidt tot adviezen, oriëntatienota's of studies.

De Raad telt 24 stemgerechtigde leden en zeven niet stemgerechtigde leden-deskundigen. Stemgerechtigd zijn de voorzitter en de ondervoorzitter, twaalf vertegenwoordigers van de Vlaamse milieu- en natuurverenigingen, zes vertegenwoordigers van organisaties die deel uitmaken van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (ABVV, ACV, NCMV, VEV en Boerenbond) en vier vertegenwoordigers van de 'groene sectoren' (m.n. Natuurbehoud, Bos, Jacht en Riviervisserij). Daarnaast zetelen, als niet-stemgerechtigde leden, vijf deskundigen die worden voorgedragen door de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid, één deskundige vanwege de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten en één vanwege de Vereniging van Vlaamse Provincies.

Door een advies vast te stellen, geeft de MiNa-Raad onderbouwde aanbevelingen die gericht zijn aan de Vlaamse regering of aan het Vlaams Parlement. Deze adviezen kunnen gaan over alles wat rechtstreeks of onrechtstreeks betrekking heeft op het leefmilieu of op het natuurbehoud. De Vlaamse regering is verplicht het advies van de MiNa-Raad in te winnen over alle voorontwerpen van decreet, over het begrotingsbeleid en over de krachtlijnen van het te voeren beleid, telkens voor zover deze documenten betrekking hebben op het leefmilieu en het natuurbehoud. Daarnaast kan de MiNa-Raad ook nog op eigen initiatief adviezen voorbereiden en vaststellen.

Met een oriëntatienota geeft de MiNa-Raad aan dat er tussen de samenstellende organisaties eenstemmigheid bereikt werd over bepaalde krachtlijnen in verband met een beleidsprobleem. Aan een studie is er ten slotte geen standpuntinname van de MiNa-Raad gekoppeld: studieteksten worden opgemaakt in opdracht en onder begeleiding van de Raad, maar op verantwoordelijkheid van de auteur.

Om tot een advies, een oriëntatienota of een studie te komen richt de MiNa-Raad werkgroepen op. Zo zijn er acht permanente werkgroepen in de schoot van de Raad: de Werkgroep Duurzame Ontwikkeling, de Werkgroepen Algemeen Milieubeleid en Algemeen Natuurbeleid, de Werkgroep Ruimtelijke Ordening, de Werkgroep Milieu en Economie, de Werkgroep Milieurecht, de Werkgroep Gedecentraliseerde Besturen en de Werkgroep Natuur- en Milieu-Educatie. De werkgroepen bestaan in beginsel uit de raadsleden. Indien nodig worden er bovendien externe experts uitgenodigd, en wordt er beroep gedaan op de professionele ervaring van de bij het besproken onderwerp betrokken administratie. Om de discussie vlot en onderbouwd te laten verlopen, beschikt de MiNa-Raad over een permanent secretariaat.